

Milujte se!

Časopis pro novou evangelizaci

Milujte se navzájem, jak jsem já miloval vás.
Jan 15,12

**„Jak velká je moc modlitby!
Je jako královna, která má
kdykoliv přístup ke králi
a může získat vše, o co prosí.“**

sv. Terezie Lisieux

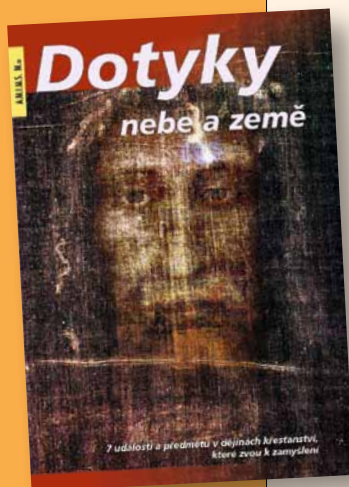
**Nové číslo účtu
pro podporu časopisu:
2101330155/2010**

Obsah:

čtyřicáté sedmé číslo

- 3 Jan Hus o Panně Marii
- 4 Stržení mariánského sloupu
- 9 Památka na záchranu Prahy
- 14 „Zde stál a bude stát mariánský sloup“
- 16 Duchovní svět baroka
- 23 Příběhy moudrosti (Co děláš? / Svět a Bůh / Hluchá žába)
- 24 Muž, který přivedl kapucíny do Čech
- 32 Kdybychom vzali vážně, že Bůh je opravdu přítomen...
- 34 Dvě desetiletí tiskového apoštolátu A.M.I.M.S.
- 37 Pět knih, které boří předsudky
- 40 Věda, víra
- 42 I matematika inspiruje život křesťana
- 44 Příběh Holly Pattersonové
- 47 Mifepriston
- 49 „Nejdliškejte“
- 50 Hřích, který hryže jako červ
- 52 Kvalifikace pro manželství: Schopnost milovat člověka i Boha
- 53 Rizikové faktory v partnerském vztahu
- 55 Kritéria výběru
- 57 Jak se změnila hodnoty života
- 58 K večeru vstal ze svého lůžka...
- 60 Vy, katolíci, to máte zakázaný
- 61 Benzínka
- 62 Společenství čistých srdcí: Pořád znova... Proč?

Milovaní čtenáři!

Vám, kteří časopis odebíráte, posíláme s tímto číslem jako dárek jeden výtisk nové knihy *Dotyky nebe a země* – vždy po jednom kusu na každou zásilací adresu. Další výtisky si můžete objednat v potřebném množství pro sebe i pro další šíření (můžete je věnovat třeba jako dárek) pomocí kuponu na str. 36 nebo na www.amims.net. Kniha je šířena jen za příspěvek na tisk 30 Kč + obyčejné poštovné České pošty. Je také k dispozici ke stažení zdarma ve formátu PDF na www.amims.net a www.fatym.com.

Existují zázraky? Kniha důkladně dokumentuje a analyzuje sedm událostí, které jsou nepopíratelným a mimořádným Božím zásahem. Také hlavní téma tohoto čísla časopisu *Milujte se!* souvisí s mimořádnou událostí, kterou současníci považovali za jednoznačný „Boží dotek“ na přímiluvu Panny Marie: se záchranou Prahy před Švédou v roce 1648. Připomínal ji mariánský sloup vybudovaný na Staroměstském náměstí. Je to již více než sto let, co byl stržen. Úsilí o jeho obnovu stále pokračuje a má celou řadu důvodů: sloup není jen poděkováním za vyslyšení modliteb, záchranu Prahy a ukončení třicetileté války, ale i prvním monumentem barokního stylu u nás, gnómonem ukazujícím pražské poledne... Navíc je symbolem vítězství nad mocí zla – na sloupu Panna Maria drtí nohou Satanovu hlavu. Společnost pro obnovu mariánského sloupu, která zajišťuje vyřizování formálních náležitostí potřebných pro obnovu této památky, popisuje svou zvláštní zkušenost: „Ti z politiků, kteří věc zablokovali, v následujícím volebním období často o své posty přišli – a cesta tak byla vždy vyšším řízením o kus odblokována...“

V Kristu P. Pavel Zahradníček

Podpořte *Milujte se!* – objednejte si jej

Máme velkou radost, že se k vám dostává další číslo časopisu *Milujte se!*, který u nás začal vycházet díky iniciativě sester Matky Terezy. Vydávání dalších čísel se však neobejde bez vaší pomoci. Prosíme vás o modlitby – za nás, kteří časopis připravujeme, za všechny čtenáře a za ty, kteří časopis šíří dále k těm, kteří by se k němu jinak nedostali a nemohli si jej objednat. Jsme však raději, můžeme-li zasílat časopis čtenářům přímo domů, a nikoli jej pouze anonymně distribuovat.

Časopis posíláme všem zájemcům zdarma (je distribuován pouze v ČR). Náklady na výrobu a distribuci jednoho výtisku, které činí přibližně 20 Kč, jsou hrazeny výhradně z darů čtenářů. Dary na podporu časopisu *Milujte se!* můžete posílat na účet 2101330155/2010, specifický symbol 7777 a jako variabilní symbol použijte údaj ze složenky, která je součástí zásilky. Dary jsou potvrzovány a lze je uplatnit při snížení základu daně.

Časopis *Milujte se!* můžete objednat sobě nebo svým přátelům e-mailem na redakce@milujte.se nebo poštou na adrese redakce. Jen na vás záleží, zda časopis bude i nadále vycházet. Děkujeme za vaši podporu.

redakce

Jsme velmi šťastné, že časopis *Milujte se!* šíří pravdu a učení Církve a že prospěšnost a vzdělávací vliv je vidět ve svědectvích ze života lidí. Podporujeme a modlíme se za všechny, kteří se podílejí na vzniku tohoto časopisu.

Sestry Matky Terezy v ČR

Milujte se!

Časopis pro novou evangelizaci
47/2018, XII. ročník, vydáno 9. listopadu 2018

Vychází s církevním schválením Biskupství brněnského
č. j.: Ep/1379/08 ze dne 25. 1. 2008

Koordinátor: P.ThLic. Marek Dunda, Th.D.
Šéfredaktor: P.ThLic. Pavel Zahradníček, Th.D.
Překlady: Terezie Eisnerová OP
Jazyková a grafická úprava: Ondřej P. Vaněček

Vydavatel: Milujte se! z.s., Náměstí 20, 671 03 Vranov nad Dyjí
e-mail: redakce@milujte.se, www.milujte.se
číslo účtu pro zaslání darů: 2101330155/2010, specifický symbol: 7777

ISSN 1802-4327, MK ČR E 17470

Katolický časopis *Milujte se!* je zaměřen na osvětu a vzdělávání široké veřejnosti jako prevence náboženské neshášenlivosti a xenofobie. Časopis vychází pod záštitou sester Matky Terezy a je vydáván ve spolupráci s Hnutím Pro život ČR.

Objednávky: Časopis je neprodejný a distribuován zdarma. Lze jej v požadovaném počtu výtisků objednat na adrese redakce. Jeho vydávání je možné jedině díky zasílaným darům, neboť časopis nemá předplatně či státní a církevní dotace. Zaslání dary lze podle §15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

Redakce si vyhrazuje právo zveřejnění texty krátit, případně upravovat.
Fotografie lidí umístěné u svědectví a článků jsou pouze ilustrační.
Znění licencí Creative Commons (CC) naleznete na <http://creativecommons.org/licenses>.

Foto na titulní straně: Flickr, Catholic Church (England and Wales) (CC BY-NC-SA 2.0)

Jan Hus o Panně Marii

Pro někoho může být následující text z pera mistra Jana Husa o Panně Marii velmi překvapivý. Hus byl katolický kněz, Panny Marie si velmi vážil a nádhernými slovy ji chválil jako tu, ve které je plnost milosti – která se vylévá i na nás. Také ostatní povzbuzoval k tomu, aby Pannu Marii chválili a prosili o její pomoc:

Abychom mohli vybědnout z hříchu, vzývejme pomoc Panny Marie a pozdravujme Ji.

Já ubohý, jak budu schopen chválit Svatou Pannu, která je větší než všechna chvála? Nikdo nemůže dostatečně pozdravit Tu, kterou pozdravil anděl, kterou Syn uctivě poslouchal, jíž se světil Duch Svatý a kterou obdivuje celý svět.

Máme k Ní tedy přistupovat s bází a úctou a chválit Ji. Jestliže spravedliví nejsou hodni, jak budou hodni hříšníci? A přece by ani spravedliví ani hříšníci neměli ustávat v Její chvále. Neboť v Ní je všechna milost Otce, Syna i Ducha Svatého, je v Ní plnost milosti pro Ni samu i milost, která se vylévá na nás.

mistr Jan Hus (Fol. 69b n) ■

Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí. Jan 8,32

související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Z nauky Církve¹⁾

Maria je skutečnou Matkou Boží.^[De fide]

Maria dala světu Vykupitele, pramen všech milostí, a tím všechny milosti zprostředkovala.^[Sent. comm.]

Boží Matce Marii patří *cultus hyperdulie* (tj.

zvláštní typ úcty převyšující úctu, jakou prokazujeme ostatním svatým; co je ale třeba zdůraznit, nepřísluší jí úcta klanění, které patří jedině samému Bohu – tuto úctu, která přísluší jen Bohu, nazýváme *cultus latria*).^[Sent. cert.]

Srov. *Dogmatika. Olomouc; Matice cyrilometodějská, 1994.*

¹⁾ Dogmata jsou mimořádným projevem učitelského úřadu Církve zpravidla v oblastech, u kterých došlo v minulosti ke sporům. Vyhlášená dogmata se vzájemně doplňují, proto není možné některé z nich ignorovat. Zde uvedená dogmata nevyjadřují celou nauku Církve k danému tématu, ale pouze zdůrazňují některé oblasti. Uvádíme stručné formulace, které je třeba chápat v kontextu, v jakém byla dogmata vyhlášena, a v souvislosti s dalším učením Církve.

Poznámka: **De fide** – pravda víry; **Sent. cert.** – logický závěr vyvozený z pravdy víry; **Sent. comm.** – všeobecně rozšířené mínění teologů; **Sent. fidei prox.** – pravda považovaná za zjevenou Bohem, kterou však Církev definitivním způsobem neprohlásila za pravdu víry; **Sent. probabilis** – názor považovaný teology za pravděpodobný, ale nikoliv jistý.

„Vzývejme pomoc
Panny Marie
a pozdravujme Ji!“
mistr Jan Hus

Stržení mariánského sloupu

Stržení mariánského sloupu na pražském Staroměstském náměstí 3. listopadu 1918 je dosud neodčiněnou skvrnou na dějinách samostatnosti našeho národa. Váže se k němu řada mýtů. Nešlo o spontánní čin „lidu“ – jednalo se o předem připravenou akci. A také nešlo o dílo Pražanů – řada z nich se naopak snažila sloup chránit.

Foto: archiv Společnosti pro obnovu mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze

Památka, která byla opakovaně trnem v oku

Barokní mariánský sloup, který od poloviny 17. století zdobil Staroměstské náměstí, bývá označován za symbol germanizace, násilné rekatolizace a habsburské nadvlády nad českými zeměmi (zcela mylně, viz článek o původu sloupu *Památka na záchranu Prahy* na str. 9nn.). Přesto paradoxně první protiventství, které bylo vůči němu směřováno, pocházelo právě od habsburského panovníka: rakouskouherský císař Josef II. nařídil

zrušení sobotních pobožností, které se do té doby u sloupu konávaly.

Další započalo rokem 1848, kdy radní Dr. Václav Frič v městské radě navrhl, aby byl sloup odstraněn a na jeho místo postaven obelisk se jmény dvaceti sedmi tzv. „českých pánů“ popravených na Staroměstském náměstí v roce 1621. (Označení „čeští páni“ je sice zažité, ale záměrně je uvádíme v uvozovkách, protože jak označení „čeští“, tak „páni“ je z velké části nesprávné: ze soudních spisů je patrné, že někteří z nich vůbec neovládali češtinu

a devět z nich odpovídalo na otázky soudu německy; pány, tj. příslušníky vysoké aristokracie, navíc byli jen tři z nich, většina patřila mezi měšťany.)

Další snahy o odstranění mariánského sloupu byly odůvodňovány jeho špatným technickým stavem. Vždy se ale našli dárci, kteří zaplatili opravu.

Během první světové války, kdy kvůli všeobecné bídě zesílily protirakouské nálady ve společnosti, se znovu začalo opakovat tvrzení, že sloup byl postaven jako triumf pobělohorské habsburské nadvlády.

Během první světové války se znovu začalo opakovat tvrzení, že sloup byl postaven jako triumf habsburské nadvlády.

Předem připravená „spontánní akce“

Československá republika vznikla 28. října 1918. Již pátý den trvání republiky bylo svoláno velké shromáždění lidu na Bílou horu. Byla neděle 3. listopadu 1918. Odpoledne se u mohyly na bojišti

Foto: Národní muzeum, Radovan Poček

Hlava sochy Panny Marie ze strženého sloupu, uchovávaná s dalšími fragmenty v Lapidáriu Národního muzea

shromáždilo na 30 000 lidí. Panovala zde velmi bojovná atmosféra. Ale již několik dní před tímto shromážděním se konaly přípravy ke stržení mariánského sloupu. Organizátory a iniciátory stržení byli sociální demokraté, sokolové a občané Žižkova a asi i další skupiny lidí. Jako jakási nastrčená figurka pak sloužil žižkovský bohém, rebel a pašerák cukerinu Franta Sauer. Ten měl vše organizačně připravit. Sám to později, když už byl jeho čin promlčen, dosvědčil.

Když organizátoři nemohli nikde sehnat potřebné nářadí a pomůcky pro stržení, navštívil Franta Sauer 2. listopadu ředitele obecního dvora na Žižkově, aby vše potřebné pro stržení dodal. Ten slíbil, že v neděli v podvečer pošle na Staroměstské náměstí hasičský vůz se čtyřmi hasiči a technickým vybavením pro stržení, včetně žebříku. Proto když se dav rozcházel z Bílé hory, nenápadní organizátoři ho dirigovali na Staroměstské náměstí. Žižkovští hasiči byli telefonicky včas upozorněni, aby také odjeli na náměstí. Dorazili dříve než dav lidí a zajeli za Husův pomník, aby nebyli nápadní (Husův pomník stál na Staroměstském náměstí již tři roky

před stržením mariánského sloupu, takže často opakované tvrzení, že sloup není možno obnovit, protože na jeho místě nyní stojí Husův pomník, je zcela lživé – pozn. red.).

Pod rouškou tmy

Asi o půl páté se dav přiblížil k náměstí. Začínalo se stmívat a v sedmáct hodin již padla tma. Náměstí spoře osvětlovalo šest obloukových lamp. Brzy bylo okolo sloupu uvázáno lano. Protože hasiči chtěli být nenápadní, nevzali žebřík vysunovací, ale jednoduchý, který však byl krátký a lano bylo proto uvázáno nízko. Pod sloup Žižkováci zaráželi klíny, aby se dole uvolnil.

K nohám Jana Husa

Sloup, na jehož vrcholu stála socha Panny Marie, chtěli strhnout k nohám pomníku Jan Husa. Asi netušili to, co dodnes spousta lidí neví: Jan Hus jako katolický kněz byl velkým ctitelem Panny Marie. Sám se k ní modlil a slova, která o ní napsal, jsou stále aktuální, živá a krásná (viz str. 3).

Městský zřízenec ale upozornil, že sloup by padl do míst, kde vede mělce položený kanál a váha sloupu by jej prorazila. Proto bylo lano stočeno k chrámu Matky Boží před Týnem. Jedna velká skupina Žižkováků se chopila lana, druhá, také početná, s holemi a železnými tyčemi, udělala obranný kruh proti shromážděným místním obyvatelům, kteří šli sloup bránit. Všem velel opilý řvoucí ▷

Sloup, na jehož vrcholu stála socha Panny Marie, chtěli strhnout k nohám pomníku Jan Husa.

Foto: archiv Společnosti pro obnovu mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze

Pobožnost na Staroměstském náměstí u mariánského sloupu. V levé části snímku Husův pomník

Netušili, že katolický kněz Jan Hus byl velkým ctitelem Panny Marie, a dokonce autorem nádherného textu o ní.

Franta Sauer a několik nenápadných mužů, kteří se drželi spíše v pozadí.

Událost dosvědčená třemi prameny

O přesném průběhu stržení mariánského sloupu jsou tři zdroje informací. Jednak je to kronika rozvětvené rodiny trhovců, která žila po generace na Staroměstském náměstí a jedenáct jejích členů bylo stržení přítomno.

Pět let po události, poté co byl tento trestný čin promlčen, napsal Franta Sauer brožuru nazvanou *Naše luza jezuité a diplomaté*. Tam je celý průběh stržení popsán včetně technického vybavení hasičů a dalších detailů.

Třetím zdrojem informací je dopis muže, který – jak sám líčí na začátku – „přišel se ženou a dvěma syny na Staroměstské náměstí“. Tam viděl shluk lidí, slyšel rány kladiv a hluk. Ze sloupu již viselo lano. Když zjistil, co se děje, běžel Celetnou ulicí do Obecního domu, kde sídlil Revoluční národní výbor, aby zavolal pomoc. Reakce na zprávu o strhávání byla spíše pasivní a váhavá. Jen mladý historik Václav Vilém Štech odjel na Staroměstské náměstí ještě se dvěma členy

výboru. Jeli autem ověnceným praporky. Žádali shromážděné jménem Národního výboru, aby strhávání zanechali. Setkali se ale jen s posměchem Žižkováků, kteří volali: „My jsme národ!“ Štech alespoň zachránil z dutiny sloupu gotický deskový obraz Panny Marie Rynecké a stříbrné svícný. Stržení chtěl zabránit i hrabě Václav Kounic, který také na náměstí přijel. Mluvil velmi dobře česky a statečně se postavil proti Žižkovákům. Byl ale ztloučen a musel ustoupit.

Sloup se rozbil na sedm kusů...

Žižkováci mezitím napjali lano a asi sto lidí tahalo. Lano po chvíli prasklo, lidé upadli a sloup stále stál. Bylo jasné, že lano bylo uvázáno pod těžištěm a je třeba je uvázat výše. Proto se někteří vydali do blízkého obecního dvora, kde si chtěli vypůjčit vysouvací žebřík. Tam už ale dostali hlášení, aby nic nepůjčovali. Aby tedy krátký žebřík mohl být uvázán výše, strhli zadní levou sochu anděla a na prázdný sokl žebřík postavili. Z vyššího žebříku zdvihli smyčku lana a ještě ji latí vysunuli výše.

Vše bylo připraveno ke stržení. Franta Sauer byl tak opilý, že ani nemohl vylézt

na žebřík a podle svědků jen řval. Před něj si klekla jedna žena a se sepjatými rukama ho prosila, aby stržení zastavil. Když ji hrubě odbyl, klekla si do míst, kam měl sloup padnout. Utekla pak až těsně před dopadem sloupu. Sauer ničeho nedbal a zavelel ke stržení. Jeden inženýr z davu se ujal velení. Nařídil, aby Žižkováci střídavě tahali a povolovali, až se sloup rozkýval. Lid zpíval *Na břehu Rýna a Kdo oře, vyorává naše stará práva*. Lidé křičeli – jedni pro stržení, druzí proti. Sloup se kolébal, až byl vykloněn z rovnováhy směrem k Týnu. Lidé se rozprchli. Socha Panny Marie spadla, když byl sloup ještě ve vzduchu. Sloup se sám ve vzduchu rozptýlil a s rachotem se po rozpadu roztrhl na sedm kusů. Silná rána otřásla náměstím a zdvihl se oblak prachu. Bylo 18 hodin 25 minut. Desítky hrdel vyrazily nenávidný vítězný pokřik. Volali „sláva“ a tleskali. Podle dochovaných svědectví byl průběh stržení velmi dramatický, bouřlivý a drsný. Když se sloup skácel, zapěl žižkovský pěvecký sbor *Dobrá noc, má milá, sladce spi...* Shromáždění pak zpívalo *Kde domov můj* a *Pryč s tyrany*. Na troskách řečnili sociální demokraté. Několik mladíků s prapory v rukou vystoupilo také na trosky a jeden z nich odtud předčítal báseň o mrtvých legionářích od Chemin des Dames...

Roztržitelná socha Panny Marie

Socha Panny Marie padla na záda z výšky asi třinácti a půl metru. Rozbila se asi na deset velkých a množství menších kusů. Hlava Panny Marie se odlomila ještě s kusem kamene ze zad. S rachotem se kutálela po dlažbě a zastavila se u nohou sedmnáctiletého mladíka, žižkovského rodáka Jaroslava Seiferta, pozdějšího básníka a nositele Nobelovy ceny za literaturu. Hlavu někdo odnesl a byla nalezena až v roce 1957. Jaroslav Seifert byl touto událostí na celý život citově poznamenán. Když v roce 1978 přišel navštívit básníka Vladimíra Holana, první, co v pokoji uviděl, byl odlitek hlavy Panny Marie ze sloupu. Nechal si jej také zhotovit a měl jej na knihovně ve své pracovně. Ne ale stojící, nýbrž položený, jak se k němu tenkrát hlava dokutálela. O této události napsal také báseň *Hlava Panny Marie*.

Pražané? Ne, Žižkováci

Na závěr líčení této smutné události zbývá jen dodat, že mariánský sloup nestrhli Pražané, ale Žižkováci, protože tehdy byl Žižkov samostatným městem a k Praze

Foto: Wikimedia Commons, Altron (CC BY-SA 3.0)

Pohled na Staré Město pražské ze žižkovského Vítkova (návrší, kde roku 1420 svedli husité bitvu na Vítkově), uprostřed Týnský chrám, vlevo od něj věž Staroměstské radnice

Mariánský sloup nestrhli Pražané, ale Žižkováci, protože tehdy byl Žižkov samostatným městem.

*Franta Sauer měl za své
angažmá slíbeno dvanáct hvězd
ze svatozáře Panny Marie.
Řekli mu, že jsou zlaté...*

Foto: Flickr, Dunnock_D (CC BY-NC 2.0)

byl připojen až později. Pražané byli naopak většinou ti, kteří se sloup pokoušeli chránit.

Druhý den se na troskách objevil trnový věnec s připevněnou vizitkou „Plným jménem protestuji. Zdenka Brau-

nerová“ (naše vynikající malířka a grafička).

Rychle zadlážit...

Dne 20. prosince 1918 se měl po letech v cizině vrátit prezident T. G. Masaryk.

Dopoledne 18. prosince rozhodla městská rada o odstranění posledních zbytků sloupu z náměstí, kudy měl také projíždět, „aby nebyl pohoršen prezidentův zahraniční doprovod“. Proti stržení a zničení se ozývaly velké protesty z celé naší země ▶

Dav kolem pokáceného sloupu (v pozadí budova Staroměstské radnice, jejíž část za sloupem dnes již nestojí)

*Když byl čin
promlčen, vydal
v roce 1923 Franta
Sauer spisek
„Naše luza jezuité
a diplomaté“
s popisem okolností
svržení sloupu.*

Foto: Wikimedia Commons, J. Šechtl (CC BY-SA 3.0)

Příjezd Tomáše G. Masaryka do Československa

a také ze zahraničí. Byla vybrána dlaždičská a kamenická firma a hned začala pracovat. Ve dne i v noci byly poslední kusy sloupu rozebírány a odváženy. Práce skončily ráno 21. prosince, dlaždiči místo zadláždili, a když sem kolem poledne prezident s doprovodem přijel, po existenci mariánského sloupu nezůstalo již ani stopy. Tím byl dovršen osud úžasného uměleckého i duchovního díla, které na náměstí stálo 268 let a 34 dny,

V roce 1947 zaklepal u kláštera františkánů u kostela Panny Marie Sněžné sešlý stařec a žádal o svátost smíření...

Franta Sauer

Foto: Jak se bavilo Praha, Futura, 2009, via novinky.cz

z toho tři roky společně s pomníkem mistra Jana Husa.

A Franta Sauer?

Franta Sauer měl za své angažmá ve stržení mariánského sloupu slíbenou odměnu: dvanáct hvězd ze svatozáře okolo hlavy Panny Marie. Bylo mu řečeno, že jsou zlaté a budou jeho. Když zjistil, že hvězdy jsou měděné a jen pozlacené, hrozně zuřil a nadával. Existuje písemný doklad, že se o hvězdy podělil v jisté pražské vinárně se svým přítelem Jaroslavem Haškem. Na Staroměstské náměstí již Sauer nesměl vkročit. Trhovkyně jej hned zasypaly shnilým ovocem a tvrdě vyhnaly.

Muž u dveří kláštera

Konec jeho života byl ale jiný, než by se čekalo. V srpnu roku 1947 zazvonil u fortny kláštera františkánů u kostela Panny Marie Sněžné v Praze sešlý stařec. Vrátný myslel, že jde žebrat. On ale požádal o kněze, že se chce vyzpovídat. V tu chvíli byl v klášteře pouze mladý novokněz, čerstvě vysvěcený P. Norbert Šamá-

... Franta zemřel zaopatřen svátostmi a smířen s Bohem v nemocnici sester boromejek.

rek. Sauer u něj vykonal životní svatou zpověď. V roce 1948 pak zemřel zaopatřen svatými svátostmi a smířen s Bohem v nemocnici sester boromejek v Praze pod Petřínem. O jeho cestě k obrácení napsal roku 1956 ve věznici Leopoldov básník Václav Renč sbírku dvanácti básní *Pražská legenda*. Podle vlastních slov chtěl v ní oslavit hlavně Boží lásku. Předposlední, dvanáctá báseň končí veršem: „Láskou je raněn, kdo mě zraní. Nepustím, nepustím tě již.“ Bůh netouží po tom, aby své nepřátele zničil svou mocí, ale aby je „přemohl svou láskou“...

I někteří další aktéři stržení sloupu trpěli do smrti výčitkami svědomí. Kéž podobnou cestu k Boží lásce najdou i ti, kteří nyní nepravdivými tvrzeními oddalují nové postavení sloupu a odčinění urážky Panny Marie od našeho národa. Té, která byla vždy naší ochránkyní a útočištěm našeho národa v nejtěžších chvílích. Právě jednu takovou chvíli – rok 1648, mimořádnou až zázračnou záchranu Prahy a konec třicetileté války – sloup připomíná.

Jan Bradna, akademický sochař a restaurátor (redakčně upraveno) ■

Obnovená socha Panny Marie čeká prozatímně umístění u Týnského chrámu

Foto: archiv Společnosti pro obnovu mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze

Památka na záchranu Prahy

Foto: Flickr, uwebdrorecht (CC BY-SA 2.0)

O původu a významu mariánského sloupu, který stával na Staroměstském náměstí, koluje mnoho nepravd a záměrně šířených lží. Skutečnost je zcela jiná. Do dutiny podstavce sloupu vložili při jeho vybudování Pražané obraz Panny Marie. Jednalo se o obraz tzv. Panny Marie Rynecké, u kterého se předtím během švédského obléhání v roce 1648 modlili a prosili o záchranu. Pražané pevně věřili, že právě pomoc Panny Marie uchránila Staré a Nové Město pražské před dobytím a vypleněním. Sloup byl také projevem vděčnosti za ukončení hrůz třicetileté války, při které v českých zemích poklesl počet obyvatel o celou třetinu, a památkou na vzájemné usmíření Čechů a habsburské dynastie.

Na konci třicetileté války

Píše se rok 1648. Celá Evropa je již vyčerpána nekonečnými lety ničivé války a žádná ze znesvářených stran nemá sílu na pokračování bojů. Postupně se vládci shodují, že je třeba nastolit mír a vyjednávat podmínky jeho uzavření. Tento mír bude jednou nazýván „vestfálský“

a ukončí třicetiletou válku. Ta bývá tradičně nazývána jako náboženská, jako střet mezi katolickou a nekatolickou Evropou. Toto označení je však nepřesné, protože navzájem proti sobě často stála i protestantská vojska (například v bitvě na Bílé hoře bojovalo proti českým stavům i luteránské Sasko) či katolická voj-

ska (v závěru války se katolická Francie postavila po bok protestantského Švédska proti katolickým Habsburkům).

Náboženská situace v Českých zemích pak byla ještě o mnoho složitější. Ve dvou staletích po husitských válkách zde vedle sebe žili katolíci i utrakvisté (označení pochází z latinského *sub utraque*, ▷

Obléhání Prahy (1648) z knihy *Theatri Europaei*, rytina z roku 1663, detail

Foto: Wikimedia Commons, Jens Mohr

Kvůli ujišťování exulantů si Švédové mysleli, že budou v Čechách vítáni jako osvoboditelé a že půjde o snadnou záležitost.

česky „pod obojí“ – věřící přijímali Eucharistii „pod obojí způsobou“, tedy jak Tělo, tak také Krev Pána Ježíše). Přitom ale tradiční utrakvismus, rozšířený zejména na venkově a vycházející z učení mistra Jana Husa, postupně ztrácel prvky, které byly s katolickou věroukou v rozporu, a v době tridentského koncilu v 16. století se již včlenil do katolické církve, což potvrdil i papež Pius IV. papežskou bulou. Tito utrakvisté ctili Pannu Marii a svaté a věřili i v transsubstanciaci (tj. ve skutečnou proměnu – předpodstatnění – chleba a vína v Tělo a Krev Ježíše Krista, kterou protestanti na rozdíl od katolíků a pravoslavných popírají; utrakvisté ji v té době již

nepopírali!). Vedle toho však v Čechách existovala od katolické církve plně odštěpená Jednota bratrská a skrze zejména německou šlechtu a měšťanstvo se prosazovalo luteránství a kalvinismus. Zároveň však zreformovaná potridentská katolická církev získala na přitažlivosti a mnoho mladých českých šlechticů konvertovalo ke katalicizmu ještě před vypuknutím třicetileté války.

Vestfálský mír 1648 – tečka za třicetiletou válkou

Po bezmála třiceti letech pustošivé války plné bídy, smrti a utrpení však všichni toužili především po míru. Jediní, kdo s Vestfálským mírem nesouhlasili, byli pobělohornští exulanti z Čech, protože dohodnuté podmínky míru potvrzovaly stav k roku 1624, tedy že České země zůstávaly zakotveny v habsburské monarchii. A nesouhlasili s ním také Švédové. Jejich armády drancovaly velkou část Čech a Moravy. Proto i když se už v roce 1648 schylovalo k uzavření míru, chtěli toho v Čechách a na Moravě ještě co nejvíce nashromáždit, a tak švédský generál Königsmarck vytáhl i na Prahu. Obsazením Prahy si chtěli Švédové zlepšit také svou vyjednávací pozici a kvůli ujišťování exulantů o tom, jak budou v Čechách vítáni jako osvoboditelé, si mysleli, že půjde o snadnou záležitost.

Foto: Wikimedia Commons

Švédský vojevůdce Königsmarck († 1663)

Zrada a obsazení Hradčan a Malé Strany

Navíc Švédové získali ještě detailní informace o pražském opevnění od bývalého císařského důstojníka Ottovalského, který přešel ke Švédům. Díky nim pak 25. července 1648 obsadil generál Königsmarck Hradčany a Malou Stranu téměř bez boje, když zastihl pražskou posádku prakticky nepřipravenou. Jen díky tomu, že se vítězší Švédové vrhli do bezuzdného plnění, podařilo se Pražanům uzavřít Staré a Nové Město.

S využitím momentu překvapení i zrady dobyli Hradčany a Malou Stranu.

Kořist z Prahy ve švédských muzeích...

Švédská kořist byla obrovská, počítala se na celé sudy zlatáků, mimoto se zmocnili cenností na Pražském hradě včetně děl umělců, jako byli Michelangelo, da Vinci, Raffael, Tizian, Tintoretto, Veronese, Dürer, Bosch, Grimmer a Brueghel. Mnohé z nich dodnes visí ve švédských muzeích. K této kořisti je nutno připočíst také ohromné knižní poklady. K nejčinnějším literárním úlovkům patřil *Codex gigas* – ohromná Ďáblova bible (nazývá se tak podle velkého vyobrazení ďábla na jedné ze stran rukopisu) ze 13. století, která se nyní nachází v Královské knihovně ve Stockholmu, a *Codex argenteus*, známý gótský překlad Bible z počátku 6. století.

Pražané brání Prahu...

V prvních chvílích po dobytí levobřežní části Prahy zůstalo císařské vojenské velení naprosto dezorientované a organizace obrany se ujali pražští purkmistři – staroměstský Matěj Turek a novoměstský Václav Augustin Kavka. Až později se ujal

Z českých zemí si Švédové odvezli i *Codex gigas*, největší rukopisnou knihou světa (na snímku faksimile – dvoustrana s vyobrazením nebeského Jeruzaléma a charakteristické postavy ďábla)

Foto: Wikimedia Commons, Kweniston (CC BY 3.0)

Švédská kořist byla obrovská, zmocnili se cenností na Pražském hradě včetně děl umělců, jako byli Michelangelo, da Vinci, Raffael, Tizian...

velení Rudolf Colloredo z Wallsee, který se na poslední chvíli přeplavil přes Vltavu a unikl tak švédskému zajetí.

V průběhu obležení se daly dohromady další dobrovolnické měšťanské oddíly, dále se zformovaly oddíly z řad služebnictva, šlechty i duchovenstva. Zvláštní postavení měl studentský oddíl,

který fungoval v Praze už od roku 1639, kdy už tenkrát hájila Prahu studentská legie před Švédy. Legie za to obdržela prapor s vyobrazením Panny Marie a českým lvem. V době obležení v roce 1648 jí velel jezuita Don Juan de Arriaga a v jejích řadách bránil Prahu i známý člen Tovaryšstva Ježíšova – jezuita Jiří Plachý.

... a žádají o pomoc císaře

Dne 26. července 1648 dorazily do Prahy císařské posily vedené generálem Puchheimem a nakonec se ještě dne 29. července objevil v Praze generálvachmajstr Inocenc hrabě Conti, který jakožto nejschopnější převzal záhy velení. Mezitím Švédové obrátili děla proti Starému a Novému Městu pražskému a silně je ostřelovali. V té době pražští obyvatelé posílají ▷

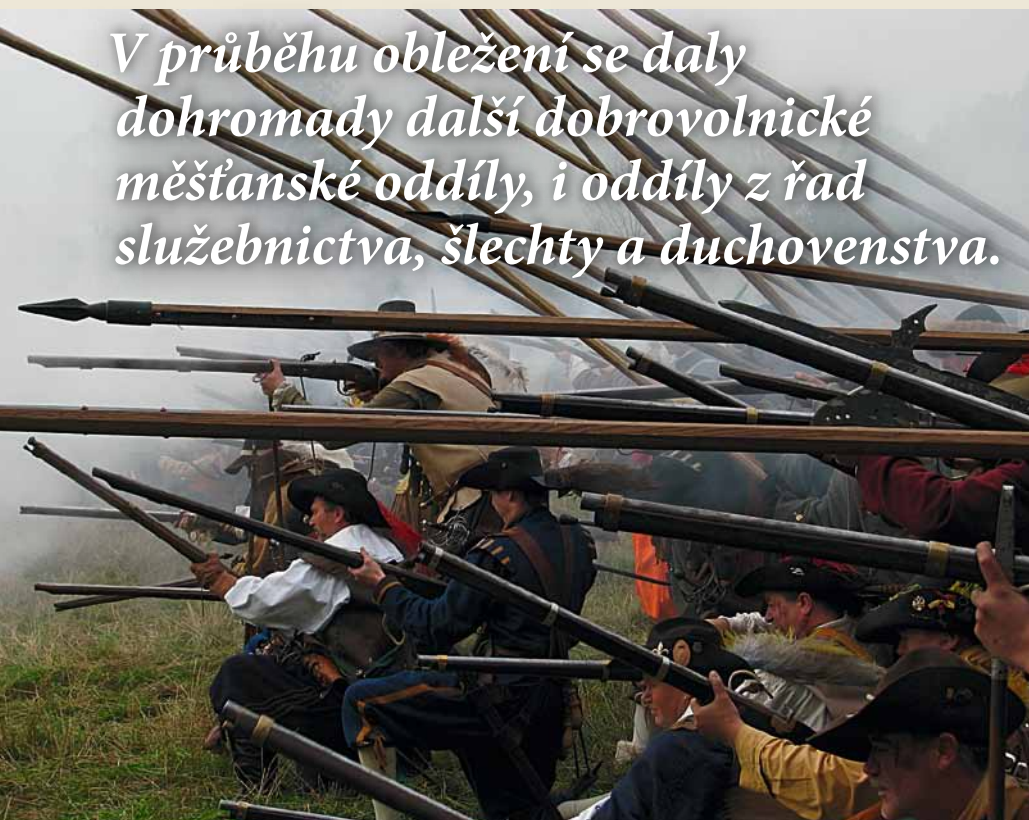
Mnohé z děl ukořistěných v Praze dodnes visí ve švédských muzeích.

Foto: Wikimedia Commons, Michal Maňas (CC BY 2.5)

V průběhu obležení se daly dohromady další dobrovolnické měšťanské oddíly, i oddíly z řad služebnictva, šlechty a duchovenstva.

Současná rekonstrukce bitvy ze 17. století

Foto: Wikimedia Commons, Kweniston (CC BY 3.0)

císaři Ferdinandovi III. list, kde píše, že jsou pro něj ochotni „jakožto krále a pána dědičného a zachování této vlasti milé ani statečkův, ani hrdel nelitovati“. Svá slova pak stvrdili v září v průběhu obléhání, kdy Novoměstští i Staroměstští nabídli císaři, že se budou podílet polovinou nákladů na vydržování 600 vojáků. Už z toho je vidět, komu patřila v té době loajalita pražských obyvatel. Tomu samozřejmě napomohl i strach z plenění a vraždění, které švédskou, zejména pak Königsmarcovou armádu vždy provázelo.

Statečností obránců a pomocí Panny Marie...

K vážnějším akcím proti Starému a Novému Městu se Švédové osmělili až na začátku října 1648, kdy se ke švédským generálům Königsmarckovi a Wittenberkovi připojil s téměř osmi tisíci muži falckrabě Karel Gustav, synovec švédského krále Gustava Adolfa i českého „zimního krále“ Fridricha Falckého. Švédové se pak až do 2. listopadu 1648 úporně snažili dobýt Prahu, ne již pro politické vítězství – mír již byl týden podepsán a Švédové o tom byli informováni –, ale pro lačnost po plenění a drancování. Jen statečnost obránců a – jak Pražané pevně věřili – pomoc Panny Marie, uchránily Staré a Nové Město pražské před osudem Hradčan a Malé Strany. Mnohokrát stu-

Zvláštní postavení měla studentská legie. Měla prapor s obrazem Panny Marie a českým lvem. Vedl ji jezuita Don Juan de Arriaga.

denti bok po boku s duchovními i vojáky čelili přesile v průlomech či na samotném Karlově mostě. Švédové nakonec odtáhli s nepořízenou a až následujícího roku konečně vyklidili i obsazenou levobřežní část Prahy.

Vítězství proti drtivé přesile

Proti skoro patnácti tisícům švédských veteránů z třicetileté války, kteří se ve svém řemesle vyznali jako nikdo jiný, vedených ostřílenými generály, stálo necelých osm tisíc mužů, z čehož jen tři tisíce byli profesionální vojáci – ostatní se rekrutovali z řad měšťanů, studentů a duchovních. K tomu je však ještě třeba připočít

Student (1847), pomník obrany Prahy studenty v roce 1648 od J. Maxe na nádvoří Klementina

drtivou švédskou převahu ve výzbroji, zejména dělostřelecké. Na straně obležených padlo přes dvě stě mužů, raněno pak bylo přes 400, avšak obláhatelů padlo na několik tisíc. Není proto divu, že ubránění města se zastaralým opevněním přičítali jeho obyvatelé i významné pomoci shůry, kdy zejména Matku Boží vzývali nejhorlivěji.

Sloup na památku a poděkování

Císař Ferdinand III. zahrnul udatné město svou přízní, rozhojnil městské erby (od té doby má Praha ve znaku obrněnou paži), daroval oběma městům náhradu za utrpené škody, delegace pražských měst povýšila na zemském sněmu, měšťanské velitele odměnil povýšením do vladyckého stavu. Obzvláště pak vyznamenal oba purkmistry a studentstvo. Památkou na zázračnou záchranu Prahy, viditelným symbolem smíření mezi kacířskou

Proti patnácti tisícům švédských vojáků stálo osm tisíc – z nich jen tři tisíce byli profesionálové, ostatní se rekrutovali z řad měšťanů, studentů a duchovních.

Diorama *Boj studentů se Švédy na Karlově mostě v roce 1648* v Zrcadlovém bludišti na Petříně (Adolf a Karel Liebscherovi, Karel Štapfer, 1891)

Foto: Wikimedia Commons, Petr Krohn (CC BY-SA 3.0)

*Není divu,
že ubránění
města přičítali
jeho obyvatelé
významné pomoci
shůry...*

Prahou a Habsburky a výrazem vděčnosti za ukončení třicetiletého válečného běsnění se stal nově vztyčený sloup se sochou Panny Marie Immaculaty (Panny Marie Neposkvrněné) na Staroměstském náměstí, na který Pražanům přispěl císař Ferdinand III. Do dutiny podnoží sloupu vložili Pražané obraz Panny Marie Rynecké (více v infoboxu na této straně), který během obléhání visel na domě č. p. 20 a u něhož se za záchranu města k Panně Marii modlili.

Místo pro vztyčení sloupu nebylo zvoleno náhodně. Zde stával po staletí pra-

Foto: archiv Společnosti pro obnovu mariánského sloupu na Staroměstském náměstí v Praze

ný, na který bylo v roce 1631 při obsazení Prahy Sasy přibito ke zneuctění uloupené Staroboleslavské palladium (kovový reliéf Panny Marie s Ježíškem nazývaný Palladium Země české).

V podnoží sloupu byl uložen obraz Panny Marie Rynecké. Byl namalován kolem roku 1410. U tohoto obrazu se modlili Pražané v době švédského obléhání v roce 1648, když byl zavěšen na domě č. p. 20. Obraz prý nosil zavěšený na prsou pražský primátor Turek, když se osobně účastnil bojů na nejhroženějších místech.

Díky přítomnosti sochy Panny Marie byla na Staroměstském náměstí zrušena šibenice a již se zde nikdy nepopravovalo. Jen o tři století později byla „popravena“ samotná socha Panny Marie.

Ing. arch. Stanislav Běhal ■

„Zde stál a bude stát mariánský sloup“

V místě, kde na Staroměstském náměstí stával mariánský sloup zničený 3. listopadu 1918, je v dlažbě kámen s nápisem „Zde stál a bude stát mariánský sloup“. Slova „a bude stát“ někdo záměrně poničil... Bude zde stát?

Foto: Ondřej Prokop Vaněček

Kdy se objevila myšlenka obnovit stržený mariánský sloup?

Snahy o obnovu mariánského sloupu se objevily již velmi krátce po jeho stržení. Byly ale úplně jiné, než bychom si dnes představovali. My bychom samozřejmě hned ochraňovali, zajišťovali a dokumentovali trosky, abychom originál sloupu mohli slepit, restaurovat a uvést opět do stavu, že by později nikoho nenapadlo, že byl poškozen. Současná památková péče ctí i poškozené památky a máme chemické a technologické prostředky a materiály, jimiž je možné to provést. Tehdy byl ale rozbitý originál chápán jako troska, která pozbyla své

umělecké hodnoty, a kopie se brala jako pouhá napodobenina originálu. Proto se obnova mariánského sloupu jevila jako nutnost vytvořit nový sloup podle nového návrhu zpracovaného některým z tehdejších umělců. Materiálem měl být mramor. O zachování rozbitých trosek neměl tehdy nikdo zájem, i když je město nabízelo církevním institucím i Československé straně lidové. Je známo, že si lidé odnášeli úlomky mariánského sloupu, hlavně sochy Panny Marie, na památku domů. V současnosti bychom tomu museli důsledně bránit...

První myšlenky na obnovu byly zveřejněny v tisku již 14. listopadu 1918.

Místo, kde sloup stával, se stalo jakýmsi poutním místem vzpomínek, modliteb a touhy po obnově. Roku 1921 se katoličtí studenti v rámci svého sjezdu sešli na Staroměstském náměstí a na místo sloupu položili věnec bílých květů. Byla by to dobrá inspirace i dnes, aby protivníci viděli, co mládež ví a co chce.

Obnovit sloup se nepodařilo, začaly se ale stavět kostely zasvěcené Panně Marii...

Protináboženský, protikatolický odpor byl v meziválečném období silný a znemožňoval snahu o obnovu sloupu. Proto tehdejší pražský arcibiskup František Kordač

navrhl, aby z finančních sbírek původně určených pro sloup byly stavěny nové kostely kolem Prahy. Začala krize a hrozilo, že vybrané peníze ztratí hodnotu. Okolo Prahy vznikaly nové čtvrti, kde byly kostely velmi potřebné. Proto vznikl plán postavit dvanáct nových kostelů jako jakousi gloriolu kolem města, jako byla gloriola dvanácti hvězd okolo hlavy Panny Marie na sloupu. Se stavbou prvního kostela se začalo roku 1930, předposlední byl dostavěn až na začátku války. Ke dvanáctému byl položen jen základní kámen a dosud postaven nebyl. Mezi těmito kostely je i chrám Panny Marie Královny míru v Praze-Lhotce, který již v současnosti nepojme množství farníků a plánuje velké rozšíření (více informací <https://centrumlhotka.cz>).

A po druhé světové válce?

Po válce se iniciativy ujal katolický Orel. V roce 1947 bylo při pouti na Svatém Hostýně rozhodnuto postavit sloup do 30. září 1950. K tomuto účelu se vykonaly sbírky. Ale přišel rok 1948 s komunistickým uchvácením moci a opět byl konec všech snah a nadějí. Krajané v cizině nechali ale udělat v Římě sochu podobnou té ze Staroměstského náměstí. Byla převezena do Ameriky a stala se symbolem nadějí na návrat do vlasti. Nyní je umístěna nad Prahou u Strahovského kláštera.

Pak přišla „sametová revoluce“...

Roku 1990 byla založena Společnost pro obnovu mariánského sloupu v Praze. Ihned začala vyvíjet konkrétní práci pro obnovu – jednání s úřady o povolení. To vydáno nebylo. Přesto ale byla vyhlášena celonárodní sbírka na obnovu. Příspěvky přicházely nejen od nás, ale také ze Slovenska a od krajanů ze zahraničí. Započalo soustřeďování všech dostupných fotografických, kresebných, obrazových i písemných dokumentací, kterých se podařilo získat velké množství.

V čem se liší dnešní záměr od toho prvorepublikového?

Co se týče chápání památek, doba se velmi změnila. I rozbitá památka je velmi ceněna a existují různé způsoby, jak ji zachránit a prezentovat v plné vážnosti a úctě. Kopie již není chápána jako pouhá napodobenina, ale rovnocenná náhrada historického originálu, který již například nemůže být dále ponechán pro špatný stav v exteriéru. I mnoho soch na Karlově mostě jsou dnes již kopie a originály jsou bezpečně uchovány v lapidáriu.

U obnovy mariánského sloupu se však nejedná o restaurování staré památky nebo o její přepis kopií do nového pevného materiálu. Zde jde o obnovu již neexistující památky, z valné většiny zničené. Tento způsob obnovy památek je známý jinde v Evropě, v zemích, které byly velmi poničené válkou. U nás, kde válečné škody nebyly tak značné jako třeba v Polsku nebo v Německu, nebylo nutno tento způsob obnovy tolik uplatňovat. Nejznámějším příkladem už neexistující a dávno zaniklé památky u nás je obnovená Betlémská kaple. To je opravdová novostavba z první poloviny padesátých let 20. století, postavená podle tehdy dostupných dokumentací komunistickým režimem spíše jako symbol „revolučního hnutí“ u nás. My zase chceme obnovit mariánský sloup jako doklad historické úcty našeho národa k Panně Marii, k níž se utíkal vždy v nejtěžších dobách.

Je možné takovou rekonstrukci vůbec provést?

Pro obnovu neexistující památky jsou určeny přísné mezinárodní podmínky. V případě mariánského sloupu jsou beze zbytku splněny. Proto bylo možné začít s prací, která spočívala v obnově architektury, sochy Panny Marie a soch andělů. Pražský sloup byl postaven jako čtvrtý v Evropě roku 1650. Je to první monumentální umělecké dílo nastupujícího barokního slohu, u nás tehdy nového. Protože naše země byla po třicetileté válce zcela zničená, nebyly peníze na nákup drahého

mramoru z ciziny. Proto byl pro realizaci použit náš typický kámen – pískovec z blízkého okolí Prahy. Ten je u nás dostupný téměř všude a lze jej pro formu a tvarosloví barokního umění výborně použít, což otevřelo cestu k neobyčejnému rozvoji barokního sochařství u nás. Mariánský sloup stál na náměstí na ideálním kompozičním místě, kde se stal přirozeným centrálním bodem, okolo něhož se odvíjela skladba celého náměstí. I Husův pomník byl komponován k této monumentální vertikále jako horizontální protiváha – na náměstí spolu stály tři roky. Pomník nyní nemá na náměstí žádnou kompoziční oporu.

Podarí se záměr uskutečnit?

Mnoho lidí o obnovu sloupu usiluje jako o nápravu zneuctění Matky Boží, jako o projev naší lásky a úcty k ní. Náš národ se k ní v těžkých dobách vždy utíkal. Záleží jen na nás, na naší víře, zda budou naše modlitby a prosby vyslyšeny. Potvrzuje se zde, že na všechno, co se týká úcty k Matce Boží, zlo opravdu tvrdě útočí a brání se. Zůstaňme věrní úctě k Panně Marii, věrme v její pomoc a ochranu a modleme se, aby dobro zvítězilo nad zlem. Na vás, mladých lidech, vše závisí nejvíce. Vy jste budoucnost a naděje národa. Prosíme, připojte se k naší snaze.

Jan Bradna, akademický sochař a restaurátor (redakčně upraveno do formy rozhovoru, původní rozsáhlý text s podrobnostmi plánované rekonstrukce je dostupný na www.milujte.se) ■

Sochař Petr Váňa s kamenným blokem, ze kterého bude pro sousoší sloupu vytesán Anděl smíření (happening na Staroměstském náměstí 12. května 2018 propagující obnovu sloupu)

Prosíme, připojte se k naší snaze.

Duchovní svět baroka

Zničený mariánský sloup na Staroměstském náměstí byl první monumentální památkou nového stavebního slohu: baroka. Období baroka bývá ještě i dnes nazýváno „dobou temna“. A mnozí dosud věří, že to tak bylo... Je to paradox: doba vlády krále Václava IV., působení mistra Jana Husa a následujících husitských válek, kdy se během pár desítek let České země změnily z duchovního a kulturního centra v periferii Evropy (světoznámá Karlova univerzita, nejstarší ve střední Evropě, se stala učilištěm regionálního významu, bylo zničeno množství památek a napáchány nevyčíslitelné kulturní škody) – tak tato doba bývá považována za dobu rozkvětu, na kterou máme být hrdí. A období nezpochybnitelného rozkvětu a obnovy se nazývá „dobou temna“.

A jaká byla epocha baroka ve skutečnosti?

Foto: Wikimedia Commons, Jorge Lúscar (CC BY 2.0)

Stigmatizace sv. Františka, asi F. Adámek z Benátek, Lysá nad Labem, počátek 18. století

Kralovat znamená sloužit Bohu

Chceme-li pochopit myšlení lidí žijících a tvořících v baroku, musíme vycházet ze situace, ve které se v Evropě ocitl člověk koncem XV. století. Církvi se ve sporu s císařem a představiteli státní moci, který známe pod pojmem „boj o investituru“, podařilo prosadit zásadu, že císař podléhá stejně jako ostatní smrtelníci zákonům daným Bohem a nestojí nad nimi. Tím si římskokatolická církev jako jediná náboženská organizace uchránila nezávislost na státní moci. To vedlo k oslabení mocenských tendencí císaře, králů a knížat – nezískali absolutní nadvládu.

Úlohu vládců formuloval Karel IV. zásadou *regnare est servire Deo* – kralovat znamená sloužit Bohu. Renesance, která

Baroko ve snaze přiblížit se Bohu skrze tento svět chce postihnout nebesa na zemi...

ve 14. až 16. století předcházela baroku, toto pojetí moci ale obrátila, a jak rozvinul Machiavelli ve svém *Vladaři*, vládní moc světská a za morální se pokládá to, co prospívá „vladaři“ nebo státu. Současně vzrůst hospodářské a politické moci zejména italských měst vedl k politické roztržitésti Evropy. Lidé se zajímali hlavně o místní, převážně hmotné potřeby.

◁ Nejviditelněji se u nás projevila barokní architektura. Stovky nádherných chrámů ozdobily Prahu, Brno, Olomouc, menší města a vesnice. Dominanty klášterů a poutních míst: Svatá Hora u Příbrami, Svatý Kopeček u Olomouce, Hostýn, Zelená hora ve Žďáru nad Sázavou, Křtiny a jiné vtiskly nesmazatelný ráz naší krajině. Společně s gotickými vytvářejí barokní stavby ozdobené sochami, vyzdobené obrazy, obklopené zahradami, „duši naší země“ a vlivem krásy zušlechťují duši prostého člověka. Cizí architekti, sochaři a malíři vesměs v zemi zdomácněli, vsákli a spoluutvářeli osobitost českého baroka. Z architektů nelze nezmínit otce a syna Dienzenhoferovy, jejichž chrám sv. Mikuláše na Malé Straně je vrcholným dílem světového baroka, F. M. Kaňku s jeho citem pro začlenění staveb do okolí a přírody a osobitý zjev Jana Blažeje Santiniho-Aichla. Tento představitel „barokizované gotiky“ či „gotizujícího baroka“ užitím stavebních prvků obou slohů vytvořil neuvěřitelný počet unikátních, neopakovatelných staveb. Kostely Zelená hora, Obyčtov, Zvole, Křtiny nelze nazvat jinak než kamennou fantazií, snem, pohádkou, perlou. Stejnou uměleckou a estetickou hodnotu mají i jeho další četná díla.

Foto: Wikimedia Commons:WVrh (CC BY-SA 4.0)

Kazatelna v kostele sv. Ignáce v Praze. Barokní architektura je prezentována jako velké divadlo tohoto světa. Je kladen důraz na celkový dojem na diváka, a proto záleží primárně na tom, jak stavba osloví návštěvníka. Barokní oltáře a zdobnost chrámového interiéru ne náhodou připomínají divadelní kulisy, však *theatrum Mundi* – „divadlo světa“ (tj. svět je jedno velké divadlo) je jedním z pilířů barokního myšlení.

Znovu se přiblížit Bohu – skrze tento svět

Koncem XV. století došlo k velkým zámožským objevům, k objevení Ameriky a tamních velkých říší. Evropskému člověku se otevírá nedozírný prostor. Vynálezem ▷

... hromadí zlato na oltářích, do kostelů umísťuje svaté a anděly, kopule a stropy chrámů se otvírají a unášejí člověka až do nebe.

Foto: PxHere (CCO)

Charles Patin v XVII. století nazývá Prahu druhým Římem.

Umění a obnova katolické víry

Umění v našich krajích ovšem sloužilo také rekatolizačním cílům – k obnově katolické víry. Proti strohosti luteránských a především kalvinistických mod-

Typickým jevem barokní architektury je, že se zde snoubí dohromady architektonický návrh stavby s každým detailem interiérového vybavení a celek má uchvacující účinek. I když třeba jednotlivé části celku nemusí mít vrcholnou kvalitu, přece celek působí křiveným účinkem. Zde je patrný rozdíl oproti renesanci, kde vznikala drobná díla, přičemž se však kladl důraz na formální dokonalost každé částičky díla.

Foto: Wikimedia Commons, GarmyKeyes (CC BY-SA 4.0)

dalekohledu se otevírá i bezbřehý vesmír. Představa až nekonečného prostoru silně ovlivnila myšlení tehdejšího člověka. Člověk začíná dobývat a objevovat svět, ale v něm hledá Boha. To ho vedlo k úsilí **přiblížit se Bohu skrze tento svět. Tato myšlenka se stala základní ideou baroka.**

V té době došlo k likvidaci posledního arabského státu na iberském poloostrově a zámořské cesty byly vedeny nejen snahou získat pro Španělsko nová území, ale současně snahou o šíření křesťanství.¹ Právě ve Španělsku došlo k směřující přes tento svět nebo skrze tento svět do Nekonečna, ze světa fyzického dosáhnout světa metafyzického a metafyzických hodnot. I když se Španělům nepodařilo ovládnout drobná evropská knížectví, byl v Evropě probuzen zájem o celosvětové dění, objevila se myšlenka univerzalizmu. Ta ale přinesla i pocit nejistoty z nekonečna, ve kterém člověk hledá oporu v Bohu. Pociťuje nejistotu je v uměleckém světě vyjádřen **mohutným patosem v architektuře, sochařství a malířství.** Ve snaze přiblížit se Bohu skrze tento svět

chce postihnout nebesa na zemi: hromadí zlato na oltářích, do kostelů umísťuje svaté a anděly, staví falešné perspektivy, kopule a stropy chrámů se otvírají a unášejí člověka až do nebe.

Uchopit absolutno

V nejlepších dílech baroka je cítit úsilí umělce vyjádřit pomocí hmoty duchovno, absolutno, Boha. Kostely jsou chápány jako součást nebe, jako dům Boží, ve kterém sídlí Bůh v podobě Eucharistie, a jako takový je chrám zdoben. Umělecká díla mají svou krásou povznést člověka k Bohu. Harmonická nádhera barokních chrámů, spojená s hudbou, má **působit na člověka zušlechťujícím způsobem.** Hluboký prožitek umělecky ztvárněného tématu, zejména biblického, můžeme vidět na dílech barokních umělců nejen špičkových, jako byli Bendl, Škréta, Rubens či Brandl, ale i u bezejmenných autorů ve venkovských kostelích. Ukřížování na Golgotě je na obrazech barokních mistrů pojímáno jako vrcholné drama v dějinách vesmíru.

¹ Katolickým Španělům se vyčítá, jak násilně se chovali k indiánům. Jenže katolická církev rychle prosadila, že indiáni měli status člověka a že byli poddanými koruny, což je mělo chránit před conquistadory (dobyvateli). Snaha odtržení jihoamerických států od Španělska byla také vedena snahou boháčů, aby mohli s indiány nakládat volně, aniž by je chránila Církev a stát. Velmi výmluvné je srovnání: kolik původních obyvatel přežilo v zemích kolonizovaných katolíky (Jižní a Střední Amerika) a kolik v USA kolonizovaných protestanty z Anglie? Kde došlo ke většímu splynutí a symbióze kultur?

Do úsilí o zachování a zušlechtění českého jazyka se zapojili především jezuité v čele s Bohuslavem Balbínem – ano i on byl jezuitou!

P. Bohuslav Balbín SJ (1621–1688)

liteben se staví nádhera katolických chrámů a poutních míst. I jednotlivé církevní svátky jsou doprovázeny skoro divadelními představeními se zdobnými korouhvemi a vlajícími pluvíaly. Katolické barokní umění spolu s vynikajícím vzdělávacím systémem je také jedním ze základů úspěšné rekatolizace.

Mystikové a nové řeholní řády

Snaha poznat Boha se projevuje u tehdejších mystiků, jako byli Španěl sv. Terezie z Avily, sv. Jan od Kříže, ale i sv. Ignác z Loyoly, kteří usilovali o co největší splynutí s Bohem a Jeho vůlí a tím o možnost dojít k Jeho co nejhlubšímu poznání. Tito mystikové zakládají nové řády – např. bosé karmelitány a jezuitu. Nadšení pro Boha a pro plnění jeho vůle se projevilo ve velikém zájmu o vstup do klášterů a ve snaze jít hlásat evangelium do celého světa. Tito misionáři se nelekali útrap spojených s prací v misích ani mučednické smrti. Odcházejí hlásat nauku katolické církve do protestantských zemí, ačkoliv jim tam hrozila smrt. Příkladem je jezuita Edmund Kampaň, působící nějaký čas i v Praze, který odchází do Anglie, kde katolíci za vlády Alžběty I. a Jakuba I.

Jezuité a jejich školy a koleje nám zachovali naši krásnou českou řeč!

Jezuitská kolej v Kutné Hoře (1667–1750), od architekta G. D. Orsiho

podstupovali mučednickou smrt. Členové řádu se nabízejí k ošetřování nemocných morem.

Kdo je skutečný hrdina?

S tím souvisí i pojmy *hrdinství* a *hrdina*. V antice byl hrdinou člověk, který užíval fyzické síly, aby se postavil jiné, často větší síle, než byl on sám. Bojuje za sebe k dosažení osobní slávy. Středověký hrdina uplatňuje svoji sílu ve prospěch celku. Roland zadržuje příval pohanů za cenu vlastní smrti. Typem hrdiny je rytíř křížových výprav, který společně s jinými jde bojovat za osvobození Kristovy vlasti a zastavení expanze islámu. Renesanční hrdina je vynikající člověk, který díky svým vlastnostem může čelit vrtkavé Fortuně (Štěstěně), podrobit si ji a vyhrát s ní zápas.

Barokní hrdina se bije za určitou životní formu, za určitý řád obecně. Stojí tváří tvář chaosu, který nastal v myšlení koncem XV. a počátkem XVI. století. Lidé volají po řádu a řád vyžaduje disciplínu a poslušnost, proto například jezuité slibují bezmeznou poslušnost svému generálovi a papeži.

Uctívání jsou mučedníci, kteří se obětují ve službě určité ideji – a tou ideou je především **příkaz lásky hlásané evangelium**.

Doba „rozšíření obzorů“ v Čechách

Bylo dobrým zvykem, aby mladí šlechtici i bohatí měšťané doplňovali svoje vzdělání v cizině, zejména v Itálii, Francii, Anglii a Nizozemí, obzvláště poté, co

Karlova univerzita ztratila punc evropské univerzity a propadla se na úroveň provinciální školy. Česká šlechta byla rovněž pověřována různými úkoly v celé Evropě i v Turecku a Persii. Tito lidé pak sepisovali poznatky z cest a seznamovali českou společnost s událostmi ve světě. Do češtiny byla překládána důležitá díla cizích autorů.

Příslušníci nových řádů přicházeli do Čech a na Moravu jak v době předbělohorské, tak zejména po Bílé hoře – jezuité, karmelitáni, piaristé a premonstráti byli v první generaci z národů jižní a západní Evropy a tím pádem přinášeli rozšíření obzorů do českých zemí. Takže i v domácím prostředí započalo to, co se dá nazvat „přiblížení se k Bohu skrze tento svět“.

Odpověď na touhu „zachytit se Boha“

České prostředí se po vypuknutí třicetileté války dostalo do prostoru, kterým procházely různé drancující a vraždící armády, takže v zemi panoval pocit strachu a ohrožení. V tomto ovzduší se i u lidí realisticky založených zákonitě probouzí touha po nadpřirozených úkazech a zázracích. Lidé touží vidět přímý zásah Boží, a to jak u katolíků, tak u reformovaných. V dobách nejistoty a ohrožení se snaží zachytit Boží ruky jako jediného pevného bodu ve zlých časech, kdy ostatní jistoty zmizely. U lidí nevěřících v Boha nebo s vírou pokřivenou dochází v té stejné době k rozmachu magie a magických praktik, k rozvoji astrologie a jiných věšteckých metod... ▷

Praha kosmopolitním městem

Charles Patin, francouzský návštěvník Prahy v sedmdesátých letech XVII. století, nazývá Prahu druhým Římem, která se víc než kdy jindy v minulosti stala městem katolického kosmu, onoho světa katolické duše, který v podstatě nemá hranic, protože jeho zákony platí pro všechny národy, pro všechny rasy i pro všechny

zeměpisné oblasti. To se stalo základem úžasných výkonů tvůrců českého baroka, jehož jsme dodnes svědky.

Praha znovu centrem vzdělanosti

Úroveň výuky na Univerzitě Karlově byla od počátku XV. století minimálně do poloviny XVII. století nízká. Byl to také jeden

z důvodů, proč Habsburkové přenesli svoje hlavní sídlo do Vídně. Císařství nemohlo existovat bez kvalitní univerzity v sídelním městě. Od vydání Kutnohorského dekretu (1409) do Bílé hory (1620) byla pražská univerzita ovládána českými utrakvisty a tím izolována od vývoje v ostatní části Evropy. O výchovu, výuku a rozvoj vzdělání, zejména mladého aristokrata a měšťana, se ale od 16. století starali jezuité, piaristé a jiné řády. Jak ukazují např. učebnice Humprechta Jana Černína z Chudenic z doby jeho studií na novoměstské jezuitské koleji, látku studia tvořily práce klasických autorů, řady spisovatelů zahraničních, překládaných do češtiny, ale i význačných vzdělanců do Čech příšlych. Pobělohorská publikační činnost Univerzity Karlovy, která v roce 1627 částečně přešla pod správu jezuitů, je udivující. V klementinské tiskárně vycházely spisy české a německé, učená pojednání o hebrejštině a chaldejštině, dějiny východních církví, relace o aktivitě českých a mimočeských misionářů v zámoří, první mluvnice jazyka lužicko-srbského, první evropský překlad základních klasických knih čínských (v latině), zprávy o astronomických pozorováních příslušníka české provincie Tovaryšstva Ježíšova Stansela v brazilské Bahii, mluvnice italštiny, původní díla Metastasiova atd.

V roce 1669 bylo založeno Svatováclavské dědictví, jehož úkolem bylo vydávání českých knih.

Dřevěný lis z jezuitské tiskárny v pražském Klementinu z přelomu 17. a 18. století (Národní technické muzeum v Praze). Ukázka z knihy *Výborné dobrý způsob, jak se má dobře po česku psáti, neb tisknouti* od jezuitského kněze P. Matěje Šteyera SJ (1630–1692)

Roku 1733 byl opět vydán česky Nový zákon – tentokrát na žádost a s finanční podporou jezuity P. Koniáše!

Kvalitní vzdělání jako cesta k obrácení

Čeští jezuité, ale i jiné řády, zejména piaristé, moudře usoudili, že snažit se obrátit dospělé Čechy a Moravany po generace utvrzované v reformaci, nebude mít přílišný úspěch. Proto se zaměřili na školství a na výchovu dalších generací. Zanedlouho se ukázalo, že ti, co nevychoдили kvalitní jezuitské školy, nedokázali v konkurenci obstát, a proto i nekatolíci posílali své děti do jezuitských škol, kde jich nemalé procento přešlo ke katolictví.

Kdo je skutečným šlechticem?

V době, jež předcházela baroku – v renesanci – se také mění i pojem nobility – šlechtictví. Rytířská společnost bojovníků ustupuje v renesanci, zejména v italských městských státech, nové vládnoucí vrstvě, dá se říci podnikatelské. Nobilita se odvozuje spíš od osobních vlastností člověka. Podle Petrarky „pravým šlechticem se člověk nerodí, ale stává“. Tak jako u šlechtice, i u krále, knížete či císaře není to jeho dynastický původ, který jej povolává na trůn, nýbrž především jistá převaha duchovní.

To, čemu nyní říkáme malebná krajina, je výsledkem barokní krajinotvorby.

Foto: archiv MŠJ

Jedna z kaplí křížové cesty v Římově. To, čemu nyní říkáme malebná krajina, je výsledkem barokní krajinotvorby. Množství Božích muk, alejí, stromořadí s kapličkami, ale i raňovaných průhledů, které otvírají pohled na poutní místa na vrcholcích kopců, je dílem barokních architektů. Je to právě doba 17. a 18. století, která vytvořila kulturní krajinu takovou, jakou ji teď známe, snažíme se chránit a o které se zpívalo „zemský ráj to na pohled“. Dole: model a veduta (asi 1730) barokního areálu v Kuksu – ukázka koncepčního utváření krajiny v éře baroka

V baroku ve střetu s reformací zdůrazňovala katolická církev svoji kontinuitu, svoje spojení s duchovním životem otců, dědů, pradědů atd. Rovněž šlechtic se odkazuje na svůj rod, ale svoji nobilitu zdůvodňuje dědictvím určitých významných kvalit, přecházejících z generace na generaci. Při tom se důrazně žádá, aby se příslušnost k velkému rodu projevovala novými slavnými a morálními činy, podporovanými různými fundacemi a výstavbou sakrálních objektů, například kopíí chýší z Loreta.

Protestantismus = germanizace, jezuité = záchrana českého jazyka

Přímé nebezpečí germanizace, které hrozilo, kdyby v zemích Koruny české zvítězil protestantismus tíhnoucí k německy mluvícímu severu a vládl by tu proslulý germanizátor Fridrich Falcký, bylo sice zažehnáno, ale čeští intelektuálové v pobělohorské době si byli vědomi ohrožení českého jazyka v soustátí, kde se zavedla jako úřední jazyk němčina. Do úsilí o zachování a zušlechtnění českého jazyka se zapojili především ▷

Foto: Flickr, davidshort (CC BY 2.0)

Foto: Wikimedia Commons

Orazio Gentileschi: *Loutnistka* (1612–1620), detail

Foto: Wikimedia Commons

Nazývat toto období „dobou temna“ může jen ten, komu chybí základní historické vědomosti. A nebo ten, kdo vědomě lže.

jezuité v čele s Bohuslavem Balbínem, Bedřichem Bridelem a Felixem Kadlinským. Otcové Tovaryšstva velmi dbali na to, aby jejich žáci znali správně svůj rodný jazyk. Na jejich základních školách se vyučovala čeština. (Za povšimnutí stojí, že mateřštinu jezuité rozvíjeli také u indiánů v Jižní Americe, knězem nemohl být vysvěcen, kdo neovládal místní jazyk.) Pro řádnou znalost češtiny se využívalo učebnic P. Jana Drachovského *Gramatica Bohemica*, P. Jiřího Konstance *Brus jazyka českého* a P. Matěje Šteyera *Výborně dobrý způsob, jak se má dobře po česku psáti, neb tisknouti*. Dále byly používány *Grammatica linguae Boemicae* od Václava Jan-

ditu, *Čechořečnost* Václava Rosy a různé slovníky. Není pochyb, že jezuitské školy a koleje nám zachovaly naši krásnou českou řeč!

Velkým počinem bylo roku 1669 založení nakladatelství *Svatováclavské dědictví*, které zásobovalo široké masy obyvatel česky psanou literaturou. V češtině byl roku 1677 vydán svatováclavský Nový zákon a roku 1733 na žádost a s finanční podporou P. Antonína Koniáše vydán opět česky Nový zákon. Vydávány byly kancionály a kázání (homilie) různých kazatelů. Byly to barokní kancionály a lyrické písně, které se staly majetkem nejširších lidových mas a jejich ozvuky nalézáme

v lidové písni dodnes. Dá se říci, že baroko samo pojalo lidovost jako vědomý program. Když koncem XVII. a počátkem XVIII. století šlechta a měšťský patriciát přestávali česky číst, byla to právě tato díla, zejména náboženské písně, kázání různých kazatelů vydávaná pro nejširší obyvatelstvo, která zachovala češtinu do obrozenecké doby.

Hudba byla důležitou součástí školství a právě v té době vzniklo rčení „co Čech, to muzikant“. Došlo také k zlidovění literárního jazyka. Barokní próza svým významem zaostává za poezií. Je prezentována v počáteční fázi zejména Komenského *Labyrintem* a v pozdější fázi bohatou vynikající katolickou homiletikou, přetrvávající až do doby pobarokní.

Jan Nepomucký, poutě a myšlenka národa

Barokní svatojánské poutě v Praze byly oslavou české slovesnosti, české kultury, českého folkloru. Povědomí českého národa by bez barokního svatého Jana Nepomuckého neexistovalo. V duchu navázání na katolické národní tradice buduje opat Václav Vejmluva ve spolupráci s mladým architektem Janem Blažejem Santinim-Aichlem kapli sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou, která přímo hýří symbolikou čísel a atributů.

„Doba temna“ nebo „doba světla“?

Souhrnně lze říci, že baroko bylo období ohromujícího vzepětí duchovních a morálních sil, projevující se v horoucí tvůrčí aktivitě ve všech oblastech kulturního dění, které zasáhlo všechny vrstvy lidské společnosti. Nazývat toto období „dobou temna“ může jen ten, komu chybí základní historické vědomosti. A nebo ten, kdo vědomě lže.

Vladislav Běhal a Stanislav Běhal
(redakčně upraveno, původní rozsáhlejší text je dostupný na www.milujte.se) ■

LITERATURA:

- Kalista, Z.: *Tvář baroka*. SPN; Praha, 1990.
- Kalista, Z.: *České baroko*. ELK; Praha, 1941.
- Černý, V.: *Až do předsíně nebes*. Mladá fronta; Praha, 1996.
- Duka, D., Leschinger, M.: *V duchu pravdy*. Flétna; Ústí nad Orlicí, 2008.
- Woods, T. E., Jr.: *Jak katolická církev budovala západní civilizaci*. Res Claritatis, Praha, 2008. (Viz upoutávka na nové vydání této knihy v roce 2018 na str. 36.)

Co děláš?

Poutník se zastavil a pozoroval muže, kteří otesávali v horku kameny.

„Co to děláte?“ zeptal se jich.

„Nevidíš, dřou se tu v horku a otesávám blbý kámen,“ nakvašeně odsekl jeden.

Druhý řekl: „Pracuji, abych si vydělal a jednou si mohl zařídit sám kamenickou dílnu. Nezdržuj, musím vydělávat.“

Třetí řekl: „Pracuji, abych uživil ženu a děti. Myslím na ně.“

Čtvrtý řekl: „Pomáhám stavět katedrálu.“

Hádejte, koho z nich asi nejvíc práce zatěžovala?

A co „dělám“ vlastně já?

A co „dělám“ vlastně já?

Foto: Flickr, WorldSkills UK (CC BY 2.0)

Hluchá žába

Jedna skupina žab soutěžila v lezení na vysokou věž. Diváci jim nevěřili a říkali: „To se přece nemůže žádné z nich podařit!“

Žáby postupně odpadaly a vracely se zpět, zvlášť když diváci začali ještě křičet, že je to tak nebezpečné a zbytečné, stejně nahoru žádná nevyleze. Jen jedna pokračovala stále a nakonec s velikou námahou dosáhla cíle – vrcholku věže. Všichni se divili, proč se to podařilo právě jí – byla jako ostatní. Ale když se jí začali vyptávat, zjistili, že je... – hluchá.

Dokážeme být hluší k pochybovačům a pesimistům? (Ne ovšem k rozumu.)

Proč se to podařilo právě jí?

Svět a Bůh

Dva
mniši rozmlouvali
o svatosti.

Jeden řekl: „Svatý je ten, kdo už nevidí nic mimo Boha a nezáleží mu na světě.“

Druhý mnich mu ale odporoval: „Ne tak, bratře. Když do srdce člověka vtrhne Bůh, přijde s Ním i celý svět, který miluje, a hlavně všichni lidé, Jeho děti. Což můžeme opravdově milovat hrncíře a šlapat přitom lhotejně po jeho díle a nemilovat jeho děti?“

*Jaká je moje představa svatosti?
Pamatuji na to, že Bůh je
velmi „děcatý“?*

Foto: Flickr, Walt Stoneburner (CC BY 2.0)

3x Jitka Krausová („Příběhy moudrosti. Pomoc na cestě k sebepoznání a k růstu“, 96 stran, doporučený příspěvek na tisk cca 50 Kč; kontakt pro objednání: krausova@arcibol.cz) ■

Foto: Flickr, T-Town Photo Booth (CC BY 2.0)

Muž, který přivedl kapucíny do Čech

Svatý Vavřinec z Brindisi je jedním z cizinců, kteří v naší zemi sehráli velmi důležitou roli a který je dnes jaksí pozapomenutý...

Zcela neprávem! Tento svatý, téměř „univerzálně použitelný“ řeholní kněz – kapucín – žil ve velmi těžké době. O to víc vyniká vše, co jako člověk zapálený pro katolickou víru dokázal s Boží pomocí vykonat.

Kázání z okna na Hradčanech

V roce 1607 navštívil v Praze císaře Rudolfa II. německý kurfiřt Christian I. V jeho doprovodu byl i protestantský dvorní kazatel Polykarp Leiser. Kazatel využil příležitosti a dvakrát kázal z okna Rožmberského paláce na Hradčanech. Řeč věhlasného protestantského kazatele vzbudila mezi Pražany, kteří byli v té době z větší části nekatolíky, velký zájem. Hovořil o ospravedlnění a dobrých skutcích. Šlo doslova o žhavá témata: protestanti od doby Martina Luthera († 1546) popírali význam dobrých skutků pro spásu člověka a zastávali zásadu *sola fide*, tj. ospravedlnění člověka „pouhou vírou“. Katolíci význam víry a působení Boží milosti v žádném případě nepopírali (srov. infobox Poznáte pravdu... v závěru tohoto článku), ale hájili i význam dobrých skutků, které člověk v Boží milosti koná (srov. slova Písma svatého: „Co to pomůže, moji bratři, říká-li někdo, že

Polykarp Leiser (malba, 1602)

má víru, ale nemá skutky? Může ho taková víra spasit? Když bratr nebo sestra nebudou mít do čeho se obléci a budou mít nedostatek denní obživy, a někdo z vás jim řekne: ‚Tak s Pánem Bohem! Zahřejte se a najezte se‘ – ale nedá jim, co potřebují pro své tělo, co je jim to platné? Stejně tak je tomu i s vírou: když se neprojevuje skutky, je sama o sobě mrtvá.“ – Jak 2,14–17).

Zazněly hlasy, že by snad měl vystoupit i někdo z katolické strany a pronést odpověď – a vyvrátit bludy...

Na výslovné přání papežského vyslance se tohoto úkolu ujal Vavřinec, kněz z řádu kapucínů. I on byl v Praze už dost známý. Na jeho kázání přišli nejen katolíci, ale i protestanti. Uprostřed velkého davu nechyběl papežský vyslanec, členové diplomatického sboru, dvorní hodnostáři a nejvyšší zemští úředníci. To přispělo k oficiální a slavnostní atmosféře.

Triumf prostého kapucína – a katolické víry

Vavřinec využil svých jazykových znalostí a vzal si na kazatelnu Písmo svaté v původních jazycích – v hebrejštině, aramejštině a řečtině. Nejprve vyložil správný pohled na témata, která probíral kazatel Leiser, a to tak přesvědčivě, že všem bylo jasné, jak se věci mají. Argumentoval přitom citacemi z Písma svatého přesně tak, jak to dělali protestantský kazatel (protestanti se řídili také další základní zásadou, kterou formulovali slovy *sola scriptura*, tj. „pouze Písmo“, a učitelský úřad Církve a tradice Církve odmítali). Na základě Písma vyvrátil protestantské bludy a s důrazem

Vera effigies (tzn. pravá podoba) sv. Vavřince z Brindisi (klášter kapucínů v Praze, 2. polovina 18. století)

upozornil posluchače na to, že Leiser zcela nesprávně porozuměl Písmu svatému. S mírnou ironií, ale i dobrotou pak posluchače prosil, aby kazateli Leiserovi odpustili, že Písmo svaté nesprávně chápe, protože mu vlastně nerozumí: nezná řeči, kterými bylo Písmo svaté sepsáno, originálním textům Písma svatého nerozumí, a je tak odkázán jen na to, jak mu Bibli přeložil Luther. A proto ji nemůže správně pochopit.

Když Leiser nesouhlasil, Vavřinec zvolal: „Chcete důkaz, že Leiser neumí ani číst Písmo v původním jazyce a tím méně mu rozumět a pak ho i správně vyložit?“ A vyzval ho, ať hned z originálního textu kousek přečte. Kazatel musel s vel-

**Vavřinec je jeho
řeholní jméno,
původně se
jmenoval Giulio
Cesare Russo.**

Kapucínský klášter s kostelem Panny Marie Andělské v Praze na Hradčanech, založený sv. Vavřincem z Brindisi

Foto: Wikimedia Commons, Edgar El (CC BY 3.0)

Foto: Wikimedia Commons, Eric Bidot (CC BY-SA 2.0)

Mezi kapucíny našel pokoj a radost a brzy se ukázalo, že rozhodnutí pro řeholní život bylo skvělou volbou.

kým zahanbením přiznat, že tyto jazyky nezná. A všem bylo jasné to, co již chvíli předtím Vavřinec řekl: pokud tyto jazyky není schopen číst, o to méně je schopen správně pochopit, co Písmo skrze ně sděluje...

Dvorní kazatel Leiser hned poté s velkou ostudou opustil Prahu. Pražané byli na Vavřince hrdí a katolické učení v jejich očích získalo na vážnosti. Nejen katolíci, ale i protestanti o této události ještě dlouho vyprávěli...

Prvotní nasměrování

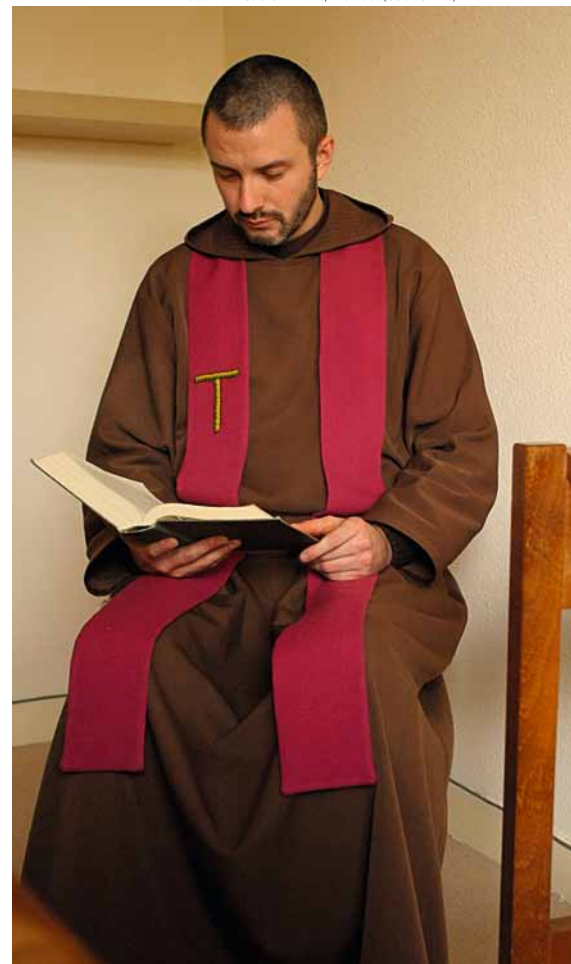
Vavřincovo původní jméno bylo Giulio Cesare Russo. Vavřinec (latinsky Laurentius, italsky Lorenzo) je jeho řeholní jméno. Budoucí světec se narodil v jihoitalském Brindisi v roce 1559. Byl dán na výchovu k minoritům (je to jedna z větví františkánského řádu). Blízký kontakt s nimi vzbuzoval v malém chlapci hluboký dojem a probouzel budoucí nasměrování.

Když mu zemřel otec, nepřineslo to jen bolestnou ránu, ale i vynucený odchod z prostředí kláštera, aby se doma stal oporou ovdovělé matce – byl její jediné dítě. Když pak Turci ohrožovali jižní Itálii, utekl spolu s matkou do klidnějších Benátek. Tam se začal připravovat na kněžské povolání. Ačkoli v semináři vynikal mezi ostatními bohoslovci zbožností a výborným prospěchem, přece jen se mu vracely myšlenky a vzpomínky na usebraný klášterní život, který ho lákal už od dětských let.

Budu kapucínem!

Často přicházel do prostého kapucínského kostelíka, který ho zvláštním způsobem přitahoval. Právě zde při modlitbách a rozjímání před svatostánkem rozpoznal, že ho Pán volá k řeholnímu zasvěcení v tomto řádu.

Když se matka dozvěděla o jeho rozhodnutí, dala se do pláče. Bránila svému jedináčkovi, domlouvala mu, že Bůh ▷

po něm nemůže žádat takovou obět. Po ztrátě manžela to vnímala tak, že s odchodem syna přichází o jediného nejbližšího člověka, který pro ni mohl být oporou v nelehkém životě. V mateřském srdci však nakonec zvítězila láska k Bohu a ona dozrála k ochotnému přijetí této nelehké oběti.

Noviciát a vážná nemoc

Přísný řeholní život a možná i nadměrná horlivost nadšeného novice otráslы zdra-

vím mladého kapucína – onemocněl vážnou plicní chorobou. Zničující kašel a ohromné vysílení způsobily, že někteří spolubratři se začali obávat, že Vavřinec dokončí noviciát na věčnosti...

Blížil se čas, kdy měl skládat řeholní sliby. Řeholní pravidla mluvila jasně o tom, že vážně nemocný nesmí být připuštěn ke slibům. Komunita se tedy sešla k tajnému hlasování, jak se k dané situaci postavit. Věděli, že nemohou hlasovat pro připuštění nemocného ke slibům, ale

zároveň nechtěli zmařit slibně započatý řeholní život.

S řešením přišel novicmistr – navrhl, ať se rozhodnutí odloží, než se Vavřincův zdravotní stav vyjasní. Celá klášterní rodina s ulehčením a radostí souhlasila s tímto návrhem. V té době stoupalo k nebi mnoho modliteb: „Bože, vrať zdraví Vavřincovi!“ Nebe se smilovalo, stav nemocného se začal pomalu lepší, příznaky nebezpečné choroby mizely, až došlo k úplnému uzdravení. A Vavřinec mohl konečně v předvečer Zvěstování Panny Marie složit sliby chudoby, čistoty a poslušnosti. Znovu se potvrdila duchovní zkušenost, že když Bůh má pro nás poslání, má i cestu jak ho uskutečnit. Na nás je jen na té cestě vytrvat...

Foto: Pixabay, Fotorech (CCO); P. Krzysztof Dedek / koláž: Ondřej P. Vaněček

Při modlitbách a rozjímání před svatostánkem rozpoznal, že ho Pán volá k řeholnímu zasvěcení v tomto řádu.

„Snažně vás prosím, chtějme poznat nekonečnou lásku Kristovu, kterou nám projevil, když ustanovil svátost Eucharistie.“

sv. Vavřinec z Brindisi

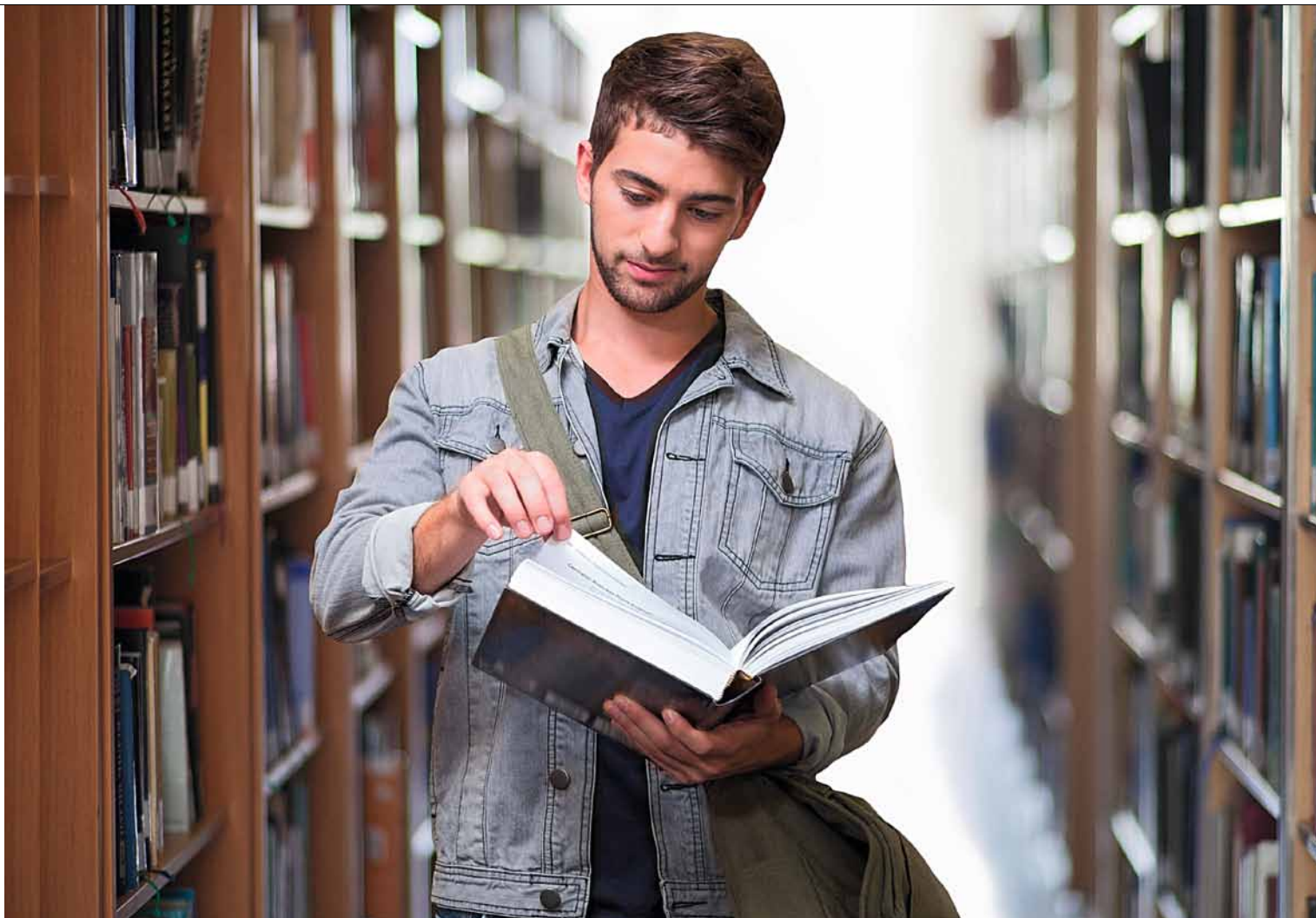

Foto: Pixabay, geralt (CC0)

Mimořádně nadaný mladý muž

Vavřinec měl výborné vlohy pro studium. Zvláště si zamiloval biblické jazyky hebrejštinu a řečtinu. Znal i syrštinu – jazyk, ve kterém jsou dochovány jedny z nejstarších překladů Bible a spisy církevních otců prvních křesťanských staletí. Se svými neobvyklými schopnostmi si postupně osvojil i řadu živých jazyků: němčinu, francouzštinu, španělštinu a také češtinu, a to tak dokonale, že mohl v těchto jazycích i kázat. A samozřejmě kázal i ve svém mateřském jazyku italštině a také v latině, kterou v té době mluvili plyně všichni kněží i představitelé kultury.

Protože zatím nemohl být vysvěcen na kněze pro svůj nízký věk, byl jako jáhen jmenován profesorem Písma svatého na řádovém učilišti a zároveň ustanoven kazatelem. Pověření stát se kazatelem nebylo žádnou samozřejmostí a v tak mladém věku šlo o něco zcela neslýchaného. Bylo podmíněno složením zvláštní zkoušky a navíc rozhodnutím generála řádu. Jen třetině kapucínů se v té době podařilo toto povolení získat, pro ostatní tehdy zůstala kazatelna navždy nepřístupná.

Naučil se hebrejštinu, řečtinu, syrštinu, latinu, němčinu, francouzštinu, španělštinu a také češtinu!

Postní a adventní kázání

Série kázání v době postní a někdy i adventní byla nejlepší přípravou na dobré prožití svátků. Bylo zvykem zvat významné kazatele z řad řeholníků. Čím větší a významnější bylo město, tím věhlasnějšího kazatele žádalo. Pro mnohé bylo překvapením, že v době postní 1583 kázal jáhen Vavřinec den co den v Benátkách v kostele sv. Jana. Stávalo se, že po kázání ho zástupy s nadšením doprovázely do kláštera. Brzy se stal známým natolik, že byl zván i do dalších významných měst, aby tam kázal.

Mše svatá – účast na Ježíšově oběti

Po vysvěcení na kněze, kdykoli mu to čas v jeho naplněném programu dovolil, věnoval i několik hodin přípravě na mši svatou, jejímu sloužení a díkůčinění. Jeho mimořádného vztahu ke mši svaté si

všimli i věřící, a dokonce sám arcivévoda bavorský Maxmilián považoval za vyznamenání, když mu mohl při mši svaté přisluhovat.

V Pavii a v Římě

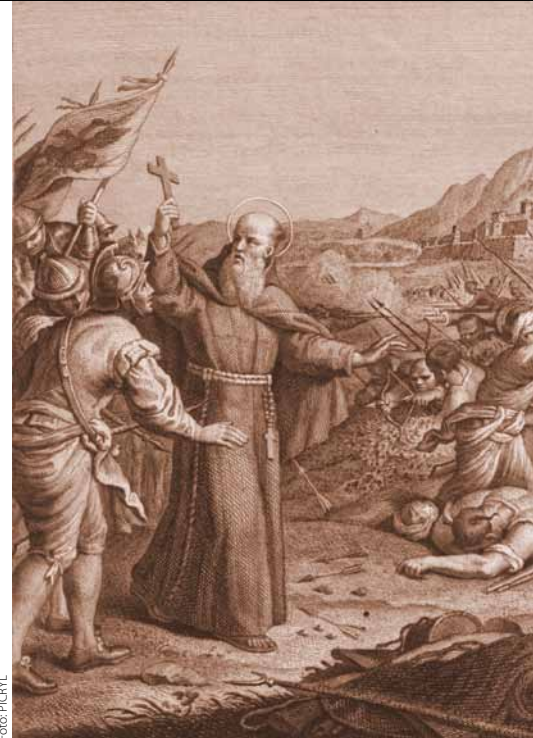
A přicházely další a další úkoly. Mezi velmi těžké patřilo pozvání do Pavie. Město bylo vyhlášené mravní zkažeností tamních studentů. Vavřinec si byl vědom, že bez modlitby to nepůjde... Nejen, že se hodně modlil, ale zaměřil se i na soukromé pohovory – postupně se všemi studenty!

V Římě obcházel na zvláštní přání papeže Klementa VIII. římské synagogy a díky své důkladné znalosti hebrejštiny navazoval přátelské vztahy s Židy.

Služebníkem všech

Změna nastala, když byl zvolen místním představeným v Benátkách. Najednou ▷

Portrét císaře Rudolfa II. (kolem roku 1600). Vpravo: sv. Vavřinec z Brindisi povzbuzuje císařské vojsko v bitvě proti turecké přesile (rytina)

měl možnost uvést i své spolubratry plněji na cestu svatého Františka – na cestu svatosti a dokonalosti. Úřad představeného chápal jako příležitost pokořit se a být nejen zcela rovnocenný ostatním jako jeden z bratří, ale snažil se být v roli představeného služebníkem všech. Pokračoval v tom i po zvolení provinciálem v Toskánsku nebo když zakládal kláštery v Německu. Při všech náročných úkolech se ale nevzdával kazatelského poslání.

Vyslání do Čech

Po neúspěšných opakovaných snahách pražských arcibiskupů uvést kapucíny do Českých zemí zasáhl do této záležitosti sám papež Klement VIII. a 28. července 1599 přímo nařídil generální kapitule řádu, aby do Čech vyslala několik schopných kapucínů. Vybrali dvanáct řeholníků a do jejich čela postavili svatého Vavřince. Volba padla právě na něj, protože už měl dřívější zkušenosti se zakládáním nových řádových provincií, měl potřebné schopnosti a navíc uměl i česky!

Ještě v červenci 1599 vyrazili. Šli pěšky a cestu přerušili ve Vídni, kde museli vyčkat, až v Čechách pomine nejhorší nebezpečí morové nákazy. Na přání arcivévody Matyáše využil Vavřinec tuto vynucenou zastávku ve Vídni k založení kláštera, ve kterém zanechal několik spolubratřích.

Se zbylými bratry dorazil 13. listopadu pozdě večer do Prahy do arcibiskupského paláce. Svou činnost zahájili v křížovnickém kostele, kam je arcibiskup jakožto představený křížovníků poslal. Denně

Císař Rudolf II. ho pověřil duchovním vedením při tažení, které mělo zastavit turecká vojska.

konali slavné bohoslužby a třikrát týdně odborný výklad katolické víry.

Působení v nábožensky rozdělené zemi a „létaující misie“

Do naší země přišli kapucíni v době, kdy obyvatelstvo bylo rozděleno do mnoha různých vyznání. V Čechách se tehdy posměšně zpívalo „kolik mlynářů, tolik měr, kolik farářů, tolik věr“.

Kapucíni se při svém misijním úsilí vydali svou originální cestou smíru, pokory a pokoje. Zavedli takzvané létaující misie. Zavítali v neděli, někdy už v sobotu večer do obce, kázali, zpovídali, utěšovali a utvrzovali všechny ve víře. Tak se naskytla lidem dobré vůle příležitost obnovit a prohloubit svůj náboženský život. Tento jejich způsob se ukázal jako nenásilný a účinný.

Kapucínský klášter v Praze

První starostí Vavřince i pražského arcibiskupa bylo vystavět pro kapucíny klášter, odkud by se mohla rozvinout co nejhojněji misijní činnost. Vybírali spolu

pro tento záměr vhodné místo. Nakonec se Vavřinec rozhodl vybudovat klášter na Hradčanech za Pohořelcem. Měl tak stát v bezprostřední blízkosti císařských zahrad. Podezřívavý císař Rudolf II. proto váhal udělit potřebné svolení. Po delších průtahách císařský souhlas přišel a 23. května 1600 mohl být slavnostně položen základní kámen kláštera a kostela.

Problémy kapucínům přinesla náhlá změna chování u císaře Rudolfa. Stal se vůči nim přímo nepřátelský. Dá se tušit, že svou roli sehrála jak jeho duševní choroba, kvůli které bylo jeho chování velmi nestálé, tak i protestanti v jeho okolí, kteří v kapucínech rozpoznali velké nebezpečí. Mnoho lidí se vracelo do katolické církve... Císařovy záchvaty nenávisti se stupňovaly. Rudolf v nich vykřikoval: „Ať kapucíni odejdou!“ Kapucínům opravdu hrozilo vyhoštění ze země.

Z nepřítelů příznivec

Naštěstí se našli někteří vlivní katolíci, kteří byli v té době v roli vyšších zemských úředníků, a kapucínů se v pro ně nejtěžší chvíli zastali.

Panovník už dal příkaz k odchodu kapucínů, ale Vavřinec se, když mu ho vyřídili, odvážně ohradil, že rozkaz císaře ohledně vypovězení kapucínů může poslechnout, jen když jej obdrží v písemné podobě. Aby písemný dekret nabyl platnost, musel ho podepsat nejvyšší kancléř Zdeněk Lobkovic – katolík. Ten podpis nedal a celá záležitost se tak jen trapně protahovala.

Dobová turecká miniatura znázorňující bitvu u Keresztese v Uhrách roku 1596, ve které Turci zvítězili nad vojsky Habsburské monarchie a Sedmihradska

Císařské vojsko s 18 000 vojáků stálo proti přesile 80 000 Turků.

Nemocný Rudolf časem na vyhnání kapucínů zapomněl. Situace se pak zcela obrátila, když vynikající umělec z řad kapucínů otec Cosmas a Castel-Franco namaloval krásný obraz *Klanění tří králů* a věnoval jej císaři. A z nepřítele se stal příznivec!

Nebezpečí a útoky

Těžké chvíle zažívali kapucíni v Čechách i kvůli jinověrcům. Ti byli sice rozděleni a vzájemně proti sobě ostře útočili, ale v jednom měli jasno – kapucíni jsou společným nepřítelem. Jakmile se některý kapucín objevil na ulici, hned pocítil

Sultán Ottomanské říše Mohamed III. (malba, 16. stol.)

nepřátelství a urážky. A někdy nezůstalo jen u toho. Byly chvíle, kdy jim šlo i o život.

Jinověrci se nezastavili ani před úctyhodnou a známou postavou Vavřince. Jednou se na něj vrhli na kamenném mostě a porazili ho na zem. Jeho život visel na vlásku. V poslední chvíli ho zachránil papežský vyslanec Spinelli. Vavřinec si i v těchto situacích zachoval svoje pokojné a laskavé jednání se všemi – přáteli i nepřáteli.

V této nepříznivé atmosféře se podařilo klášter dostavět a kostel Panny Marie Královny andělů posvětil sám arcibiskup. Tím byl položen základ nové řádové provincie a hradčanský klášter se stal líhní misionářů pro čtyři velké provincie: česko-moravskou, rakouskou, štyrskou a polskou.

Duchovním vůdcem armády

Nad Evropou se však začínala stahovat nebezpečná mračna. V Cařihradu dosedl na trůn Mohamed III., který doslova sršel nenávisť vůči křesťanům. Císař Rudolf II. věděl, o jak vážné nebezpečí se jedná. Bylo mu jasné, že má-li ubránit svůj trůn a zachránit Evropu před ničivým vpádem muslimů, musí získat pro válečné tažení jednotlivá knížata. To však nebyl vůbec snadný úkol.

A tak se císař Rudolf obrátil na Vavřince a vypravil ho jako vyslance ke všem ▷

Připomínal, že tím, kdo dává vítězství, je Bůh.

Loretánská kaple v centru areálu poutního místa Loreta při kapucínském klášteře v blízkosti Pražského hradu. Jedná se o kopii tzv. Svaté chýšě z Nazareta (Santa Casa) – originál byl ve Svaté zemi rozebrán a časem převezen do italského Loreta, kde byl znovu postaven

knížecím dvorům, aby získal a nadchl knížata pro boj proti Turkům. Když se z této cesty vrátil, čekal ho ještě těžší úkol – byl jmenován nejvyšším vojenským duchovním armády. K novému poslání dostal i povzbuzení od papeže. Proto ho bez váhání přijal.

Když dorazil k císařskému vojsku na uherských pláních, zjistil, že nálada vojáků je úplně na bodu mrazu, protože situace císařského vojska byla zcela zoufalá. Slíbená pomoc přicházela jen velmi pomalu a Turci spěchali s útokem. Císařské vojsko s 18 000 vojáků stálo proti přesile 80 000 Turků. Vavřinec se svou pevnou vírou v Boží pomoc vnesl do vojska naději, že vše dobře dopadne. Nadchl prosté vojáky i jejich velitele pro Boží věc: pod praporem kříže vybojují vítězství.

Bůh dává vítězství!

K rozhodující bitvě došlo 11. října 1601. Turci využili noc a obsadili blízkou pahorkatinu – tím prakticky císařské vojsko obklíčili. Zděšení velitelé císařského vojska svolali narychlo nejvyšší vojenskou radu, která měla rozhodnout, jak

dál. Všichni byli zajedno, že v této situaci nemá cenu bojovat, že by to bylo šílenství. Vavřinec jako jediný všem odporoval. Povstal a rozohnil se jako nadšený prorok. Svou řečí povzbudil ochablé velitele. Slíbil jim skvělé vítězství.

Hned poté se k údivu všech, protože trpěl pakostnicí, vyšvihl na koně. S křížem na prsou jako svou jedinou zbraň se postavil do čela vojska. Za tímto odvážným počínáním stála jeho neochvějná důvěra v Boha. A tato důvěra nebyla zklamána. Zvítězilo císařské vojsko a 30 000 padlých Turků pokrylo bojiště. Odvetná bitva se konala hned 14. října. I tentokrát Vavřinec všechny povzbuzoval, aby se nebáli a důvěřovali v Boha. Ve válečné vřavě se Turci při svých útocích zaměřili na nenáviděného mnicha, ve kterém viděli původce své porážky. V jednu chvíli zaběhl Vavřincův kůň do řad nepřátel a už se zdálo, že je to jeho neodvratný konec. Zachránili ho dva plukovníci císařského vojska Rossburg a Altain, kteří mu přispěchali na pomoc. Nepřítel i tentokrát utrpěl citelnou porážku a byl zahnán na ústup. Všichni vojáci z císařského vojska věděli,

že za své vítězství vděčí mnichu Vavřincovi. A on jim zase připomínal, že tím, kdo dává vítězství, je Bůh.

V čele kapucínů

V Římě se v roce 1602 shromáždili zástupci všech kapucínských řádových provincií k volbě nového hlavního představeného, nazývaného generální ministr. Zvolili Vavřince. Začal vizitovat kláštery v severní Itálii, ve Francii a ve Španělsku. I když všude vystupoval jako nejvyšší autorita v kapucínském řádu, důsledně a vytrvale v sobě spojoval tichost, mírnost a pokoru s přiměřenou přísností. Tam, kde šlo o podstatné požadavky řehole, dokázal jasně a důrazně říci: „Nařizují!“ Když naopak viděl, že nedostatky nejsou zaviněny zlobou nebo lajdáctvím, ale z lidské slabosti a křehkosti, zůstával mírným, tichým a shovívavým synem svatého Františka – zakladatele františkánského řádu, jehož jednou větví jsou i kapucíni.

Podruhé v Praze

Když se chýlila ke konci doba jeho služby jako nejvyššího představeného, přímo se

V díle „*Commentariolus de rebus Austriae et Bohemiae*“ popsal formou paměti příhody, které prožil v Praze.

těšil, až ji předá. Úřadu byl sice zbaven, ale nečekalo ho vysněné ticho k rozjímání za klášterními zdmi. Byl poslán podruhé do Prahy – do vřavy náboženských třenic, nechutných sporů a hádek. Do Prahy se vrátil na jaře roku 1607 a hned rozvinul požehnanou kazatelskou činnost. Kázal německy, italsky, latinsky i česky. Jeho řeč byla vždy jasná, neobyčejně jadrná a někdy až dramatická. Proto není divu, že měl v Praze mnoho posluchačů a jeho snahy přinášely bohaté ovoce v podobě obrácení ke katolické víře.

Brzy se stal vyhledávaným zpovědníkem šlechty a zemských úředníků. Dokonce se v jeho malé světničce odehrávaly i důležité církevně-státní porady. Přes množství úkolů si našel čas i na psaní.

Vavřincovo literární dílo

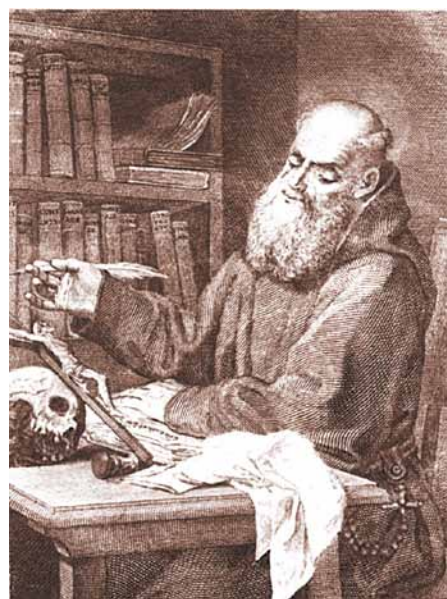
Kromě kázání pro různá období církevního roku sepsal i výklady na některé knihy Písma svatého, trojdílný spis vyvracející protestantskou nauku a snad nej-

krásnějším jeho dílem je *Mariale*. V těchto mariánských kázáních spojil teologickou hloubku s upřímnou zbožností. Jeho slova mívají k srdci čtenáře. Pro nás je nejceněnější jeho dílo s názvem *Commentariolus de rebus Austriae et Bohemiae*, ve kterém popsal formou paměti své příhody, které prožil v Praze v letech 1600 až 1611.

Diplomatem – a pak v šedesáti domů...

V posledních letech života ho po všech předchozích nelehkých úkolech čekala ještě role diplomata. Zhostil se jí výborně. Díky své veřejné popularitě měl úkol dohodnout spolupráci mezi katolickými vůdci arcivévodou bavorským Maxmiliánem a králem španělským Filipem III., kteří do té doby nebyli schopni nalézt společnou řeč.

Za velmi dramatických okolností napomohl obyvatelům neapolského království, aby byli zbaveni tyranského místoprávního.

Svatý Vavřinec z Brindisi, rytina

To vše ho však nemálo vyčerpalo a jeho zdravotní stav se den ode dne horšil. Zemřel v den svých šedesátých narozenin 22. července 1619 v Lisabonu na jedné ze svých diplomatických misí. Předešel nás do nebeského domova, ke kterému nám svým působením i životem ukázal cestu.

P. Marek Dunda ■

Olejomalba se sv. Vavřincem z Brindisi (refektář kláštera kapucínů v Brně, 60. léta 18. století)

P. Laurentius a Brundisio Ordinis Capucinarum Minister Generalis Primus...

Literatura:

Rabas, Vavřinec. *Sv. Vavřinec z Brindisi, zakladatel česko-moravské provincie řádu kapucínského*. Vítězové; Olomouc, 1941.

A pravda vás osvobodí

související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Z nauky Církve

Ke každému úkonu spásy je nezbytně třeba vnitřní nadpřirozené milosti.^[De fide]

K počátku víry a spásy je nadpřirozená milost absolutně nutná.^[De fide]

Také ospravedlněný potřebuje ke konání spásných skutků aktuální milosti.^[De fide]

Bez víry není ospravedlnění dospělého člověka možné.^[De fide]

K víře musí přistoupit ještě další dispoziční úkony.^[De fide]

Spravedlivý získává dobrými skutky nárok na nadpřirozenou odměnu od Boha.^[De fide]

Ospravedlněný si zaslouhuje svými dobrými skutky rozmnožení posvěcující milosti, věčný život a rozmnožení nebeské slávy.^[De fide]

Srov. *Dogmatika*. Olomouc; *Matice cyrilometodějská*, 1994.

Kdybychom vzali vážně, že Bůh je opravdu přítomen...

Co řekl a napsal svatý Vavřinec z Brindisi svým současníkům – a co říká i nám? A co o tomto velkém světci, který má významný vztah i k naší zemi (viz přecházející článek), řekl Svatý otec Benedikt XVI.?

„Kéž bychom brali zřetel na to, že Bůh je opravdu přítomen v nás, když k němu v modlitbě mluvíme, a že opravdu naslouchá naší modlitbě, byť bychom se modlili jenom v srdci a v mysli; a že je nejenom přítomen a naslouchá nám, ba dokonce může a touží ochotně a s maximálním zalíbením vyhovět našim prosbám!“

svatý Vavřinec z Brindisi

„Slovo Boží je pro rozum světlem a pro vůli ohněm, aby mohl člověk poznávat a milovat Boha. A pro vnitřního člověka, který žije skrze milost z Ducha Božího, je chlebem i vodou: ale chlebem, který je sladší než med a plástek medu, vodou, která je lepší než víno a mléko... Na srdce zatvrzelé v neřestech je kladivem a proti tělu, světu, ďáblu je mečem, který ničí všechny hříchy.“

svatý Vavřinec z Brindisi

„Duch Svatý činí jeho Božího zákona sladkým a jeho tíži lehkou, abychom Boží přikázání dodržovali s velikou snadností, ba dokonce s potěšením.“

svatý Vavřinec z Brindisi

„Bůh může a touží ochotně a s maximálním zalíbením vyhovět našim prosbám!“

sv. Vavřinec z Brindisi o síle modlitby

Díky znalosti tolika jazyků se mohl Vavřinec věnovat intenzivnímu apoštolátu mezi nejrůznějšími kategoriemi lidí. Byl působivým kazatelem, měl hlubokou znalost nejenom Bible, ale také rabínské literatury, takže i samotní rabíni žasli, obdivovali ho, vážili si jej a respektovali ho. **Byl teologem pohrouženým do Písma svatého a církevních otců** a dovedl mistrně vysvětlovat katolické učení i křesťanům, kteří zejména v Německu přijali reformaci. Svým jasným a klidným výkladem podával biblický a patristický základ všech článků víry, které zpochybnil Martin Luther. Mezi ně patří primát svatého Petra a jeho nástupců, božský původ episkopátu (tj. biskupského úřadu – pozn. red.), ospravedlnění jakožto niterná proměna člověka, nezbytnost dobrých skutků ke spáse (Luther jejich potřebu pro spásu člověka popíral – pozn. red.).

papež Benedikt XVI. o svatém Vavřinci z Brindisi

„Je třeba Ho milovat ze srdce celého, celého, celého, živého, živého, živého a opravdového, opravdového, opravdového!“
sv. Vavřinec z Brindisi o lásce k Pánu Ježíši

I ti nejprostší věřící, neobdaření takovým kulturním rozhledem, měli prospěch z přesvědčivých slov svatého Vavřince, který oslovoval obyčejné lidi, aby všechny vybízel k důslednosti vlastního života vzhledem k vyznávané víře. To je velká zásluha kapucínů a dalších řeholních řádů, které v 16. a 17. století přispěly k obnově křesťanského života a svědectvím vlastního života a svým učením hluboce pronikly do společnosti. **Také dnes potřebuje nová evangelizace dobře připravené, horlivé a odvážné apoštoly, aby světlo a krása evangelia převážily nad kulturními vzorci etického relativismu a náboženské indifferencí a proměnily nejrůznější způsoby myšlení a jednání na autentický křesťanský humanismus.**

papež
Benedikt XVI.
o svatém
Vavřinci
z Brindisi

Kromě tolikeré práce Vavřinec s výjimečnou horlivostí pěstoval duchovní život, věnoval mnoho času modlitbě a zejména slavení mše svaté, která často trvala celé hodiny, kdy byl proniknut a pohnut památkou umučení, smrti a zmrtvýchvstání Páně. Ve škole svatých se každý kněz může vyhnout nebezpečí aktivismu – tj. činnosti, která opomíjí hluboké motivace kněžské služby – jediné tím, že pečuje o vlastní duchovní život.

papež Benedikt XVI.
o svatém Vavřinci z Brindisi

„Dnes, stejně jako v dobách sv. Vavřince, má svět zapotřebí mírumilovné a mírotvorné muže a ženy. Každý, kdo věří v Boha, má být neustále zdrojem a tvůrcem pokoje.“

papež Benedikt XVI.

Podle katecheze Benedikta XVI. z generální audience 23. 3. 2011
(z www.radiovaticana.cz; překlad Milan Glaser) ■

Dvě desetiletí tiskového apoštolátu A.M.I.M.S.

První tiskový stroj – digitální průtiskový automat – jsme pořídili v lednu 1999. Složilo se na něj tehdy několik kněží na Znojemsku.

Foto: 6x archiv A.M.I.M.S.

Tiskový apoštolát A.M.I.M.S. sídlí na faře ve Vranově nad Dyjí – na stejné adrese jako je sídlo redakce časopisu *Milujte se!* a internetové televize TV-MIS.cz. Fara je také domovem FATYMu (farního týmu) Vranov nad Dyjí (na obrázku znak FATYMu, fara a pěší poutníci, kteří se připravují, že od vranovského kostela vyrazí na každoroční srpnovou Národní pěší pout' na Velehrad – více na www.fatym.com a www.poute.eu a také v *Milujte se!* č. 45, str. 42–53, on-line dostupné v archivu všech dosud vydaných čísel na www.milujte.se).

Pro tisk brožurek používáme digitální průtiskové automaty Riso-graph CR 1610. První dva jsme koupili v roce 1999 a 2000. Tehdy stál každý víc než 130 tisíc korun. Dokáží tisknout asi 100 kopií za minutu. Dnes je kupujeme starší za zlomek ceny na internetových aukcích v celé střední Evropě – většinou v Německu, ale pro jeden jsme si jeli až na jih Itálie. Používáme 20 let stroje stále stejného typu, už si je většinou i sami opravujeme s pomocí náhradních dílů objednaných z Číny... I to nám umožňuje, aby byl příspěvek na tisk publikací tak mimořádně nízký.

Tiskové stroje jsou umístěny v Lančově (asi pět kilometrů od Vranova) v tiskárně Maxmiliánium, které nám pomohlo vybudovat mnoho ochotných lidí. Tiskárna se jmenuje podle svatého Maxmiliána Kolbeho, který věnoval velkou část svého života tiskovému apoštolátu.

Irena, jedna z dobrovolníků, která nám ještě jako studentka pomáhala po velkou část prázdnin v lančovském Maxmiliánu tisknout, měla letos obláčku. Do řeholního života jí přejeme a v modlitbě vyprošujeme Boží požehnání.

Foto: P. Kabay (CCO)

Knihy edice A.M.I.M.S. M. (vydáváme ji od roku 2011 a knihy se v ní tisknou až v padesátitisícových nákladech) necháváme vyrábět v běžných komerčních tiskárnách v časech, kdy mají prostoje...

Otec Marek Dunda dává takovýto návod k používání publikací, které vydáváme (na objednacím kuponu je na této straně jen část naší nabídky – více na www.amims.net): Knihi si objednat alespoň deset od každého vybraného titulu. Sám si nejdříve knihu přečíst (to je možné i bez toho, že byste si knihu objednali – kompletní texty většiny brožurek a knih z A.M.I.M.S. najdete na internetových adresách www.fatym.com a www.amims.net). Potom byste měli uvážit, koho z vašich známých, přátel, sousedů, příbuzných (zejména těch, kteří jsou nevěřící či víře odcizení, kteří již dlouho neudělali nic pro své náboženské vzdělání, kteří jsou nemocní, osamělí) by kniha mohla oslovit, zaujmout, komu by byla prospěšná. Knihy pak rozdávat, půjčovat, nabízet za příspěvek na tisk...

P. Pavel Zahradníček, koordinátor tiskového apoštolátu A.M.I.M.S.

Název publikace, popis a doporučený příspěvek na tisk	kusů	
Jana Zehnalová: Nebraňte dětem přicházet (formát A5, 88 stran, 20 Kč) Katecheze pro děti NOVÉ		
Josef Janšta: Eliška a Víta (A5, 76 stran, 15 Kč) Čtivý příběh pro děti staršího školního věku od známého autora příběhů pro děti a mládež NOVÉ		
Josef Janšta: O výchově (A5, 40 stran, 10 Kč) Několik užitečných poznámek a doporučení k nelehkému úkolu, jakým je výchova. NOVÉ		
Josef Janšta: Od šikany ke spolu I. + II. (A5, 80 + 68 stran, celkem 40 Kč) Napínavý příběh pro děti školního věku (ve dvou svazcích) NOVÉ		
Omalovánky od ATER: Jak dáváním zbohatnout (A5, 19 stran, 5 Kč) Život sestry Anežky – komtesy Františky NOVÉ		
Omalovánky od ATER: Šebestián Kubínek (A5, 21 stran, 5 Kč) Zajímavý život muže, který pro Pána Ježíše všechno opustil... NOVÉ		
P. Marek Dunda a kol.: Hesla pro skvělý život (A5, 104 stran, 20 Kč) Zveršovaný katechismus v heslech (pracovní verze k YOUCAT) NOVÉ		
Pojď si hrát: Stvoření světa (A5, 32 stran, 8 Kč) Domalovánky, luštěňky, křížovky, spojovačky NOVÉ		
Pojď si hrát: Sv. Zdislava (A5, 20 stran, 4 Kč) Domalovánky, luštěňky, křížovky, spojovačky NOVÉ		
Sestry dominikánky: Vaříme se sestrou Flavii (A5, 76 stran, 20 Kč) Recepty řeholní sestry, která vařila v litoměřickém semináři bohoslovcům. NOVÉ		
P. Josef Soukop: Velký náčelník dává Základní kurz křesťanské nauky (A5, 60 stran, 15 Kč) Velmi srozumitelně a přitom do hloubky (a ještě k tomu velmi poutavě s použitím velkého množství příkladů). P. Josef Soukop, který měl mezi skauty přezdívku „Velký náčelník“, měl mimořádnou schopnost podat i obtížná teologická témata tak, aby jim porozuměl i obyčejný člověk – a aby z nich měl duchovní užitek.		
P. Martin Sedloň, OMI: Doprovázení (12 x 21 cm, 44 stran, 10 Kč) Řada myšlenek a impulsů – kniha, kterou můžete kdekoliv otevřít a hned se do ní začtete. Stručné, jasné, čtivé – výborná dárková kniha.		
P. Martin Sedloň, OMI: Poutníkem naděje (12 x 21 cm, 44 stran, 10 Kč) Kniha o tom, co tak mnoho lidí potřebuje, ale přitom to postrádá: o naději. Kniha na četbu již trochu náročnější než ta předchozí.		
P. Marek Dunda (ed.): Tak kázal Vianney (A5, 72 str., 15 Kč) Tiskový apoštolát A.M.I.M.S. postupně publikuje kázání svatého faráře arského. V této a následujících čtyřech publikacích najdete již více než polovinu z celkem osmdesáti dochovaných kázání sv. Jana Marie Vianneye.		
P. Marek Dunda (ed.): Jak kázal Vianney o svaté zpovědi (A5, 68 stran, 15 Kč)		
P. Marek Dunda (ed.): I tak kázal Vianney (A5, 68 stran, 15 Kč)		
P. Marek Dunda (ed.): Promluvy sv. Jana Marie Vianneye (A5, 60 stran, 15 Kč)		
P. Marek Dunda (ed.): Z myšlenek sv. Jana Marie Vianneye (A5, 36 stran, 10 Kč)		
P. Jan Richter (ed.): Zajed' na hlubinu (formát A5, 56 stran, 15 Kč) Mozaika z myšlenek svatého papeže Jana Pavla II.		
P. Marek Dunda (ed.): Řekli svatí a to platí I. a II. (A5, 80 + 84 stran, 2 x 20 Kč) Rozsáhlá sbírka 2 x 777 citátů svatých a blahoslavených	I. díl	II. díl
sv. Jan Zlatoustý: Kázání na Janovo evangelium, kázání 1–15 (A5, 84 stran, 20 Kč) Kázání, ve kterých jeden z nejvýznamnějších kazatelů starověké Církve probírá takzvaný „Prolog“, tj. prvních osmnáct veršů Janova evangelia. Editorem celé série je P. Marek Dunda.		
sv. Jan Zlatoustý: Kázání na Janovo evangelium, kázání 62–75 (A5, 84 stran, 20 Kč) Kázání na 11.–14. kapitolu Janova evangelia, tedy o událostech předcházejících Ježíšovu utrpení a o části poslední večeře		
P. Ladislav Simajchl: Stáří (A5, 48 stran, 10 Kč) Jak prožívat stáří tak, abyste se na něj mohli téměř těšit...		
P. Ladislav Simajchl: Rodiče a školáci (A5, 76 stran, 15 Kč) Čítanka o výchově dětí od školáček po studenty. Pro rodiče dětí školního věku (od 1. třídy až po pubertu včetně)		

objednávkový kupon

Název publikace, popis a doporučený příspěvek na tisk	kusů
P. Marek Dunda, P. Pavel Zahradníček (ed.): Dotyky nebe a země (formát A5, 128 str., plnobarevná obálka, 30 Kč) 7 událostí a předmětů v dějinách křesťanství, které zvou k zamyšlení.	NOVĚ
P. Pavel Zahradníček: Dějiny, jak je možná neznáte (A5, 128 stran, plnobarevná obálka, 30 Kč) 10 mýtů o křesťanství ve světle historických faktů	
P. Josef Doubrava, P. Marek Dunda: Mozaika duchovní moudrosti (A5, 96 str., plnobarevná obálka, 20 Kč) Výběr citátů známých osobností	
Jaroslav V. Polc: Jan Hus v představách šesti staletí a ve skutečnosti (A5, 128 str., plnobarevná obálka, 30 Kč) Kým byl Jan Hus ve skutečnosti – ve světle faktů, jeho klady i zápory...	
Thomas E. Woods, Jr.: Jak katolická církev budovala západní civilizaci (A5, 208 stran + 16 stran barevných příloh, 180 Kč)	NOVĚ
P. Marek Dunda: Krokodýl aneb můžeš růst (A5, 64 stran, plnobarevná obálka, 15 Kč) 36 impulsů pro růst lásky k Bohu i k bližnímu (viz rozhovor s autorem na protější straně)	
Ze života pro život (A5, 96 stran, plnobar. obálka, 20 Kč) Výběr z nejzajímavějších svědectví, která vyšla v prvních dvaceti číslech časopisu <i>Milujte se!</i>	
sestra Cecílie: Útěk sestry Cecílie (A5, 96 stran, plnobarevná obálka, 20 Kč) Napínavé, ale i humorné vyprávění řeholnice, která v 50. letech ukryvala kněze před StB a pak před ní sama utíkala.	
sv. Alfons M. Liguori: Návod na dobrý život (A5, 96 stran, plnobarevná obálka, 20 Kč) Stručně a jasně o základech duchovního života – dobrého a radostného	
P. Jan Kabeláč: Základy křesťanské víry (A6, 44 stran, 5 Kč) Stručně a srozumitelně nás toto dílko uvádí do křesťanských postojů. Je to jedna z nejžádanějších brožurek A.M.I.M.S. – vytištěno již přes 40 000 kusů.	
P. Marek Dunda: ... a nezapomeň na modlitbu! (A6, 72 stran, 7 Kč) Knížička se známými i méně známými modlitbami – původně vznikla jako evangelizační dárek pro Tříkrálovou sbírku.	
P. Marek Dunda: To promodlím (A6, 42 stran, 5 Kč) Další z evangelizačních publikací s modlitbami – také s těmi nejzákladnějšími	
P. Josef Havelka: Rozmlouvej s Bohem (A6, 24 stran, 5 Kč) Nejen modlitby, ale také stručný úvod do modlitby – publikace hlavně pro mládež	
P. Petr Šabaka: Pane Bože, co mám dělat? (A5, 44 stran, 12 Kč) Aneb manuál pro člověka, který si v kostele připadá jako Alenka v říši divů.	
P. Marek Dunda a kol.: Příprava na svátost smíření dnes (vydala MCM, A6, 48 stran, doporučený příspěvek na tisk při objednání naším prostřednictvím je 25 Kč) Publikace nabízí víc než jen zpovědní zrcadlo...	
Níže můžete dopsat objednávané tituly podle www.amims.net	
Nezapomeňte prosím uvést své jméno, adresu a PSČ:	
Jméno:	
Adresa:	PSČ: .....
Vyplněný kupon zašlete na adresu A.M.I.M.S., Náměstí 20, 671 03 Vranov nad Dyjí. Knihy vám přijdou jako obyčejná poštovní zásilka České pošty s vloženou složenkou na úhradu příspěvku na tisk a poštovné (možno uhradit i bezhotovostně). Možno objednávat i na apostolat@fatym.com .	

Dějiny, jak je možná neznáte – 10 mýtů o křesťanství ve světle historických faktů. Autorem je šéfredaktor časopisu *Milujte se!* P. Pavel Zahradníček. (128 stran, více než 130 barevných obrázků a schémat, doporučený příspěvek na tisk 30 Kč)

Mozaika duchovní moudrosti

Dva kněží (P. Josef Doubrava, P. Marek Dunda) celý život sbírali zajímavé citáty známých i méně známých osobností o moudrosti, štěstí, lásce, naději, víře, vztahu vědy a víry... Do knihy se začnete, kdekoli ji otevřete. Výborný dárek pro každého – podobně jako předchozí a následující dvě knihy. (96 stran, 20 Kč)

Jan Hus v představách šesti staletí a ve skutečnosti

Původně poutavá přednáška profesora Jaroslava V. Polce, která nyní vychází knižně. Mapuje různé představy o Janu Husovi a pak je uvádí na pravou míru. (128 stran, 30 Kč – tato kniha nevyšla v edici A.M.I.M.S. M., ale byla vydána společně s MCM Olomouc).

Jak katolická církev budovala západní civilizaci

Již druhé vydání knihy amerického historika Thomase E. Woodse Jr. o tom, za co vše vděčí naše civilizace katolické církvi: například za zrod moderní vědy, systém univerzit, západní právní systém a mezinárodní právo, charitu aj. Přináší též vyvážená historická fakta o Galileově případu. (208 stran + 16 stran barevných příloh, 180 Kč)

Pět knih, které boří předsudky

Foto: PxHere (CCO)

K desetitisícům se už dostaly, k milionům ještě ne... Pomozte s tím, prosím!

mace. Tím, že vysvětluje pravdu, oslabuje vládu lží. Několik publikací tiskového apoštolátu A.M.I.M.S. (viz upoutávka na předcházejících stranách) vzniklo právě s tímto záměrem.

Mýty o křesťanství ve světle historických faktů

Šířit populární formou informace o křesťanství a vyvracet na základě historických pramenů různé mýty, které se stále znovu a znovu opakují o dějinách Církve, má za úkol kniha *Dějiny, jak je možná neznáte. 10 mýtů o křesťanství ve světle historických faktů* od šéfredaktora časopisu *Milujte se!* P. Pavla Zahradníčka. Možná, že i vy sami jste si ještě nedávno mysleli (já jsem si to tedy myslel...), že lidé ve středověku byli přesvědčeni o tom, že Země je plochá. Dodnes někteří mylně tvrdí, že teprve Kolumbus ukázal, že je Země kulatá, a dodávají, že musel za tuto pravdu bojovat se zpátečnickou Církví. Stačí si ale prohlédnout jen pár obrázků ze středověkých knih nebo třeba nejlepší středověkou mapu (tzv. Mapa otce Maura – viz str. 38) a celá věc se najednou jeví ve zcela jiném světle. Znalost faktu, že Země je kulatá, byla samozřejmou pro každého absolventa středověké katolické univerzity. Ve skutečnosti o tom, že je Země kulatá, věděli již lidé ve starověku a Církev toto poznání (společně s dalšími poznatky ze starověkého Řecka a Říma) zprostředkovala středověké evropské civilizaci.

Knihy se zabývají i historičností osoby Ježíše Krista (včetně řady pramenů sepsaných pohany, které ji dokládají), biblickými rukopisy, křížovými výpravami, uvádí na pravou míru legendu o papežce Janě, analyzuje tzv. „případ Galileo“ a působení Pia XII., z něhož komunistická propaganda vytvořila „Hitlerova papeže“, ale který ve skutečnosti patřil k Hitlerovým největším odpůrcům... Knížka se loni umístila na druhém místě v anketě čtenářů *KT* a s pomocí vás, kteří jste se na tom podíleli a stále podílíte, se jí podařilo rozšířit již téměř 50 000 výtisků. To není zanedbatelné! Pokud budeme předpokládat, ▷

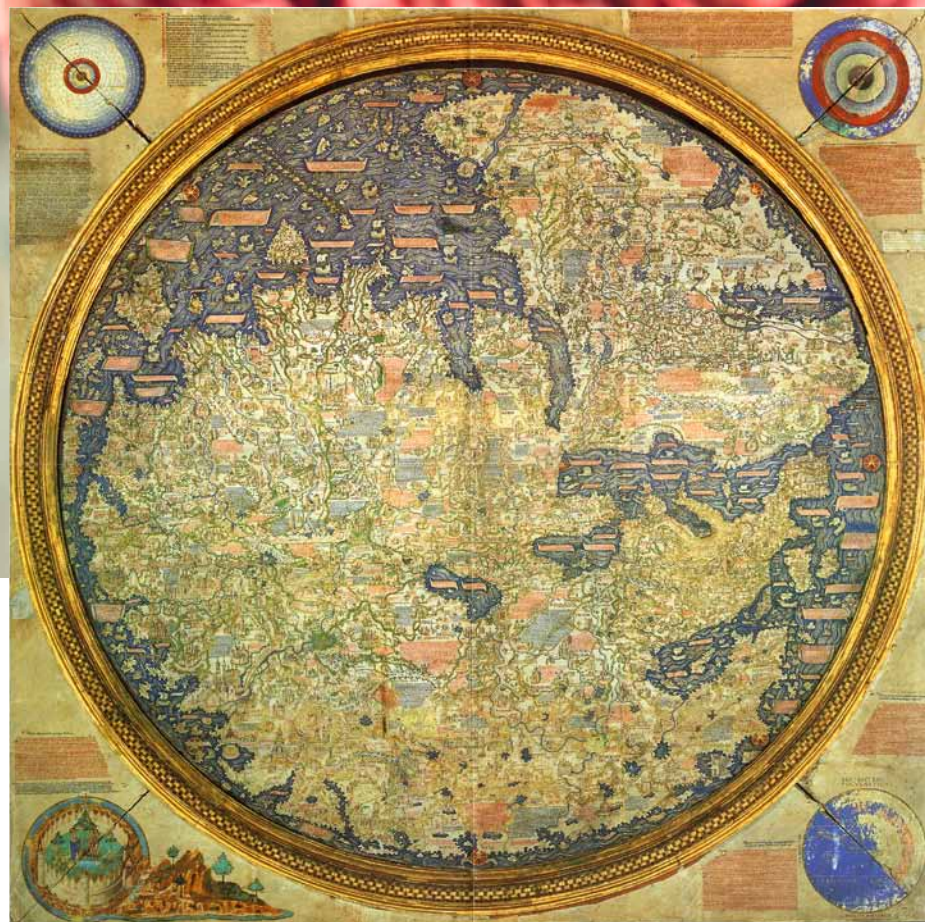
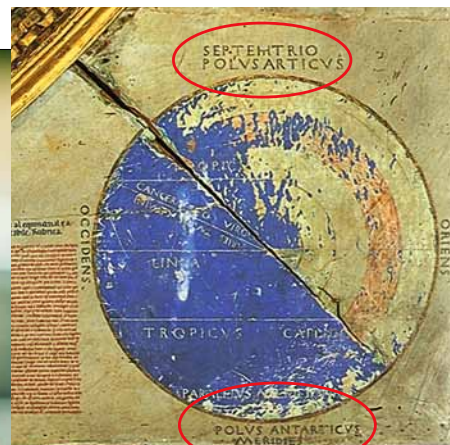
Knihy může způsobit mnoho zla. Ale knihy může způsobit i mnoho dobrého. Síla psaného slova existuje dodnes. Zvláště pokud jde o publikace, které se dostanou k desetitisícům čtenářů.

Nezpůsobí obrácení, ale odstraní překážky

Asi jen zcela výjimečně se stává, že si někdo přečte knihu a obrátí se k Bohu. Já sám nevím o žádném takovém případě.

Knihy ale může vzbudit zájem. A především může pomoci s odbouráváním překážek k přijetí víry – může odstraňovat předsudky plynoucí z dosavadní neznalosti a korigovat záměrně šířené dezinformace.

Sférické vyobrazení Země jako glóbu s vyznačeným severním a jižním pólem v pravém dolním rohu tzv. „Mapy otce Maura“ (s popisky „POLVS ARTICVS“ a „POLVS ANTARTICVS“, viz detail mapy nahoře se zvýrazněnými popisky). Mapa otce Maura je nejvyšší středověká mapa, kterou kolem roku 1450, tedy 40 let před Kolumbovou výpravou, vytvořil benátský mnich otec Mauro. Originál mapy se nachází v Benátkách (Biblioteca Nazionale Marciana). Podobně jako na mapách arabských kartografů je sever vyobrazen dole, jih nahoře – abychom dostali mapové zobrazení, na které jsme zvyklí, musíme mapu obrátit vzhůru nohama – pak je jasně patrný obrys Evropy. Na první pohled může mapa působit dojmem, že kartograf si představoval Zemi jako plochu, je to však jen způsob zobrazení „na plochu“, podobně jako kreslíme na plochu mapy my. V jednom z četných popisků na mapě otec Mauro udává obvod Země 22 500 až 24 000 mil (je třeba vzít v úvahu, že délka míle ve středověku neměla jednotnou definici); pro srovnání dnes udávaná hodnota rovníkového obvodu zeměkoule je 24 901 mil (tj. 40 075 km).

že ten, komu kniha patří, ji dá přečíst ještě jednomu dalšímu člověku (a kniha je napsána tak, že si ji se zájmem přečte prakticky každý – dokonce i ten, kdo moc knihy nečte, protože zhruba třetinu tvoří fotodo-

kumentace), pak je to již skoro 100 000 lidí. Tedy téměř jedno procento Čechů a Moravanů. Samozřejmě je tu ještě těch zbývajících 99 procent. Ale knihu s vaší pomocí šíříme teprve dva roky...

Srovnání, které vytvořila agentura NASA: překvapivá podobnost „Mapy otce Maura“ s fotografií Země pořízené ze satelitu pod odpovídajícím úhlem

„Věda dokázala...“

„Věda dokázala, že Bůh neexistuje,“ papouškuje dodnes řada lidí. A vůbec netuší, že většina vědců byli a jsou věřící lidé! Do skupiny knih, které boří předsudky, může překvapivě patřit i útlá knížka s citáty různých osobností nazvaná *Mozaika duchovní moudrosti*. Vydali jsme ji už před čtyřmi lety, ale zdá se mi, že ji ještě mnozí neobjevili. Vypadá na první pohled nevinně – a to zcela záměrně:

Možná, že i vy sami jste si ještě nedávno mysleli, že lidé ve středověku byli přesvědčeni o tom, že Země je plochá.

začíná citáty o moudrosti, radosti, přátelství, vzdělání... Ale pak to přijde! V několika kapitolách obsahuje asi padesát citátů fyziků, přírodovědců, matematiků – často dokonce nositelů Nobelovy ceny – o víře, o Bohu a o vztahu vědy a víry. Jeden člověk, kterému jsem ji věnoval, mi řekl: „Otče, vidím, že jsem žil v naprostém omylu!“ Do té doby totiž věřil tomu, co kdysi slyšel od nějakého učitele ve škole, že „věda dokázala, že Bůh neexistuje“. A nyní žasl nad tím, že ti, které zná z učebnic fyziky, chemie a dalších vědeckých oborů, jsou téměř všichni věřící lidé.

I tato kniha opravdu stojí za šíření. Díky tomu, že má formu krátkých povídkových citátů (viz článek na str. 40), také tuto knihu si rádi přečtou i nečtenáři...

A dvě knihy spíše odborné

Na rozdíl od předcházejících publikací, které jsou určeny opravdu pro každého, sáhnou po následujících dvou knihách spíš ti, kteří mají hlubší zájem. Jejich názvy jsou dostatečně výmluvné: *Jan Hus v představách šesti staletí a ve skutečnosti* a *Jak katolická církev budovala západní civilizaci*. Jsou napsány živou a popularizující formou. S těmi přecházejícími mají společné, že uvádějí na pravou míru hluboce zakořeněné a rozšířené mylné představy.

Pomozte je, prosím, šířit

I když už se tyto knihy dostaly k desetitisícům čtenářů, pořád jsou ještě miliony těch, ke kterým se nedostaly. A přitom by bylo dobře, aby si je přečetli. Pomozte, prosím, s jejich šířením ve svém okolí – také se šířením knihy *Dotyky nebe a země. 7 událostí a předmětů v dějinách křesťanství, které zvou k zamyšlení*, která je po jednom kuse přílohou tohoto čísla časopisu *Milujte se!* pro jeho odběratele – další výtisky je možné si v potřebném množství přibjedenat (na www.amims.net nebo pomocí kuponu na str. 35 a 36; doporučený příspěvek na tisk je 30 Kč). I tato kniha patří k těm, které nabourávají předsudky a vedou k zamyšlení.

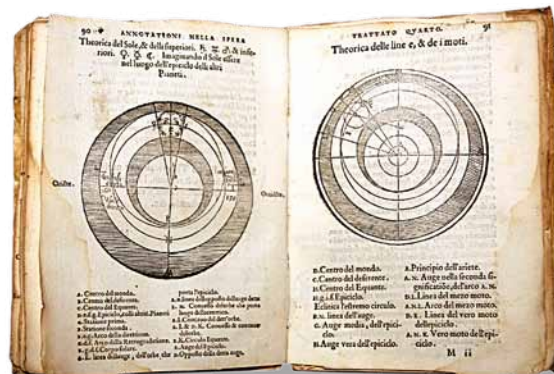
Ilustrace ze 14. století ke spisu Gossuina de Metzze *L'Image du monde* z roku 1246

Stačí si ale prohlédnout jen pár obrázků ze středověkých knih nebo třeba nejlepší středověkou mapu a celá věc se najednou jeví ve zcela jiném světle.

Knihy pro apoštolát

A.M.I.M.S. z.s., který knihy vydává (sídlí společně s redakcí časopisu *Milujte se!* na faře ve Vranově nad Dyjí), není běžné vydavatelství, ale tiskový apoštolát. Nejde nám o zisk, ale o maximální šíření knih – o apoštolát... Proto nabízíme většinu publikací, pokud to autorská práva a technické podmínky dovolí, také zdarma ke stažení na www.amims.net a www.fatym.com (a částečně i na www.milujte.se). A proto se snažíme, aby publikace byly co nejlevnější, abyste se i vy, pokud se pro to rozhodnete, mohli s minimálními náklady a v co největším rozsahu podílet ve svém okolí na tiskovém apoštolátu.

P. Marek Dunda ■

Úryvek z první kapitoly spisu *De sphaera*, který kolem roku 1230 sepsal Johannes de Sacrobosco (tematika je probírána hned v úvodu – mezi základy, na nichž dílo dále staví). Kniha sloužila mimo jiné k výuce na oxfordské univerzitě: Že také Země je kulatá, se ukazuje tak: Znamení a hvězdy nevycházejí a nezapadají pro každého a všude stejně, ale vycházejí a zapadají dříve pro ty, kteří jsou na východě (...) Proto to stejné zatmění Měsíce, které vidíme my v první hodině noci, vidí na východě ve třetí hodině noci, což dokazuje, že mají noc a západ Slunce dřív než my, a příčinou je zaoblení Země. Že je Země zakřivená také od severu k jihu, se ukazuje tak: Pro ty, kteří žijí na severu, jsou některé hvězdy stále viditelné – totiž ty blízko severnímu pólu –, kdežto jiné, které jsou blízko jižního pólu, jsou jim vždy skryty. Jestliže tedy někdo půjde od severu k jihu, může dojít tak daleko, že hvězdy, které byly původně vždy viditelné, začnou zapadat. (...) A tentýž muž může nyní vidět hvězdy, které předtím byly před ním stále skryty (hvězdy jižní oblohy – pozn. redakce).

Vyobrazení kulaté Země ze spisu svatých Hildegardy z Bingenův z 12. století

Středověcí učenci, papežové i světci považovali kulatou zemi za samozřejmost. Mýtus o tom, že lidé tehdy pod vlivem Církve věřili, že Země je plochá, byl uměle vytvořen až v 19. století.

Věda, víra

a jejich vzájemný vztah v citátech významných osobností

Paul Sabatier, nositel Nobelovy ceny za chemii, řekl: „Přírodní jevy a náboženství mohou proti sobě stavět jen lidé, kteří se nevyznají ani v přírodních vědách ani v teologii.“ Český astronom a astrofyzik Jiří Grygar při jedné besedě na otázku: „Může být věda a víra v rozporu?“ odpověděl přibližně takto: „To je podobné, jako se ptát, zda může dojít ke srážce stíhačky a ponorky.“ A hned dodal: „Ano, mohou se srazit, ale jen tehdy, pokud se jedna nebo druhá ocitnou tam, kde nemají vůbec co dělat: stíhačka ve vodě, či ponorka ve vzduchu. Podobně ke konfliktům mezi vědou a vírou zdánlivě docházelo. Ale jen tehdy, pokud se jedna nebo druhá ocitla nějak mimo. Pokud někdo vydával za vědu něco, co vědou a výsledky vědeckého bádání nebylo, nebo za pravdu víry něco, co pravdou víry nebylo...“

Lidé, kteří se málo vyznají v přírodních vědách, a lidé, kteří se málo vyznají v náboženství, se mohou mezi sebou hádat a jejich pozorovatelé si mohou myslet, že se to hádá věda s vírou. Ve skutečnosti však zde narazily na sebe jen dva druhy nevědomosti.

Robert Andrews Millikan, fyzik, nositel Nobelovy ceny

Bývaly doby, kdy se pokládalo za dokázanou pravdu, že věda a víra jsou dva navzájem se vylučující protiklady. Ale časy se změnily.

Bernhard Bavink, filozof

Teologové uchovávají jedinou pravdu, která sahá hlouběji než pravda vědy... Neodvratně přichází vždy znovu a znovu okamžik, kdy se po selhání našich plánů po této pravdě vždy ptáme a budeme ptát.

Carl Friedrich von Weizsäcker, fyzik

Ať se díváme kamkoliv a jakkoliv hluboko, nikde nevidíme rozpor mezi náboženstvím a přírodními vědami, nýbrž v rozhodujících bodech vidíme úplný soulad. Náboženství a přírodní vědy se nevyklučují, jak se mnozí v naší době domnívají nebo obávají, nýbrž se doplňují a podmiňují navzájem.

*Max Planck, fyzik,
zakladatel kvantové teorie,
nositel Nobelovy ceny*

Nejupřímnějším důkazem pro soulad náboženství s přírodními vědami i při hluboce kritickém posuzování je historická skutečnost, že právě největší přírodovědci všech dob, muži jako Kepler, Newton, Leibniz, byli proniknuti hlubokou zbožností. Na počátku naší kulturní epochy byli dokonce pěstitelé přírodních věd a strážci náboženské víry jedny a tytéž osoby.

*Max Planck, fyzik, zakladatel kvantové teorie,
nositel Nobelovy ceny*

„Největší přírodovědci všech dob, muži jako Kepler, Newton, Leibniz, byli proniknuti hlubokou zbožností.“

*Max Planck, fyzik, zakladatel kvantové teorie,
nositel Nobelovy ceny za fyziku*

Ale tyto dvě cesty (věda a víra) se nerozcházejí, nýbrž jdou souběžně a spojují se v dalším nekonečnu u téhož cíle. Pro věřícího stojí Bůh na počátku, pro fyzika na konci veškerého myšlení.

Max Planck, fyzik, zakladatel kvantové teorie, nositel Nobelovy ceny

Věda vůbec není v konfliktu s náboženstvím. Naopak, stala se jeho spojencem. Lepším nahlédnutím do přírody učíme se lépe poznávat i Boha přírody a úlohu, kterou v dramatu kosmického světa hraje.

Arthur H. Compton, fyzik, nositel Nobelovy ceny

Málo filozofie vzdaluje od Boha, hodně filozofie přivádí k němu!

Francis Bacon, filozof

V nevědeckých kruzích se udržuje mylná domněnka, že vědec, který je o bytí více informován než ostatní, musí být nevěrcem. Právě naopak, naše práce nás přibližuje k Bohu. Umocňuje naši úctu k jeho úžasné moci, před kterou naše ubohé nástroje – třeba nám mohou zde na zemi připadat titánsky dokonalé – bídě selhávají.

Ernest Rutheford, fyzik, zakladatel moderní nukleární fyziky, nositel Nobelovy ceny

Každé důkladné zkoumání přírody vede k poznání Boha a poučuje nás, že v porovnání s Bohem nejsme ničím, ale Bůh nás dělá něčím.

Hans Christian Oersted, fyzik, zakladatel nauky o elektromagnetismu

Víra tvrdí sice, co smysly nevnímají, ale netvrdí opak toho, co smysly vnímají. Stojí nad nimi, ale ne proti nim.

Blaise Pascal, matematik, fyzik a filozof

Přírodu a Bibli je třeba číst současně.

Origenes, starověký křesťanský autor

Priznám se, že ve své experimentální práci mám často pocit, že vedu dialog, přičemž mi můj protějšek připadá daleko moudřejší, než jsem já. Před touto ohromující skutečností pocituje badatel znovu a znovu hluboký a uctivý úžas.

Hans Spemann, embryolog, nositel Nobelovy ceny

„Věda vůbec není v konfliktu s náboženstvím. Naopak...“

Arthur H. Compton, nositel Nobelovy ceny za fyziku

Jsem křesťan, to znamená, že věřím v Kristovo božství jako Tycho de Brahe, Koperník, Descartes, Newton, Leibniz, Pascal..., jako všichni velcí astronomové a matematici minulosti.

Augustin Louis Cauchy, matematik, průkopník matematické analýzy

Připravil P. Pavel Zahradníček (podle publikace Dominika Josefa Doubravy a Marka Dundy „Mozaika duchovní moudrosti“, A.M.I.M.S., Vranov nad Dyjí, 2014, 96 stran, možno objednat jen za příspěvek na tisk 20 Kč + obyčejné poštovné České pošty na www.amims.net a www.fatym.com, tamtéž dostupné i on-line zdarma ke stažení) ■

Foto: Pixabay, skeeze (CCO)

I matematika inspiruje život křesťana

Vzpomínám si na přednášku známého znalce vesmíru Dr. Jiřího Grygara, který řekl zajímavou větu, že kromě hebrejštiny a řečtiny, ve kterých nám Bůh sdělil své Slovo v Písmu svatém, se nám sdělil i v matematice.

Bůh se nám sděluje i v řeči čísel, vzorců, zákonitostí, na kterých stojí logika zákonů celého stvoření, hmoty, celé planety a vesmíru. Jen v jádru kterékoli buňky je molekula kyseliny DNA, která obsahuje informaci větší než největší chemická továrna zbudovaná člověkem. Kdyby tento údaj byl zapsán, byla by to knihovna o tisíci svazků knih. To všechno je v jediné

molekule v jádru jediné buňky tvého těla, kde je obsažen tvůj neopakovatelný genetický kód.

Jak jsem pozoroval ohňostroj v jubilejním roce 2000

Jiné matematické podobenství, tentokrát poetické: Vzpomínám, že když rok 1999 přecházel do letopočtu 2000, měnilo se celé čtyřmístné číslo. Byl to tehdy Silvestr na jedné straně na oslavy velmi bouřlivý, ale na druhé straně i velmi ztišený a na mnoha místech promodlený.

Při pohledu na ohňostroje jsem si tehdy uvědomil, že nás obklopuje reálný ohňostroj Boží. Je to vesmír, kde je hvězd, které nelze spočítat. Dokonce ani počet galaxií nelze změřit a spočítat. Ty naše lidské ohňostroje o silvestrovské noci vystřelí onen krásný barevný vějíř, trvá to

jen několik vteřin, ozývají se rány děsíci domácí zvířata a malé děti, a pak po tom zůstane ve vzduchu jen chvilka nepří-

jemného pachu. Ale vesmír nad námi se rozpíná dál a stále, už miliardy let a kdovíjak ještě dlouho. Už jsme nad tím někdy užasli? Toto srovnání ohňostroje Božího a lidského může napovědět, jak převyšuje Bůh ve svém díle všechny naše sebevědomé, efektní, ale i směšné projekty. Přesto, kdo z nás se dovede zahledět na hvězdné nebe nad námi a zakoušet úžas a pak zašeptat „díky“!?

Jednička, která se poklonila v Betlémě

S novým tisíciletím si rád vybavuji krásnou matematickou inspiraci, velmi poetickou. Když nastával rok 2000, český básník Alois Volkmann vyslovil myšlenku, jakýsi básnický obraz, kdy jednička ze starého letopočtu přišla do Betléma k jeslím poklonit se narozenému Ježíši, a jak poklekla, změnila se v dvojku nového letopočtu. To se nám úžasně líbilo.

Číslo jednička vypadá jako bič nebo také jako symbol vzpřímeného postoje sebevědomého či namyšleného tvora. I dnes se všude ozývá: Musíš být jednička! Naproti tomu dvojka připomíná pokornou klečící postavičku se sklopenou hlavou. Dobrá nápověda pro svět a lidstvo nového tisíciletí!

Setřást pýchu a soběstačnou bohorovnost

Když jsem o tom hovořil s přáteli a mladými lidmi, zazněly ještě další nápady:

Že za tou jedničkou ve starém letopočtu byly tři devítky: 1999. Devítky jsou v jednotkové soustavě nejvyšším jednomístným číslem. To odpovídá i současnému trendu: být jednička a mít všeho co nejvíc. Zato v novém letopočtu, který začíná dvojkou, onou klanící se postavičkou, naskočí za ní místo devítek tři nuly za sebou. Nula znamená „nic“, v tomto

Foto: Flickr, Antonia Hayes (CC BY-NC-ND 2.0)

případě to může být i výraz toho, že člověk bez Boha je ničím.

A nejvíce se nám líbilo závěrečné shrnutí, které jsme vyjádřili modlitbou, aby nové tisíciletí přineslo lidstvu a světu poznání a touhu setřást pýchu a soběstačnou bohorovnost a sklonit se, umět adorovat Boha, který vládne času i dějinám. Podřídít se jeho pravidlům. Spolu-

pracovat s ním na rozvíjení světa i sebe samého.

Co všechno nám může napovědět matematika i čísla v letopočtu!

*biskup Josef Hrdlička
(z knihy „Oživ plamen“, Matice
cyrilometodějská, Olomouc, 2015 –
zkráceno, titulky redakce) ■*

Foto: Pixabay, geralt (CC0)

*Nula vpředu nic neznamena:
„Nic – to je nula, když zde před jednotkou stojí;
a tak jen za Bohem má tvorstvo cenu svoji.“
Angelus Silesius (z knihy „Cherubský poutník“)*

Příběh Holly Pattersonové

Foto: Designed by Dragana_Gordic / Freepik

„Den, kdy jsem poprvé uslyšel o potratové tabletě Mifepristonu, byl tím nejhorším dnem mého života...“ začíná své vyprávění Monty Patterson. A pak líčí příběh své osmnáctileté dcery Holly. Ona sama ho již vyprávět nemůže... Přitom nejde o událost, která by byla ojedinělá. Podobných případů je zdokumentována celá řada (viz abortionpillrisks.org/health-risks/deaths/#overview-ma-deaths – nejmladší dívka, která zemřela v důsledku komplikací při potratu vyvolaném Mifepristonem, bylo šestnáct let). Je to příběh o tom, jak potratová tableta může zabít nejen dítě, ale i jeho maminku, do té doby zcela zdravou.

Ranní telefonát

Brzy ráno, sotva jsem dorazil do práce, zazvonil telefon.

„Pan Patterson? Je mi líto, ale musím vám oznámit, že vaše dcera Holly byla u nás hospitalizována a momentálně se nachází ve velmi vážném stavu,“ ozval se v telefonu hlas sestry.

„Holly?! Co se jí stalo?“

„Pane Pattersoně, vše vám vysvětlíme, až sem přijedete. Prosím, je-li to možné, přijedte co nejdříve. Její stav je opravdu vážný...“

Setkání v nemocnici

Poté, co jsem dorazil na jednotku intenzivní péče naší nemocnice, jak nejrychleji jsem mohl, naskytl se mi pohled, na který

až do smrti nezapomenu. Uviděl jsem svou milovanou Holly, sotva při vědomí, bledou a zápasící o každý nádech. Přistoupil jsem k její posteli a promluvil na ni: „Holly, jestli mě slyšíš, prosím, stiskni mi ruku.“

Podívala se na mě opravdu vyděšeným a zoufalým pohledem a sotva znatelně ji stiskla. A v tu chvíli mě zcela zachvátil pocit absolutní bezmoci.

Zatímco jsem stál u její postele, přistoupil k nám lékař. „Děláme vše, co je v našich silách, abychom ji zachránili. Bohužel u vaší dcery nastaly vzácné, fatální (tzn. život ohrožující – pozn. redakce) komplikace po užití mifepristonové tablety.“

Byl jsem úplně zmatený. „Mifepriston? Myslíte hormonální antikoncepci?“

„Nejedná se o hormonální antikoncepci. Mám na mysli přípravek, který chemicky způsobí potrat.“

Lékař viděl, že vůbec nevím, o co jde.

Lékař mi vysvětlil, že Holly podstoupila „ukončení těhotenství v rané fázi“ pomocí Mifepristonu (všeobecně známého jako potratová tableta RU-486) a Misoprostolu.

Krátce mi vysvětlil, že Holly podstoupila „ukončení těhotenství v rané fázi“ pomocí Mifepristonu (všeobecně známého jako potratová tableta RU-486) a Misoprostolu.

Nikdo vám nic neřekl?

Slova toho lékaře mi absolutně nedávala smysl. Tablety, které způsobí potrat?! Holly byla těhotná?!

„Nikdo vám nic neřekl?“ zeptal se mne lékař, když viděl, jak moc jsem zmatený. Jen jsem smutně zavrtěl hlavou. Sotva jsem vnímal, jak mi lékař začal vysvětlovat, co se vlastně stalo. Jak moje milovaná dcera Holly v necelých osmnácti

letech zjistila, že je těhotná. A potom, jak všechno, co následovalo, bylo úplně špatně...

Na klinice „plánovaného rodičovství“

Svěřila se pouze svému tehdejšímu, o sedm let staršímu příteli, který ji krátce poté doprovodil na potratovou kliniku. (Ve Spojených státech se potratovým klinikám říká Planned Parenthood Clinic, tedy „klinika plánovaného rodičovství“, což je ale zcela zavádějící a záměrně matoucí název, který má zastříť pravou podstatu věci – nic se zde samozřejmě

Foto: Monty L. Patterson (Dad of Holly)

Holly Pattersonová

neplánuje, v těchto klinikách se vraždí nenarozené děti – u nás má naštěstí „plánované rodičovství“ zcela jiný význam – pozn. redakce). My jsme tehdy absolutně nic netušili. Zde Holly obdržela tabletu s Mifepristonem, kterou ihned užila, a další vaginální tabletu s Misoprostolem společně s instrukcí, že si ji má o 24 hodin později zavést doma (jedná se o prostaglandin, který se aplikuje společně s Mifepristonem, obě látky podané zároveň vyvolají potrat provázený masivním krvácením – pozn. red.). ▷

Holly byla jedna z prvních dívek a žen, které zemřely v důsledku komplikací po potratu vyvolaném Mifepristonem.

Foto: Monty L. Patterson (Dad of Holly)

Foto: Pixabay, iStock (CCO)

Již v roce 2001 byly zastaveny klinické zkoušky Mifepristonu v Kanadě, potom co po jeho užití zemřela na toxický šok do té doby zdravá šestadvacetiletá žena.

Řekli jí, že to jsou běžné příznaky

O tři dny později volala Holly na pohotovost, že má neustále velmi bolestivé křeče břicha. Tam jí řekli, že tyto příznaky jsou po podání Mifepristonu zcela běžné, a doporučili jí, ať si vezme nějaké analgetikum (lék na tlumení bolesti – pozn. redakce). Další den poté Holly stále trpěla krutými křečemi a neustávajícím krvácením. Vydala se proto na pohotovost (Valley Care Medical Center v Pleasantonu – pozn. redakce), kde jí lékař injekčně podal silné analgetikum a poslal ji zpátky domů. O další tři dny později, sedmý den poté, co užila potratovou tabletu Mifepriston, byla Holly – zcela vyčerpaná, slabá a neschopná chodit – přijata do nemocnice, kde ji okamžitě odvezli na JIP. A tady jsem ji to ráno uviděl.

Lékař nám řekl: „Stává se to...“

„U Holly došlo bohužel k rozvoji septického šoku, vzácné, ale život ohrožující komplikaci, která může nastat po neúplném potratu,“ slyšel jsem, zcela šokován, lékařova slova.

O pár okamžiků později se začal její stav prudce zhoršovat. Její orgány začaly selhávat. Krevní tlak prudce klesal, monitor za její hlavou začal ostře pípat. Lékaři i sestry přiběhli k lůžku a začali bojovat o Hollyin život.

Na ten obraz už nikdy nezapomenu! Vzpomínám si, jak jsme všichni plakali a volali: „Holly, zlatíčko, bojuj, nevzdávej to! Moc tě milujeme!“

Holly zemřela ten den krátce před čtrnáctou hodinou odpoledne.

* * *

Bylo to 14. září 2003. Holly byla jedna z prvních dívek a žen, které zemřely v důsledku komplikací po potratu vyvolaném Mifepristonem. Již v roce 2001 byly zastaveny klinické zkoušky tohoto přípravku v Kanadě, potom co 1. září toho roku zemřela do té doby zdravá šestadvacetiletá žena na septický šok šestnáct dní po podání Mifepristonu.

Monty L. Patterson (redakčně upraveno, doplněn perex a titulky, překlad Petra Zahradníčková) ■

Zdroj:

<http://abortionpillrisks.org/real-stories/hollys-story/>

<http://linkapomoci.cz>

**Čekáte-li nečekaně dítě
volejte 800 108 000**

hnutiprozivot.cz
informační stránky
Hnutí Pro život ČR

linkapomoci.cz
celorepubliková poradna
pro ženy v tísni

nesoudimepomahame.cz
projekt pomoci ženám
nuceným k potratům

modlitbyzanejmensi.cz
modlitby za obnovu
kultury života

A pravda vás osvobodí
související body učení učitelského
úřadu Církve k dalšímu studiu

Co říká katechismus

Co zakazuje páté přikázání?

Páté přikázání zakazuje jako těžce odporující mravnímu zákonu:

- přímé a úmyslné zabití člověka i spolupráci na něm;
- přímý potrat, chtěný jako cíl nebo prostředek, a také spolupráci na něm, pod trestem exkomunikace: protože lidská bytost musí být absolutním způsobem respektována a chráněna ve své integritě již od svého početí;
- přímou eutanazii, která je ukončením života osob postižených, nemocných nebo už blízkých smrti, aktivním zákrokem nebo opomenutím povinné pomoci;
- sebevraždu i úmyslnou spolupráci na ní, neboť těžce uráží spravedlivou lásku k Bohu, sobě a bližnímu: odpovědnost sebevraha může být zvětšena, je-li sebevražda spojena s pohoršením, anebo zmenšena vlivem výjimečných psychických poruch nebo nadměrného strachu.

Srov. Compendium Katechismu katolické církve. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 2006.

Foto: Designed by Dragana_Gondic / Freepik

Mifepriston

Foto: Designed by Freepik

Foto: Pexels, JESHOOOTS.com

Mifepriston je známý také jako potratová tableta RU-486. Nabízený je i u nás. Jak působí?

Mifepriston (známý také jako RU-486) je uměle připravená látka, která blokuje účinky progesteronu, hormonu, který hraje zásadní roli při vývoji lidského

jedince během těhotenství. Mifepriston je používán v kombinaci s látkami vyvolávajícími stahy dělohy (např. Misoprostol) k umělému vyvolání potratu. Při jejich užití dochází ke krvácení do děložní sliznice spojenému s jejím poškozením a následným odloučením placenty i s lidským embryem. K vypuzení embrya dochází za 4 hodiny, ale v některých pří-

Působí falešným dojmem nižší škodlivosti.

padech k němu může dojít dokonce až za několik dnů. Vypuzení embrya nemusí být úplné a v určitém procentu případů (1,5–7,5%) může tato metoda selhat.¹ Nutná je vždy kontrola u lékaře pomocí ultrazvuku.

Řada vedlejších účinků

Kromě nejhoršího účinku – zabití nenarozeného dítěte – má ještě řadu dalších častých vedlejších účinků: vaginální infekce, zvracení, průjem, křeče, silné krvácení.

Výjimečně však může dojít i k vážnému, až život ohrožujícímu toxic- ▷

kému a septickému šoku.¹ V souvislosti s tímto přípravkem bylo v USA za dobu 11 let nahlášeno 14 úmrtí.²

U nás schválen po řadě neúspěšných pokusů

Mifepriston byl u nás registrován, tedy schválen k užití, v roce 2013 Státním ústavem pro kontrolu léčiv po několika předchozích neúspěšných pokusech. Samotné registraci předcházela nejen petiční akce, kterou podpořilo přes 70 000 občanů, ale také společenská diskuze, ve které se někteří odborníci snažili poukazovat na závažnost i rizika spojená s tímto přípravkem. Nejenže se jedná o další možnost umělého potratu v naší zemi, ale potrat vyvolaný tabletou vytváří falešný dojem menší škodlivosti či nežádoucích účinků než potrat chirurgický. Nepravdivost tvrzení o výskytu nižších komplikací po potratu vyvolaného tabletou uka-

zuje např. finská studie vědeckého týmu M. Niinimäki; v této studii autoři dokládají cca 7–8krát častější krvácení či cca 4krát častější neúplný potrat při podání tablety než při chirurgickém zákroku.³

Vede k rychlým a špatným rozhodnutím...

Nejde však pouze o rizika zdravotní. Z hlediska etiky je každý uměle vyvolaný potrat, ať pomocí léků, či lékařským zákrokem, morálně špatný čin. Jedná se o ukončení života lidské bytosti v nejranějším období jejího vývoje.⁴ Falešný dojem nižší škodlivosti a rizikovosti může u žen zvažujících potrat vést k rychlejšímu a snadnějšímu rozhodnutí pro tento čin. Pro ilustraci použijeme zjednodušený příklad. Budete mít bolavé koleno a lékař vám navrhne dvě možnosti, které budou mít srovnatelný výsledek: buď užijete tabletu, nebo půjdete na operaci. Vět-

„Nepřipustíme matení lidí představou, že potrat vyvolaný tabletami je méně závažný.“

MUDr. Květoslav Šipr

šina lidí zvolí první možnost. Pokud by ovšem první možnost neexistovala a byla tu pouze operace, část lidí by na lékařský zákrok jistě nepřistoupila.

Potrat „tabletkou“ není méně závažný!

Na závěr uvádím citát profesora Šipra, významné osobnosti naší medicíny a bioetiky: „Prevencí umělých potratů je nejen plánované rodičovství, ale také ochota přijmout i dítě neplánované. Principiálně nelze ani medikamentózní, ani chirurgický potrat považovat za dobrý. Nepřipustíme matení lidí představou, že potrat vyvolaný tabletami je méně závažný.“⁵

Mgr. Veronika Lišková ■

Poznámky a prameny:

- 1) Trávník, Pavel. *Principy farmakologického ukončení těhotenství a evakuace děložní dutiny*. Dostupné z: <https://www.praktickelekarenstvi.cz/pdfs/lek/2015/01/02.pdf>
- 2) Srov. *Mifepristone U.S. Postmarketing Adverse Events Summary through 04/30/2011*. Dostupné online na <http://www.fda.gov/downloads/Drugs/DrugSafety/PostmarketDrugSafetyInformationforPatientsandProviders/UCM263353.pdf>
- 3) Niinimäki, M., Pouta, A., Bloigu, A. aj. *Immediate Complications After Medical Compared with Surgical Termination of Pregnancy*. *American College of Obstetricians and Gynecologists*, 2009, 114, č. 4, s. 795–804
- 4) Šipr, Květoslav. *Farmakologický potrat - důvody pro a proti*. *Dialog Evropa XXI*. 2013, 23(2–3), 13–18.
- 5) Šipr, Květoslav. *Méně závažný potrat neexistuje*. *Lidové noviny*, 9. 2. 2013, 12

Další doporučený zdroj:

Dudová, Vladěna, Duda, Jaroslav. *Mifepriston* [online]. Dostupné z: http://lekarniciprozivot.cz/?page_id=89

Foto: Flickr, PolandMFA (CC BY-NC-NC 2.0)

„Nejdliškej“

„Jom Kipur“ – „Den smíření“ – je přísný postní den, který zbožní Židé tráví pokud možno v modlitbě úplně bez jídla, pití, kouření, kosmetiky a podobně. Půst trvá od západu slunce do západu slunce 24 hodin. Patří k těm svátkům, které nějak drží i jinak nepraktikující, asi jako někteří křesťané jen tak nějak slaví Vánoce a Velikonoce. Tuto anekdotu znám z dětství od tatínka. Můj tatínek byl agnostik, nevěděl, zda je Bůh, a nepraktikoval, ale na Jom Kipur nejedl, nepil, nekouřil, a to kouřil přes 40 cigaret denně.

Byl Jom Kipur. Rabín šel odpoledne ze synagogy si domů trochu odpočinout a potkal na ulici jednoho člena své kongregace. Ábeles se právě cpal nějakou dobrotou!

„Šalom, budu se modlit, abyste se brzy uzdravil.“ Rabín počítal, že je Ábeles nemocný a má zakázán půst lékařem, což je třeba poslechnout.

Ale Ábeles odpověděl s plnou pusou: „Cože, já jsem přece zdravý jako řepa.“

Aha, pomyslel si rabín, tak asi zapomněl, že je Joma. „No jistě, chápu, jeden má dnes takových *cores* (starostí) s *mišpoche* (rodinou) a s *parnose* (obživou), že snadno zapomenete, co je za den, že ano.“

Ale Ábeles pokrčil rameny. „Ne, zapomněl jsem, vím, že je dnes Joma...“

Rabín už nevěděl, kudy kam a tak zvedl ruce a velebil Hospodina. „Buď požehnán Nejvyšší, Pán světa, že má ▷

Tatínek mi vysvětloval, že „nejdliškej“ je vlastnost, kdy u druhého člověka hledáme trpělivě dobrý úmysl, i když navenek vypadá jeho jednání jako špatné.

Později jsem četla tento příběh s jiným termínem „zchus“, což je nárok na dobrou pověst, ale podstata je stejná.

takové děti, že než by zalhaly, tak se raději přiznají k hříchu.“

Ten měl nejdlišejt!

* * *

Tatínek mi vysvětloval, že „nejdlišejt“ je vlastnost, kdy u druhého člověka hledáme trpělivě dobrý úmysl, i když navenek vypadá jeho jednání jako špatné. Později jsem četla tento příběh s jiným termínem „zchus“, což je nárok na dobrou pověst, ale podstata je stejná.

Opovázlivé posuzování, tj. prisuzování špatného úmyslu bez vážného důvodu, je hřích, hodně podceňovaný, a přitom často rozbíjející společenství.

Hřích,

Co říká svatý Jan Maria Vianney o neustálém posuzování a odsuzování druhých a jejich chyb?

Posuzování druhých je bezdůvodná myšlenka nebo slovo, která křivdí dobrému jménu bližního. Takový lehkomyšlný soud má svoje zřídlo v srdci, které je zkažené, závistivé nebo plné pýchy.

Dobry člověk zná svou vlastní ubohost a nepřipisuje jiným něco zlého – leda že by o někoho pečoval (a měl tedy za něj zodpovědnost – pozn. red.) a s jistotou věděl o jeho chybách.

Naproti tomu člověk plný pýchy a závisti má nejlepší smýšlení o sobě. Trápí se a hryže, když na druhém člověku vidí něco dobrého. Tento hřích připomíná červa, který dnem i nocí hryže

Foto: flickr, PolandWFA (CC BY-NC-ND 2.0)

A pravda vás osvobodí
související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Co říká katechismus?

Katechismus katolické církve uvádí tyto stupně nerespektování dobré pověsti druhých (srov. KKC 2477):

- 1) **opovázlivým úsudkem** je vinný ten, kdo, byť i mlčky, připouští jako pravdivou nějakou mravní vinu bližního bez dostatečného důkazu;
- 2) **nactiutrhaním** je vinný ten, kdo bez objektivně platného důvodu odhalí prohrěšky druhého;
- 3) **pomluvou** ten, kdo tvrzením odporujícím pravdě škodí dobré pověsti druhých a dává příležitost k mylnému úsudku o nich.

Srov. Katechismus katolické církve. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 2001.

Jitka Krausová („Příběhy moudrosti. Pomoc na cestě k sebepoznání a k růstu“; 96 stran, doporučený příspěvek na tisk cca 50 Kč; kontakt pro objednání: krausova@arcibol.cz) ■

který hryže jako červ

*Svoje zřídlo má
v srdci, které je
zkažené, závistivé
nebo plné pýchy.*

lidské srdce. Je to druh zimnice, která postupně šírá svou oběť. Proto lidé, kteří podléhají tomuto zlu – neustálému posuzování druhých lidí –, jsou stále smutní, mlčí a nechtějí přiznat, co je trápí – protože jim to pýcha nedovoluje. Ach, Bože,

jak smutný je život takového člověka! Naopak člověk, který je svobodný od této duchovní nemoci, je pokojný, klaní se Bohu, nesmýšlí o jiných špatně a s důvěrou vzhlíží k Božímu milosrdenství.

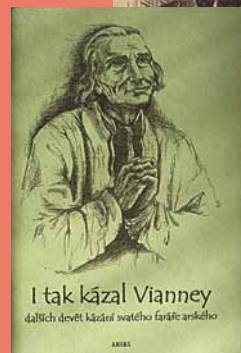
svatý Jan Maria Vianney (podrobnější text sv. Jana Marie Vianneye „O lehkovážném posuzování“ viz „Milujte se!“ č. 27, str. 40 nn; doporučujeme také knihy s jeho dochovanými kázáními, které vydal tiskový apoštolát A.M.I.M.S. a jsou k dispozici jak v tištěné, tak on-line verzi ke stažení zdarma – viz upoutávka na této straně) ■

*Dobrý člověk zná
svou vlastní ubohost.
Zlý hledá cizí...*

Kompletní publikace on-line:

www.fatym.com/taf/knihy/vianney1.htm
www.fatym.com/taf/knihy/vianney2.htm

www.fatym.com/taf/knihy/vianney3.htm
www.fatym.com/taf/knihy/vianney4.htm

www.fatym.com/taf/knihy/vianney5.htm

Tištěné publikace si můžete objednat na adrese apostolat@fatym.com nebo na straně 35–36 tohoto čísla za příspěvek 15 Kč (výrobní náklady na jeden výtisk) a poštovné.

Kvalifikace pro manželství: Schopnost milovat člověka i Boha

Pro manželství je zásadně nutné, aby člověk při svém růstu a zrání překonal stadium narcismu, které si z dětství může nést stále s sebou. Potřebuje se dostat do stavu, v němž je schopen dávat bez brání. Kdy je schopen dělat něco pro druhého, ačkoliv z toho sám nic nemá.

Mluvíme-li o lásce, která je základem partnerského vztahu a která je zásadní hodnotou v meziosobních vztazích, není

to jen zalíbení, nějaká citová excitace ať už typu romantického, nebo nějakého jiného. Pravá láska – to je rozhodnutí se pro druhého člověka, které musí přestat nejen nepříjemné zásahy z vnějšku, ale i špatnou náladu, omrzelost, neúspěch. Končí-li schopnost lásky k bližnímu ve chvíli, kdy někoho rozbolel zub, vynadal mu šéf, kdy ho vyhodili ze zkoušky nebo když se ho jeho protějšek nějak dotkl, potom to není láska, ale pouhé zalíbení, a to ještě jen pro příjemné chvíle. Na tom manželství stát nemůže.

Jakkoliv je manželství párovým vztahem, kde oba mají mnohé prožívat spo-

lečně, je třeba s malou nadsázkou říci, že v manželství může dobře žít jenom člověk, který je schopen také žít sám. Tedy člověk, který druhému stále „nevisí na krku“, což je chvíli milé a po čase únavné. Je to rub toho, co se říká o celibátu, že totiž celibát je schopen dobře žít jen ten, kdo by byl schopen žít i v manželství.

Dvě lásky, které si nekonkurují

U věřícího člověka je důležitým momentem také souvislost mezi jeho láskou k člověku a láskou k Bohu. V žádném případě by nemělo jít o konkurenční vztah. Protože láska k Bohu a láska k bližnímu, to je jedna a táž schopnost realizovaná jen různým způsobem. Nikdy nelze věřit tomu, že někdo je sice schopen milovat Boha, ale není schopen milovat člověka. Jestliže člověk není schopen milovat lidi, pak není schopen milovat ani Boha, protože za obojím stojí schopnost vyjít ze sebe sama. Kdo se ale o sebe pořád jen bojí, kdo má strach pustit si někoho do srdce, aby se tím nezničil, kdo se obává, že má stále všeho míň než ostatní, kdo prostě zůstává pořád takto obrácený do sebe, ten není schopen ani lásky k Bohu, ani k bližnímu. I když dokáže někomu poplést hlavu, i když se někým nadchne, není to ještě zdaleka vztah, který překoná všechny překážky.

Aby byl člověk schopen skutečné lásky, musí se otevřít, musí vyjít sám ze sebe. Teprve když toto dokáže, je naděje, že naváže plnohodnotný vztah a vytrvá v něm. Je-li člověk ve svém psychickém růstu nějak poškozen, či doslova zmrzačen, tedy není-li schopen vyjít sám ze sebe a otevírat se okolnímu světu, pak je to situace pro manželství velice nebezpečná. Může sice uzavřít manželství, ale bude to vztah velmi problematický a je otázkou, zda vydrží.

P. doc. Ing. Aleš Opatrný, Th.D. (z knihy „Příprava na manželství“, Karmelitánské nakladatelství, Praha, 2018; titulky redakce) ■

*Kdo se pořád jen bojí o sebe,
aby neměl míň než ostatní,
není schopen ani lásky k Bohu,
ani k bližnímu.*

Foto: Pexels, Marlene Leppänen (CCO)

Rizikové faktory v partnerském vztahu

Tyto rizikové faktory nejsou mnohdy na první pohled „vidět“. Neodstraní se sebelepší přípravou, je třeba ochoty k tomu, aby je člověk rozpoznal, uznal a zvážil, zda lze rozumně zjištěné riziko podstoupit.

Výhodou může být dlouhodobá znalost rodiny, z níž protějšek pochází, což je ovšem splnitelné jen někdy. Je jistě dobré na tato rizika upozornit ty, kdo se teprve na cestu k manželství chystají. A pomáhat jim, aby před nimi nezavírali oči.

Rizika obecně lidská

- neschopnost oddělit se od rodičů (jednoho rodiče) či vlastní rodiny, protože kdo „neopustí“, ten „nepřilne“;
- neschopnost rodičů „propustit dítě“, na němž lpí, a ono se proto chce odtrhnout sňatkem;
- neutěšená situace v rodině, kterou chce potomek řešit odchodem – sňatkem (nebo dnes častěji spolužitím s někým jiným bez sňatku);
- neschopnost přijímat zodpovědnost, čili chtít žít „věčné mládí“;
- finanční/dluhová zátěž, se kterou by jeden či oba vstupovali do manželství;
- extrémní žárlivost – ta je nesnesitelná, je to neustálá řada podezírání a kontrol;
- trvajícím „paralelním vztahem“ nebo trva- ▶

**Kdo „neopustí“,
ten „nepřilne“!**

(srov. Gn 1,24)

Mohu v manželství partnera „předělat“?

Známý kazatel P. Ladislav Simajchl na otázku „Je možné manžela nebo manželku v manželství převychovat, polepšit?“ říkával: „Většinou ne, ale někdy částečně ano, když se tomu věnuje velké a trvalé úsilí.“ A dodával: „Ale počítej s tím, že pak oba budete muset trvale žít v atmosféře, jaká vládne ve výchovném ústavu, v polepšovně...“

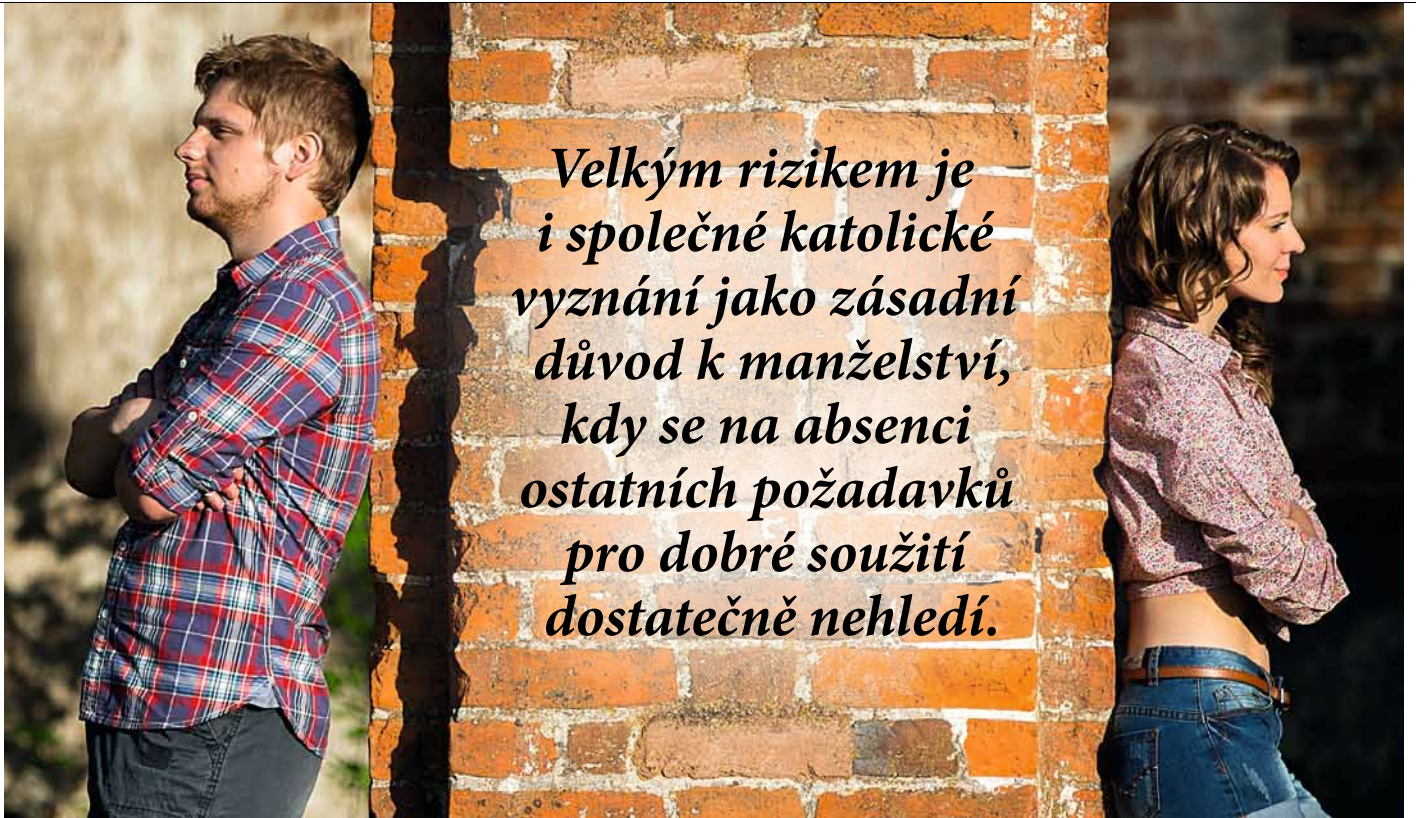

Foto: Designed by yanalya / Freepik

Velkým rizikem je i společné katolické vyznání jako zásadní důvod k manželství, kdy se na absenci ostatních požadavků pro dobré soužití dostatečně nehledí.

Velký problém ale představuje i situace, kdy se před vstupem do manželství „víra neřeší“...

- jící promiskuita jako životní styl, nekončící vstupem do manželství;
- snaha či předsevzetí „předělat“ partnera v čemkoliv závažnějším: přivést k víře, odvést od víry, pomoci mu z alkoholismu nebo drogové závislosti apod.
  - nečestnost, lhavost jako trvalá charakteristika;
  - příliš krátká známost, kdy je on nebo ona či oba teprve ve stadiu zamilovanosti;
  - příliš dlouhá, tzv. „přechozená“ známost, kdy dvojici připadá už hloupé se nevtít, ač po tom vlastně netouží;
  - příliš brzký sňatek po rozchodu s někým jiným (ať už jde o krach známosti nebo krach předchozího manželství): nebezpečí, že vztah bude nesen afektem, který ovšem vymizí, nebo bude zatěžován nedokonalým „psychickým“ rozvodem či rozchodem;
  - plánovaná delší nepřítomnost v prvním roce či prvních letech manželství (dlou-

hodobý studijní či pracovní pobyt jednoho z manželů);

- nerealisticky ideální představy o manželství;
- stejnopohlavní orientace jednoho z partnerů, kterou chce řešit či „léčit“ manželstvím;
- záměr časově daleko odsouvat rodičovství, ač jsou k němu předpoklady.

Rizika specificky křesťanská

- společné katolické vyznání jako zásadní důvod k manželství, kdy se na absenci ostatních požadavků pro dobré soužití dostatečně nehledí (velké nebezpečí ale představuje i situace, kdy se před vstupem do manželství „víra neřeší“ a teprve v manželství se po čase zjistí, že velmi rozdílný postoj obou stran v prožívání víry představuje velký problém; rizikem je také manželství s jinověrcem či bezvěrcem – je dobré vědět, že manželství uzavřené s nepokřtěným vyžaduje udělení dispenze, tj. výjimky, biskupem a není svátostné – ten, kdo uzavírá manželství s nepokřtěným tedy od Církve přijímá pro své manželství požehnání, jeho manželství po udělení

dispenzu biskupem je platné, ale není svátostí – pozn. red.);

- manželství uzavřené příliš brzy nebo za nevhodných okolností zejména jako legitimizace sexuálního soužití;
- sklon jednoho z partnerů, zejména muže, k „diktátorskému křesťanství“, odůvodňovanému biblicky;
- sice stejná víra, ale zcela rozdílná kultura života (např. někteří cizinci),
- stejná víra, ale extrémně rozdílná kultura rodinného života rodin snoubence a snoubenky;
- zbožnost ve formě bigotní, kdy jsou normální lidské vztahy a řešení problémů falešně spiritualizovány, případně je „zbožností“ zakrývána neschopnost jejich řešení;
- představa o manželství jako „klášteru ve dvou“;
- spirituálně a lidsky nedorozřešený a vnitřně nezpracovaný odchod z řehole či semináře, ač je po církevně-právní stránce vše v pořádku.

P. doc. Ing. Aleš Opatrný, Th.D. (z knihy „Příprava na manželství“, Karmelitánské nakladatelství, Praha, 2018; titulky redakce) ■

Rizikem je i manželství s jinověrcem či bezvěrcem (manželství s nepokřtěným navíc není svátostné – tj. není svátostí!).

Kritéria výběru

Nyní se podívejme na kritéria, podle nichž si člověk vybírá svého životního partnera.

Každý má naprostou svobodu v tom, řekne-li někomu ano nebo ne, nemá ji však v tom, kdo se mu líbí a kdo ne. Představa o druhém člověku je poskládána z mnoha obrazů, které si přinášíme ze své rodiny. U muže zde hraje hlavní roli matka, u ženy otec a neméně důležitý je i charakter celé osobnosti. Každý člověk je nějak citlivý na určitý typ lidí. Ale typ člověka a konkrétní vlastnosti, to jsou dvě rozdílné věci. S tím, že se nám někdo líbí, nic neuděláme, to přijde jaksi samo. Ale časem je třeba si položit otázku, zda bych s ním byl také schopen prožít celý život, to znamená:

- Zda jsem schopen snést všechny nepříjemné stránky jeho osobnosti. Zvláště podtrhuji slovo „všechny“, protože žádná z nich se nedá vyloučit.

- Zda mám ty vlastnosti, které mému protějšku chybí, ale jsou pro stabilitu manželství a rodiny nezbytné. Nelze očekávat, že ten druhý se stane pro „mé modré oči“ tím, kým nikdy nebyl, není a nebude.
- Zda se shodneme na zásadních představách o manželství a rodině, které bychom chtěli vytvořit.
- Zda máme podobné hodnotové žebříčky – což není automaticky splněno společnou křesťanskou vírou!
- Zda můj protějšek nemá vlastnosti, které jsou pro mne nesnesitelné.

Životní směřování

Další velice důležitou věcí je, aby ti dva měli stejné životní směřování. Neznamená to ale, že musí být oba fyzici, zemědělci nebo výtvarníci. Popravdě řečeno taková kombinace je někdy i nebezpečná. Šťastnější je, jsou-li každý z jiného oboru, ale přitom schopni se navzájem akceptovat a respektovat. Je těžko myslitelné, aby

si například ekonom vzal malířku, kterou má sice moc rád, ale malování považuje za hloupost či maření času. On sice nemusí rozumět výtvarnému umění, ale musí akceptovat svou ženu takovou, jaká je. Einsteinova manželka jednou na nějaký dotaz odpověděla, že teorii relativity sice vůbec nerozumí, ale že to není důležité, protože rozumí Einsteinovi. Je tedy potřeba tomu svému protějšku opravdu rozumět, přijímat a chápat ho. Aby byl člověk tohoto schopen, musí být skutečně dospělý. Dospělý v tom smyslu, že dokáže unést rozdíl mezi sebou a svým životním partnerem. Psychická nedospělost a nezralost (jež není jen otázkou věku!) je příčinou řady krachů manželství. Mimo jiné se projeví v neschopnosti unést toho druhého v jeho jinakosti.

Když se sejde silný a slabý

Nikdo ovšem nemůže nést svého partnera stále a ve všem. Zde nám vyvstává před očima další potíž, a to sejde-li se silná >

Mám ty vlastnosti, které mému protějšku chybí, ale jsou pro stabilitu manželství a rodiny nezbytné?

osobnost a osobnost, která je ráda závislá. Samo o sobě to být špatné nemusí, ale pověsí-li se ta slabá strana té silné na krk jak pytel ovsa a chce se tak nechat nosit celý život, nebo udělá-li si ze svého silnějšího protějšku božstvo, dělá to sice tomu obdivovanému náramně dobře, ale takový vztah zpravidla dlouho nevydrží. Je nadlidsky náročné po někom chtít, aby vždy věděl, co a jak, aby vždy mohl, vydržel, měl více schopností, byl vším. To nejde! Ti dva se mají doplňovat, a ne že jeden bude jenom brát a druhý jenom dávat, že jeden bude jenom závislý a druhý ho vždy ponese. Zrovna tak není možné si to odměřovat, aby to vždy bylo na gram stejné. Do manželství vstupují dva stejně hodnotní, nikoliv ale stejní lidé. Někdo je vytrvalejší, někdo ráznější, někdo je energičtější, jiný klidnější, trpělivější a mají se navzájem doplňovat. Je ovšem nesmysl chtít po partnerovi vlastnost, kterou nemá a nikdy mít nebude. Jeden vtipný bonmot říká: V manželství musí jeden tomu druhému několikrát denně odpouštět, že není Bohem.

P. doc. Ing. Aleš Opatrný, Th.D. (z knihy „Příprava na manželství“, Karmelitánské nakladatelství, Praha, 2018 – možnost objednání viz upoutávka na www.ikarmel.cz na této straně; titulky redakce) ■

V manželství musí jeden tomu druhému několikrát denně odpouštět, že není Bohem.

Foto: Flickr, Catholic Church (England and Wales) (CC BY-NC-SA 2.0)

Logo: karmelitánské knihkupectví

Search bar: HLEDAT

Navigation: Novinky, Připravujeme, Zveřejněné, Audio, Všechny produkty, Volná místa

Poštovné již od 49 Kč
Objednávky od 1 000 Kč doručíme ZDARMA

Vytráme z letošního katalogu

Já, Bůh a Fidei Alberto Rivera Pios 330 Kč 224 Kč	Komiksový Nový zákon Iva Hothová, André Le Blanc 330 Kč 260 Kč	Komiksová Bible Iva Hothová, André Le Blanc 530 Kč 539 Kč	Maria - mateřská nář Hospodského Ctirad Václav Pospěšil 330 Kč 251 Kč	Byl jednou světlo Sarkela Hanna Skandar 330 Kč 125 Kč	Sól země Pavel A. Florenskij 330 Kč 98 Kč

Tisíce titulů katolické duchovní literatury
Objednávky on-line na www.ikarmel.cz

V této internetové prodejně si můžete objednat publikace Karmelitánského nakladatelství a mnoha dalších nakladatelství. Většina titulů je přehledně provázána s tituly souvisejícími.

Foto: Designed by Freepik

Jak se změnily hodnoty života

Hodnotový svět po celé generace znal tzv. sedmero hlavních hříchů: pýchu, lakomství, závist, hněv, smilstvo, nestřídmost, lenost. Postupem času se jejich obsah proměnil.

Z hlavních hříchů přednosti?

Postupem času se jejich obsah proměnil do dnešní podoby (za „hlavní“ nejsou tyto hřichy považovány proto, že by to byly nutně vždy ty největší hřichy, ale že

křesťanská zkušenost ukazuje, že právě tyto hřichy plodí jiné hřichy a jiné neřesti, a pokud samy nejsou tím nejhorším, k tomu nejhoršímu nakonec vedou – jsou určitými kořeny, ze kterých další hřichy a neřesti postupně „vyrůstají“ – pozn. redakce, srov. infobox *Co říká katechismus o tzv. hlavních hříších* na konci tohoto článku):

- z *pýchy* se stalo **zdravé sebevědomí**;
- z *lakomství* se stal **zákon ekonomiky**;
- *nestřídmost* se povýšila na **vyšší životní úroveň**;
- *závist* se změnila v **boj o spravedlnost**;
- *hněv* ve **zdravou reakci na nekorektní jednání druhých**;

- *smilstvo* v **prevenci proti neurózám**;
- *lenost* se proměnila ve **výraznou a chronickou tendenci odkládat plnění povinností a úkolů na pozdější dobu**. ▷

Z pýchy se stalo zdravé sebevědomí, nestřídmost se povýšila na vyšší životní úroveň.

A tak už vlastně ani nejsou žádní hříšníci...

Díky této moderní nomenklatuře zbavil se starý kontinent těžkých hříšníků.

Připočteme-li k tomu ještě jiné, dnes už málo známé, skoro archaické pojmy jako:

- *hulvátství*, které se změnilo ve **svobodu projevu**,
- *okrádání* definované jako **svobodný trh**,
- *zanedbanou výchovu dětí* jako **tvorbu vlastního názoru potomstva**,
- *neúctu k tradici* proměněnou ve **vítězství zdravého rozumu**
- a *likvidaci pozitivních hodnot* jakožto **zbavení se předsudků**,

A hříšníci? Ti už vlastně nejsou...

nacházíme se ve známém prostředí uprostřed Evropy.

K tomu dodám, že:

- *svoboda* se povýšila na **svévůli jednotlivce**,
- *tolerance* se proměnila v **ustupování zlu**
- a *korektnost* v **povinný názorový koridor**.

prof. PaedDr. ThDr. MUDr. et
MUDr. Jaroslav Maxmilián
Kašparů, Ph.D., dr. h. c. (redakčně
upraveno, titulky redakce) ■

Lenost se proměnila v chronickou tendenci odkládat.

Foto: Pixabay, PerWaernborg (CC0)

K večeru vstal ze svého lůžka...

Proč mezi sedm tzv. hlavních hříchů nepatří třeba vražda? Vždyť se jistě jedná o vážnější hřích, než je například nestřídmost a lenost...! Odpověď naznačuje tři tisíce let starý biblický příběh o izraelském králi Davidovi.

Foto: PixHere (CC0)

A pravda vás osvobodí

související body učení učitelského úřadu Církve k dalšímu studiu

Co říká katechismus o tzv. hlavních hříchích

Neřesti mohou být seřazeny souběžně s ctnostmi, jejichž jsou opakem, nebo mohou být spojeny s hlavními hříchí, které křesťanská zkušenost rozlišuje podle Jana Kassiana a svatého Řehoře Velikého. Nazývají se hlavní, protože plodí jiné hříchí, jiné neřesti. Jsou to: pýcha, lakomství, závist, hněv, smilstvo, nestřídmost, lenost nebo zahálčivost.

Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří; Karmelitánské nakladatelství, 2001.

K tomu dodám, že svoboda se povýšila na svévoli, tolerance se proměnila v ustupování zlu...

Foto: Flickr, quapan (CC BY 2.0)

Na jaře příštího roku, v době, kdy králové táhnou do pole, David vyslal Joaba a s ním své bojovníky z celého Izraele. Zpustošili území Ammonitů a oblehli Rabbat. David však zůstal v Jeruzalémě.

Jednou k večeru vstal David ze svého lůžka a procházel se na střeše královského domu. Tu spatřil ze střechy ženu, která se koupala; žena byla na pohled velmi hezká. David poslal sluhy, aby se vyptali na ženu. Řekli mu: „Vždyť je to Batšeba, dcera Eliamova, manželka Chetity Uriáše.“ David poslal posly, aby ji přivedli, a když k němu

vešla, spal s ní. Žena počala a dala to Davidovi vědět: „Počala jsem.“

David pak poslal k Joabovi: „Pošli ke mně Chetitu Uriáše.“ A Joab poslal Uriáše k Davidovi. Když Uriáš k němu přišel, tázal se ho, daří-li se dobře Joabovi a mužstvu a jak pokračuje válka. Potom řekl David Uriášovi: „Zajdi do svého domu a umyj si nohy.“ (Asi jste pochopili, že nešlo jen o to, aby si Uriáš doma umyl nohy... David to měl dobře promyšlené: šlo o to, kdo bude považován za otce dítěte, až i Uriáš nejpozději za pár měsíců zjistí, že jeho manželka je těhotná – pozn. redakce.) Když Uriáš vyšel z královského paláce, poslali za ním k uctění královské jídlo. Uriáš se však uložil u vchodu do královského paláce se služebníky svého pána a do svého domu nezašel. David dostal zprávu: „Uriáš do svého domu nezašel.“ Druhého dne ho David pozval, aby s ním jedl a pil, a opil ho. Večer Uriáš vyšel spát na své lůžko se služebníky svého pána a nezašel do svého domu.

Druhého rána napsal David Joabovi list a poslal ho po Uriášovi. V listě psal takto: „Postavte Uriáše dopředu do nejprudšího boje. Potom od něho ustupte, aby byl ubit a zemřel.“

Když tedy Joab obhlédl město, postavil Uriáše na místo, kde zpozoroval, že jsou udatní protivníci. Když mužové z města

udělali výpad, zaútočili na Joaba a v mužstvu byli padlí, i mezi Davidovými bojovníky, a smrt našel i Chetita Uriáš. (podle 11. kapitoly 2. knihy Samuelovy, zkráceno)

* * *

Začalo to tím, že David nevedl své vojsko do boje, jak bylo povinností krále, ale místo toho vyslal s armádou na bitevní pole jen svého vojevůdce Joaba. Sám zůstal v Jeruzalémě v pohodlí svého paláce a „vstával k večeru“ (když vstával k večeru ze svého lůžka – co asi dělal celý den...?). Skončilo to úkladnou vraždou, maskovanou jako nešťastná událost v boji – a do svého hřichu „zatáhl“ i další. Zkušenost učí, že nejen lenost, ale i zbývající hříchy, které označujeme jako „sedm hlavních hříchů“, představují kořeny, ze kterých – často velmi nepozorovaně – vyrůstá v našem životě další zlo. Má to i důsledek, který stojí za povšimnutí: když právě zde „nenasadíme rýč“, svých hříchů (i mnoha dalších) se nikdy nezbavíme. Je třeba jít ke kořenům a ne jen otrhávat lístečky... To nikam nepovede. Sedm hlavních hříchů je výborná nápověda – inspirace, kde opravdu efektivně začít.

P. Pavel Zahradníček ■

Začalo to tím, že „vstával k večeru“, a skončilo vraždou.

Vy, katolíci, to máte zakázaný

Zpravidla neumím reagovat na něčí poznámky, které se týkají křesťanů, vtipně a „od plic“, ale až časem mi dojde, co jsem měl komu na nejrůznější dloubavé poznámky říct. Před časem se mi však stala taková úsměvná příhoda, která, doufám, zasáhla do černého a přivedla snad druhé k zamyšlení. Bydlíme ve starším, ale nově zrekonstruovaném činžovním domě v Praze. Z původních obyvatel zde mnoho lidí nezůstalo a z nových obyvatel, kteří si zde koupili byty, jsme bohužel prakticky jediná normální rodina – tedy sezdaní, nerozvedení a mající děti místo jednoho či více psů.

Zdravá realita, nebo jen dráždivé iluze

Jednou jsem přijel večer domů a potkal jsem na chodbě souseda, který byl očividně v rozverném náladě. V očích mu zasvitlo, když ho napadlo, jak mě přátelsky poškádlit. Pracoval jako obchodní ředi-

tel jedné televizní stanice. Kamarádsky se na mě usmál a řekl: „Právě zavádíme ve večerních hodinách erotické pořady na sportovním kanále.“ Pak se však chápavě a soucitně zachmuřil a dodal: „Ale to vlastně vy, katolíci, máte zakázaný, že jo?“

Nejdřív jsem se chtěl jen usmát a jít dál, ale pak mne, díky Bohu, napadla ta správná odpověď a řekl jsem mu: „Víš, my, katolíci, máme šťastné manželství, tak proč bychom se měli na erotiku koukat v televizi?“ Bylo vidět, že mu to okamžitě došlo. Jen se usmál, tentokrát už ne chápavě, ale v dobrém, a tak trochu smutně šel domů.

Kvalita versus kvantita

Když se mluví o čistotě a mravnosti, velmi často je řeč i v katolické církvi jenom o tom, co se nesmí, a už se zapomíná na důvod proč. Zapomíná se vysvětlovat, že katolické církvi jde vždycky o kvalitu a ne o kvantitu. To se týká nejenom víry,

ale celého života včetně vztahu k druhým, a to i intimity v manželství. Dnes jsou lidé zahlceni na každém kroku sexem a místo štěstí našli zoufalou prázdnotu, která z daru, kterým sex je, učinila paradoxně nástroj utrpení. Když lidé pochopí, že zákazy u katolíků jsou hranicemi, které varují před povrchním a prázdným životem, objeví krásu a plnost života, pro kterou stojí za to být na tomto světě. Pochopí, že je nesrovnatelně lepší jedinečný a plný vztah k manželce než desítky milostných dobrodružství, končících ráno kocovinou, nebo hladové zírání s rozpálenou touhou na utopický svět televizních iluzí, zatímco reálný život víc a víc chřadne.

Michal (z knihy „Ze života pro život. Skutečné příběhy skutečných lidí otištěné v časopise „Milujte se!““), A.M.I.M.S., Vranov nad Dyjí, 2013 – možnosti objednávky viz upoutávka na protější straně) ■

*... zapomíná se
vysvětlovat,
že jde o kvalitu
a ne o kvantitu.*

Foto: PxHere(CCO)

Cestou jsme se zastavily na jedné benzínce. Když jsem se podívala na časopisy, které měli na stojanu těsně u pultu tak, že každý si musel všimnout, co tam je, šokovalo mě to. Asi na třech titulních stranách časopisů předhazovali kolemjdoucím nevybíravým způsobem lidské tělo, jako by to byl kus něčeho k prodeji. Bylo mi to velmi líto, ale také mi to nedalo jen tak odejít.

Už dávno jsem řešila otázku, jak dát s láskou najevo, že něco takového je pro slušného člověka ponižující. Věřím, že modlitba mi pomohla, abych laskavě, ale rozhodně poprosila prodavačku, jestli by nebylo možné nemít takové časopisy alespoň tak na očích. Milá prodavačka zavolala vedoucí a já jsem jí sdělila svou prosbu. Paní vedoucí se nejprve zarazila, a pak říká: „No, já nevím, kam s tím, to jste první, komu to vadí a kdo mě na to

... protože neslyší od nikoho to, co slyší ve svém srdci, jdou s proudem, aby náhodou nevybočovali.

upozorňuje. Myslíte si, že to je jenom u nás? Je to přece všude.“ Zapřemýšlela jsem: „Já vím, je to všude, ale ne úplně.“ Paní vedoucí strčila do ramene muže sedícího u stolku a říká: „To tady tenhle, ten v tom furt hrabe.“ Řekla jsem jí, že si myslím, že je to nedůstojné člověka, a paní vedoucí se snažila najít místo, kam by stoupan alespoň přemístila. Uvidíme, kde bude stát, až tam příště pojedou.

Věřím, že je mnoho dobrých lidí, kteří v hloubi srdce cítí, že to, co nám často předkládá televize, rozhlas, billboardy a novinové stánky, není opravdu dobré, ale protože neslyší od nikoho to, co slyší

ve svém srdci, jdou s proudem, aby náhodou nevybočovali. Není to taky naše povinnost, kterou nám ukládá Pán Ježíš, když říká: „Buďte světlem?“

Jana (zkráceno z knihy „Ze života pro život. Skutečné příběhy skutečných lidí otištěné v časopise „Milujte se!“; A.M.I.M.S., Vranov nad Dyjí, 2013 – možnosti objednávky viz upoutávka na této straně) ■

Nejzajímavější svědectví z časopisu *Milujte se!*

Nemáte starší výtisky časopisu? Nejzajímavějších 49 svědectví z prvních dvaceti čísel časopisu *Milujte se!* vyšlo v knize

Ze života pro život

(editoři sborníku: P. Marek Dunda a P. Pavel Zahradníček)

Knížku s 96 stranami, ze které jsou i svědectví na této a předcházející straně, můžete pro sebe i pro šíření ve svém okolí objednat jen za příspěvek na tisk 20 Kč (+ obyčejné poštovné České pošty) pomocí kuponu na str. 35–36 nebo na www.amims.net a www.fatym.com. Na těchto webových stránkách je také možné knihu zdarma přečíst a stáhnout v kompletní verzi ve formátu PDF.

Skutečné příběhy skutečných lidí otištěné v časopise *Milujte se!*

Společenství čistých srdcí

Kontakty na Společenství čistých srdcí
www.spolcs.cz

P. Vilém M. Štěpán, O.Praem.
Římskokatolická farnost, 439 63 Liběšice u Žatce 1
farnost.libesice@seznam.cz, tel.: 608 831 584
P. Marek Dunda, Náměstí 20, 671 03 Vranov nad Dyjí
marek@fatym.com, tel.: 731 402 742

Pořád znova... Proč?

Ve Společenství čistých srdcí (SČS), do kterého v naší zemi vstoupilo již 1500 mladých lidí, se snažíme jít za ideálem čistého srdce (v SČS je ideál čistého srdce pojímán velmi široce, nezahrnuje pouze sexualitu).

Zaujala mě dvě velmi názorná přirovnání týkající se pravidelného přijímání svátosti smíření a naslouchání Božímu slovu a kázání.

Používá je P. Marián Kuffa. Snad budou užitečná nejen pro vás, kteří jste již členy SČS.

Dvě zahrady a velký rozdíl

Často slyšíme: „Proč chodit ke zpovědi? I tak se znovu dopustím hříchů...“

Představte si dvě zahrádky, v jedné zaseješ mrkev, v druhé zaseješ mrkev.

Jednu zaléváš, druhou zaléváš.

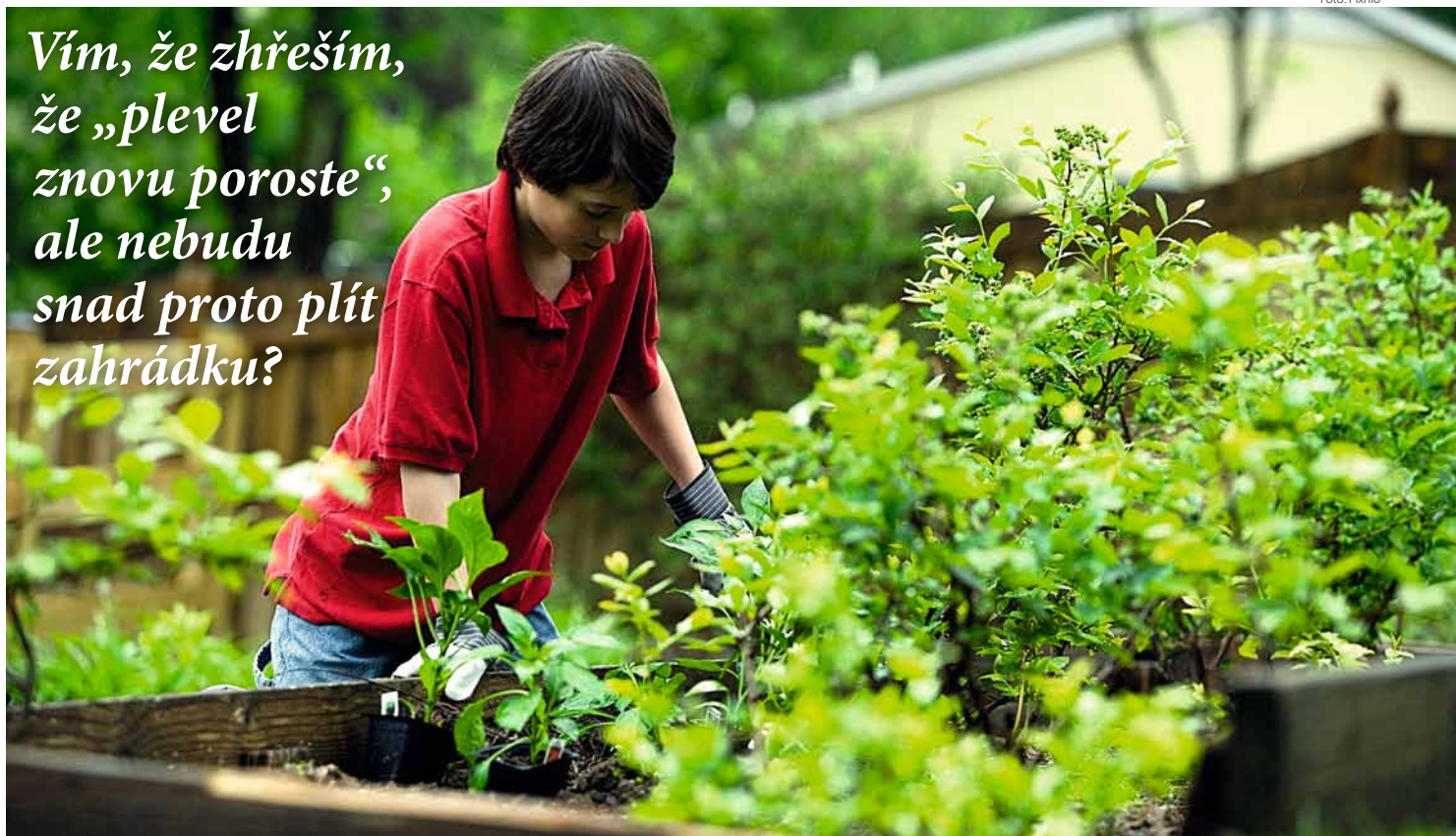
Ale jednu pravidelně pleješ, druhou nepleješ.

V jedné vytrháváš plevel, v druhé ne. Tam, kde vytrháváš, vyroste obrovská mrkev. Tam, kde nevytrháváš, vyroste mrkev maličká nebo žádná.

Toto je svatá zpověď. Víím, že zhřeším, že plevel znovu poroste, ale nebudu snad proto plít zahrádku?

Foto: Pixnio

*Vím, že zhřeším,
že „plevel
znovu poroste“,
ale nebudu
snad proto plít
zahrádku?*

Moudrá hospodyňka řekne: „Synku, je třeba plít!“ Líná řekne: „Proč plít, plevel stejně naroste.“

Ale rozdíl v tom je. A velký. Pozná se v tom, co „sklidíš“.

„Benzín“ pro duši

A podobné je to s otázkou: „Nač mám poslouchat v kostele čtení z Písma svatého, nač poslouchat kázání? Stejně to za chvíli zapomenu!“

Představ si, že máš mercedes nebo BMW, parádní auto, a natankuješ jen jednou benzín. Stačí to? Když natankuješ jednou padesát litrů, nejezdíš na to celý život. Musíš na benzínku a znovu natankovat. Písmo svaté a kázání, to je benzín. Pod vlivem kázání jsi několik dní, pak ale musíš znovu dolít benzín a jedeš dál. Natankuješ a zase jedeš. Kázání a Písmo svaté, to je benzín pro tvou duši.

Připravil P. Marek Dunda

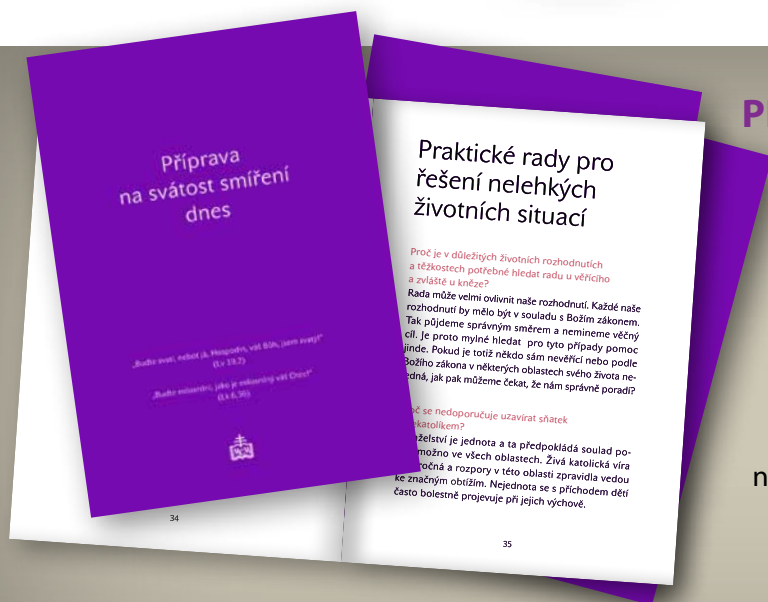
(Zdroj: P. Marián Kuffa, „Kazatelna život aneb V nebi najdeš prostitutky, vrahy i zloděje“, Cesta, 2015) ■

Máš parádní auto a natankuješ jen jednou benzín. Stačí to „na pořad“? Kázání a Písmo svaté, to je benzín pro tvou duši.

Pane Ježíši, děkuji ti, že mne miluješ láskou bez hranic, která chrání od zlého, pozdvihuje z největších pádů a léčí nejbolestivější rány. Odevzdávám Ti svou paměť, rozum, vůli, duši i tělo spolu se svou sexualitou. Slibuji, že se nebudu oddávat sexu, dokud neuzavřu svátost manželství. Dávám si předsevzetí, že nebudu číst, ani kupovat, ani se dívat na časopisy, programy a filmy s pornografickým obsahem. Slibuji, že se s Tebou budu každý den setkávat v modlitbě i při četbě Písma svatého, v častém přistupování ke svatému přijímání a při adoraci Nejsvětější svátosti. Chci pravidelně přistupovat ke svátosti smíření, nepodléhat znechucení a ihned se pozvednout z každého hříchu. Pane Ježíši, uč mne systematické práci na sobě, umění kontrolovat své sexuální tužby a city. Prosím Tě o odvahu, abych nikdy nebral(a) drogy a vyhýbal(a) se všemu, co zotročuje, především alkoholu a cigaretám. Uč mne žít tak, aby v mém životě byla nejdůležitější láska. Panno Maria, Matko moje, veď mne cestami víry k samému zdroji lásky – Ježíši, abych důvěřoval(a) jen Jemu. Amen

Foto: P. Krzysztof Dedek

PŘÍPRAVA NA SVÁTOST SMÍŘENÍ DNES

P. Marek Dunda a kolektiv

Tuto stručnou publikaci vřele doporučujeme jako pomůcku na přípravu na svátost smíření – svatou zpověď.

Je možné si ji on-line zdarma přečíst nebo stáhnout na www.milujte.se. Můžete si ji také v požadovaném množství objednat v tištěné podobě (formát A6, 48 stran) na www.amims.net nebo pomocí kuponu na str. 35–36 (jen za příspěvek na tisk v doporučené výši 25 Kč a obyčejné poštovné České pošty).

ABC civilizace lásky

1.

Měj v úctě každého člověka, protože v něm žije Kristus. Buď vnímavý ke každému – je to tvůj bratr a sestra.

2.

O každém smýšlej dobře – o nikom nesmyšlej zle. I v nejhorším člověku se pokus najít něco dobrého.

3.

O druhých mluv vždy dobře – o bližních nikdy nehovoř zle. Naprav křivdu způsobenou slovem. Nebuď příčinou konfliktů mezi lidmi.

4.

S každým hovoř jazykem lásky. Nezvyšuj hlas. Neproklínej. Nezpůsobuj problémy. Nezapřičiňuj pláč. Uklidňuj a projevuji dobrotu.

5.

Odpouštěj všem a vše. Nepřechovávej v srdci hněv. Vždy podej ruku ke smíření první.

6.

Čiň vždy dobře bližnímu. Každému čiň dobro tak, jak chceš, aby ho druzí činili tobě. Nepřemýšlej o tom, co má někdo udělat pro tebe, ale o tom, co máš ty udělat pro někoho.

7.

Aktivně pomáhej v utrpení. Ochotně přispěj útěchou, radou, pomocí, srdcem.

8.

Pracuj poctivě, protože plody tvé práce používají druzí, jako i ty používáš plody jejich práce.

9.

Zapoj se do života společnosti. Otevři se chudým a nemocným. Poděl se o hmotná i duchovní dobra. Snaž se vidět potřebné kolem sebe.

10.

Modli se za všechny, dokonce i za nepřátele.

kardinál Stefan Wyszyński

Když jsi to přečetl, promyslel a promodlil, běž, žij a šíř to dál!

Foto: Flickr, Rachelyn_ (CC BY-NC-ND 2.0)

<http://librinostri.catholica.cz>
**Kvalitní katolické publikace
s nadčasovou hodnotou on-line**

Možná jste o nich slyšeli? Možná se vám i kdysi dostaly do rukou a dnes k nim již nemáte přístup? Možná vám je někdo doporučil... V minulosti vydané kvalitní katolické publikace s nadčasovou hodnotou včetně některých velmi hodnotných překladů Bible s poznámkovým aparátem (Hejčl, Sýkora, Sušil) vám nyní v elektronické formě (ve formátu PDF) zpřístupňuje zdarma projekt *Libri nostri* (Naše knihy) na <http://librinostri.catholica.cz>. Knihy je možno číst on-line nebo uložit do svého počítače nebo čtečky.

Katolík by měl být „podobný hospodáři, který vynáší ze své zásoby věci nové i staré“ (srov. Mt 16,52). Zatímco věci nové jsou všude v nepřeberném počtu, věci staré málokdo zná. K jejich poznání nabízí své služby on-line *Knihovna Libri nostri*.

Milujte se!

Římskokatolický farní úřad, Náměstí 20
671 03 Vranov nad Dyjí
e-mail: redakce@milujte.se